

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

MÜZİK ANASANAT DALI

**OTİZMLİ BİREYLERİN MÜZİK EĞİTİMLERİ VE
SAHNE PERFORMANSLARI SÜRECİNDE
YAŞADIKLARI OLAYLARIN BETİMLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İPEK AKTÜRK

Tez Danışmanı

PROF. DR. UĞUR TÜRKMEN

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

**OTİZMLİ BİREYLERİN MÜZİK EĞİTİMLERİ VE
SAHNE PERFORMANSLARI SÜRECİNDE
YAŞADIKLARI OLAYLARIN BETİMLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İPEK AKTÜRK

Tez Danışmanı
PROF.DR. UĞUR TÜRKMEN

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İpek AKTÜRK tarafından Prof. Dr. Uğur Türkmen yönetiminde hazırlanan ve **10/07/2023** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “Otizmli Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Müzik Anasanat Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN
(Danışman)

Doç. Fikret Merve EKEN KÜÇÜKAKSOY

Dr. Öğr. Üyesi Faki Can YÜRÜK

İmza

.....

.....

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 10/07/2023

.....
Prof. Dr. AHMET EVREN ERGİNAL

Enstitü Müdürü

.../.../2023

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım bilgilerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

İpek AKTÜRK

10/07/2023

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen, yoğun iş temposuna rağmen her sorduğum soruya içtenlikle cevap veren, bana yol gösteren, iş ahlakını ve çalışma disiplini örnek aldığım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN'e çok teşekkür ederim.

Lisans eğitimimden bu yana bana her zaman destek olan, bilgilerini paylaşan ve en çok da güveniyle beni motive eden saygıdeğer hocam Öğr. Gör. Ayşegül GÖKLEN'e teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim boyunca bana her zaman bilgileri, deneyimleri ve fikirleriyle yol gösteren saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN, Dr. Öğr. Üyesi Filiz YILDIZ ve Öğr. Gör. Muzaffer Soner YILMAZ'a çok teşekkür ederim. Desteklerini esirgemeyip her zaman bilgi ve deneyimlerini paylaşarak yardımcı olan; Barış Başaran BAŞER, Gökçe Nur TÜRKMEN, Didem ÇETİNKAYA ve Sergen SAĞDIÇ'a çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimim ve çalışma alanımla bağlantılı olarak hayatıma girip bana yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini paylaşan, desteklerini esirgemeyen ve içtenlikleriyle beni motive eden Kemal ÇANKIR, Aydın KİL, Öznur KİL ve Zeynep KOYUNSEVEN'e teşekkür ederim.

Uzun yıllar süren eğitim hayatım boyunca bana her zaman destek olan, düştüğümde ayağa kaldıran, başarabileceğime inandıran, her zaman yanımda hissettiğim, beni benden daha iyi tanıyan dostlarım Ece TAŞÇI, Kutay MELEK ve Dilara YILMAZ'a çok teşekkür ederim.

Son olarak sabırlarıyla beni bugünlere getiren, yetiştiren, güvenen, manevi ve maddi olarak her zaman yanımda olan başta babaannem olmak üzere, babam, annem ve canım kardeşime sonsuz teşekkür ederim.

İpek AKTÜRK
Çanakkale, Temmuz 2023

ÖZET

OTİZMLİ BİREYLERİN MÜZİK EĞİTİMLERİ VE SAHNE PERFORMANSLARI SÜRECİNDE YAŞADIKLARI OLAYLARIN BETİMLENMESİ

İpek AKTÜRK

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN

10/07/2023, 109

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda farklı öğrenenler ve müzik odaklı derslerin, bu alanlara yönelik eğitimlerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Farklı öğrenenler arasında dikkat çeken gruplardan biri olan otizmlili bireylerin özel yetenekleri vardır ve bu yetenekler arasında müzik önemli bir yer edinir. Birçok otizmlili yetenek keşfedilemeden veya keşfedildikten sonra nitelikli bir eğitim alamadan yaşantılarını sürdürmektedir. Bu bireylerin başlangıç düzeyinde ve sonrasındaki amatör, genel ve profesyonel müzik eğitimleri süreçlerinde, sahne pratiklerinde birçok olumsuz durumla karşılaştıkları, hatta sürecin başlamadan bittiği özellikle aileler tarafından dile getirilmektedir.

Bu araştırmada; otizmlili bireylerin, amatör, genel veya profesyonel müzik eğitiminde; özellikle sahne performansları süresince sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellerin neler olduğu betimlenmeye çalışılmıştır. Müziğe yetenekli ve bu yetenekleri doğrultusunda eğitim alan otizmlili öğrencilerin sahne pratikleri sürecinde yaşadıkları problemlerin ve olayların aileler ve eğitimciler tarafından betimlenmesinin benzer çalışmalara kaynaklık etmesi ve önemli bir ihtiyacı gidermesi çalışmanın gereklilikleri arasındadır. Özellikle mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda görev yapan eğitimcilerin ve konuya duyarlı diğer eğitimci ve uzmanların yaşananları bilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğu düşüncesiyle çalışma planlanmıştır. Eğitimci ve ailelerin tutum ve davranışlarının öğrenilmesi, sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellemelere karşı eğitimci ve ailelerin ne gibi çözümler ürettiklerinin bilinmesi düşüncesiyle araştırma konusu belirlenmiştir.

Bu çalışma alana yönelik yeni ve özgün bir araştırma olması bakımından önemli bir yere

sahiptir. Bu tür çalışmaların otizm ve mzık alanında gelişimlerini destekleyeceği hem de otizm ve mzık alanında çalışan eğitimcilere yol göstereceği dşnlmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Sahne Performansı, Olay.

ABSTRACT

DESCRIPTION OF EXPERIENCES OF INDIVIDUALS WITH AUTISM IN THE PROCESS OF THEIR MUSIC EDUCATION AND STAGE PERFORMANCES

İpek AKTÜRK

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in

Music Department

Advisor: Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN

10/07/2023, 109

In Turkey, it is thought that different learners and music-oriented courses and trainings for these areas are not sufficient in institutions where vocational music education is given. Individuals with autism, one of the groups that draw attention among different learners, have special abilities and music takes an important place among these abilities. Many autistic talents continue their lives before they are discovered or after they are discovered, without receiving a qualified education. It is especially expressed by the families that these individuals encounter many negative situations in the amateur, general and professional music education processes at the beginner level and afterwards, in their stage performances, and that the process even ends before it starts.

In this research, it has been tried to describe what are the sociological, psychological, physical and biological barriers of individuals with autism in amateur, general or professional music education, especially during their stage performances. It is among the requirements of the study that the problems and events experienced by the autistic students who are talented in music and who are educated in line with these talents during the stage practice are described by their families and educators as a source for similar studies and to meet an important need. The study was planned with the thought that it is an important need for educators working in institutions providing vocational music education and other educators and experts who are sensitive to the subject to know what is going on. The research topic was determined in order to learn the

attitudes and behaviors of educators and families, and to know what solutions educators and families produce against sociological, psychological, physical and biological obstacles.

This study has an important place in terms of being a new and original research in the field. It is thought that such studies will support their development in the field of autism and music, as well as guide educators working in the field of autism and music.

Keywords: Autism, Stage Performances, Case.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR DİZİNİ.....	xi
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ.....	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	2
1.1.1. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	4

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Engellilik	5
2.2. Özel Eğitim	5
2.3. Otizm	6
2.3.1. Otizmlı Çocukları Olan Aileler	7
2.3.2. Otizmlı Çocuklarla Çalışan Eğitimciler	8
2.4. Bireysel Farklılıklar ve Yetenek	9
2.5. Öğrenme	9
2.5.1. Farklı Öğrenenler	9

2.5.2. Farklı Öğrenenler ve Müzik	10
2.6. Otizm ve Müzik	10
2.6.1. Otizm ve Müzik Yaz Okulu	11
2.7. Müzik Eğitiminin Üç Boyutu ve Otizmliler	14
2.7.1. Amatör / Özenen Müzik Eğitim	14
2.7.2. Genel Müzik Eğitimi	15
2.7.3. Mesleki / Profesyonel Müzik Eğitimi	15
2.8. Performans	16
2.8.1. Sahne Performansı	17
2.8.2. Kaygı ve Stres	17
2.9. Sosyal Psikoloji	18
2.9.1. Engellemeler	18
2.9.2. Sosyal Çevre	19
2.9.3. Psikolojik Engellemeler	19
2.9.4. Fiziksel Engellemeler	19
2.9.5. Biyolojik Engellemeler	19
2.10. İlgili Yayın ve Araştırmalar	20
2.10.1. Tezler	20
2.10.2. Türkçe Makaleler	33
2.10.3. Yabancı Dilde Makaleler	34
2.10.4. Bildiriler	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	36
3.3. Veri Toplama Araçları	38
3.3.1. Yapılandırılmış Görüşme	39
3.4. Verilerin Toplanması	39
3.5. Verilerin Analizi	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	40
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	59
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	86
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	89
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	94
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	96

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç	99
5.2. Öneriler	104
KAYNAKÇA	107
EKLER	I
EK 1 Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Metni	I
EK 2 Aile Görüşme Formu	II
EK 3 Eğitimci Görüşme Formu	IV
EK 4 Etik Kurul Onayı	VI
EK 5 Uluslararası Bildiri Beyanı	VII

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Otizm ve müzik alanında yapılan lisansüstü tezler	28
Tablo 2	Tezlerin türlerine göre dağılımı	30
Tablo 3	Tezlerin izin durumuna göre dağılımı	30
Tablo 4	Tezlerin enstitülere göre dağılımı	30
Tablo 5	Tezlerin üniversitelere göre dağılımı	31
Tablo 6	Tezlerin yıllara göre dağılımı	32
Tablo 7	Tezlerin araştırma modellerine göre dağılımı	32
Tablo 8	Otizm ve müzik alanında yazılmış Türkçe makaleler	33
Tablo 9	Otizm ve müzik alanında yazılmış yabancı makaleler	34
Tablo 10	Otizm ve müzik alanında yazılmış bildiriler	35
Tablo 11	Araştırmaya katılan eğitimcilerin demografik bilgileri	37
Tablo 12	Araştırmaya katılan ailelerin demografik bilgileri	38

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf No	Fotoğraf Adı	Sayfa No
Fotoğraf 1	II. OMYO bahçede dans	12
Fotoğraf 2	II: OMYO bireysel çalgı eğitimi	12
Fotoğraf 3	II. OMYO hatıra fotoğrafı	13
Fotoğraf 4	II. OMYO değerlendirme toplantısı hatıra fotoğrafı	13
Fotoğraf 5	II. OMYO koro eğitimi	13

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Ülkemiz mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda farklı öğrenenler ve müzik odaklı derslerin, bu alanlara yönelik eğitimlerin yeterli olmadığı düşünülmektedir. Oysa; down sendromlu, otizmlı, görme engelli, üstün yetenekli veya yavaş öğrenenler gibi birçok farklı öğrenen birey vardır ve bu bireylerin yaşantılarında müziğin yer alması önemsenir.

Farklı öğrenenler arasında dikkat çeken gruplardan biri olan otizmlı bireylerin özel yetenekleri vardır ve bu yetenekler arasında müzik önemli bir yer edinir. Birçok otizmlı yetenek keşfedilemeden veya keşfedildikten sonra nitelikli bir eğitim alamadan yaşantılarını sürdürmektedir. Bu bireylerin başlangıç düzeyinde ve sonrasındaki amatör, genel ve profesyonel müzik eğitimleri süreçlerinde, sahne pratiklerinde birçok olumsuz durumla karşılaştıkları, hatta sürecin başlamadan bittiği özellikle aileler tarafından dile getirilmektedir.

Bu araştırmada; otizmlı bireylerin, amatör, genel veya profesyonel müzik eğitiminde; özellikle sahne performansları süresince sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellerinin neler olduğu betimlenmeye çalışılacaktır. Müziğe yetenekli ve bu yetenekleri doğrultusunda eğitim alan otizmlı öğrencilerin sahne pratikleri sürecinde yaşadıkları problemlerin ve olayların aileler ve eğitimciler tarafından betimlenmesinin benzer çalışmalara kaynaklık etmesi ve önemli bir ihtiyacı gidermesi çalışmanın gereklilikleri arasındadır. Özellikle mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda görev yapan eğitimcilerin ve konuya duyarlı diğer eğitimci ve uzmanların yaşananları bilmesinin önemli bir ihtiyaç olduğu düşüncesiyle çalışma planlanmıştır.

Eğitimin sonuçlarıyla ölçüldüğü düşünülmektedir. Hangi türde müzik eğitimi alırsa alsın, bireyin öğrendiklerini, edindiği bilgi ve becerilerini sergilemesi gerek kendisi gerek ailesi gerekse eğitimcisi tarafından beklenir.

Amatör, profesyonel ve genel müzik eğitiminde solo, koro, oda müziği ve/veya orkestra gibi sergilemeler öğrenen ve öğreten için önemlidir.

Bu sergilemelerde bazı engellerin çıkması, sıkıntuların yaşanması doğal olarak görülür. Öğrenci, ğretmen, aileler ve hatta izleyici bu durumda önceki yaşanılanlar doğrultusunda bazı tutum ve davranışlar geliştirmiş olabilir.

Söz konusu otizmli bireyler olduğunda durum oldukça farklılaşır. Öğrenci, aile, eğitimci ve izleyici için yeni ve farklı bir yaşantı ortaya çıkar.

Bu çalışmada; müziğe yetenekli otizmli bireylerin aldıkları amatör, genel ve profesyonel müzik eğitimleri sürecinde; sahne pratiklerinde yaşadıklarının betimlenmesi, eğitimci ve ailelerin tutum ve davranışlarının öğrenilmesi, sosyolojik, psikolojik, biyolojik, fiziksel engellemelere karşı eğitimci ve ailelerin ne gibi çözümler ürettiklerinin bilinmesi düşüncesiyle araştırma konusu belirlenmiştir.

Otizm ve müzik temelli bilimsel çalışmalara rastlansa da sosyal psikolojiyi merkeze alan, engellemeler sonucunda hangi çözüm yollarının hayata geçirildiğini betimleyen bir çalışmanın olmaması da araştırma konusunun belirlenmesinde etkili olmuştur.

Çalışmada ayrıca özellikle “gülümseten” yaşantuların betimlenmesi üzerinde durulacak olması, farklı bir yönelimi de beraberinde getirecek, oldukça sıkıntılı bir yaşantı içindeki aileleri motive edecek bir araştırma sürecinin yaşanması hedeflenecektir.

1.1. Problem Durumu

Araştırmanın problem cümlesi “Otizmli Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi” olarak belirlenmiştir.

1.1.1. Alt Problemler

Yukarıda belirtilen problem doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmiştir.

1. Eğitimselere göre otizmli bireylerin sahne performansında yaşadıkları engellemeler nelerdir?

2. Ailelere göre otizmlilerin sahne performansında yaşadıkları engellemeler nelerdir?

3. Eğitimcilerle ilgili otizmlilerin sahne performanslarında yaşadıkları olaylar nelerdir?

4. Ailelere göre sahne performanslarında otizmlilerin yaşadıkları gülümseten olaylar nelerdir?

5. Eğitimcilerin yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynakları nelerdir?

6. Ailelerin yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynakları nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Müziğe yetenekli otizmlilerin amatör, genel veya profesyonel müzik eğitimi sürecinde sahne performanslarında yaşadıkları sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellerin betimlenmesi, aileler ve eğitimciler ile yaşanan olaylara yönelik geliştirilen çözüm yollarının belirlenmesi, özellikle gülümseten yaşamışlıkların neler olduğunun bilinmesi, elde edilen veriler neticesinde araştırmacı tarafından önerilerin sunulması, bilimsel yayınların ilgililerle paylaşılması çalışmanın amaçları arasındadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Otizmlilerin amatör, genel ve profesyonel eğitimi süresince sahne performanslarında yaşadıkları sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellerin, aileler ve eğitimciler ile ilk kez betimlenecek olması, yaşananlar karşısında geliştirilen çözüm önerilerinin ilgililerle bilinerek paylaşılması, oldukça sıkıntılı ve zorlu hayatları olan ailelerin özellikle gülümseten yaşamışlıkları anlatmaları, konuya duyarlı eğitimci, uzman, diğer aileler gibi ilgililerle de paylaşma imkânı elde etmeleri, alana yönelik yeni ve özgün bir araştırma olması bakımlarından çalışma önemlidir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada; otizmli çocukları olan ailelerin ve bu çocuklara müzik eğitimi veren eğitimcilerin araştırmaya gönüllü olarak katıldıkları, otizmli çocukları olan ailelerin ve bu çocuklara müzik eğitimi veren eğitimcilerin araştırmaya önem verdikleri, ailelerin ve eğitimcilerin yapılan görüşmede soruları samimi ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi II. Otizm ve Müzik Yaz Okulu ile,

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından düzenlenen II. Otizm ve Müzik Yaz Okuluna katılan eğitimci ve ailelerle,

Araştırma için ayrılan süre ve araştırmacının maddi olanaklarıyla sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Araştırmanın bu bölümünde; engellilik, özel eğitim, otizm, otizmlı çocukları olan aileler, otizmlı çocuklarla çalışan eğitimciler, bireysel farklılıklar ve yetenek, farklı öğrenenler, öğrenme, farklı öğrenenler ve müzik, otizm ve müzik, müzik eğitiminin üç boyutu ve otizmlı bireyler, amatör / özengen müzik eğitimi, genel müzik eğitimi, mesleki / profesyonel müzik eğitimi, performans, sahne performansı, kaygı ve stres, sosyal psikoloji, engellemeler, sosyal çevre, psikolojik engellemeler, fiziksel engellemeler ve biyolojik engellemeler konuları ele alınmıştır. Ayrıca Türkiye’de otizm ve müzik üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir.

2.1. Engellilik

Mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda müzik öğretmenliği anabilim dallarında veya öğretmenlik için gerekli olan formasyon eğitimlerinde eğitim psikolojisi, sosyolojisi, özel eğitim yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme, sınıf yönetimi gibi öğretmenlik formasyonuna yönelik detaylı ve son derece nitelikli eğitimlerin verildiği bilinmekle birlikte özellikle; farklı öğrenenlere yönelik yeterince bilgi ve tecrübenin edinilmediği düşünülmektedir. Oysa farklı öğrenen bireylerin en çok ihtiyaç duyduğu hususlardan biri de sosyalleşmedir. Farklı öğrenen bireylerin kendini ifade etme imkanları bulabileceği bilim ve sanat dallarından birinin müzik olduğu da oldukça yaygın bir düşüncedir. Bu bilgi otizmlı bireylerin aileleriyle görüşmeler sonucu elde edilmiştir.

Engelli bireyler, bireyselleştirilmiş eğitimin en verimli şekilde uygulandığı müzik eğitiminde aynı zamanda fırsat eşitliği imkânı da elde etmiş olurlar.

2.2. Özel Eğitim

Engelli bireylerin eğitimini destekleyici birçok çalışma yapılmış, yönetmelikler, yönergeler, kararname ve programlar geliştirilmiştir.

“Özel eğitim, özel gereksinimli bireylerin gelişim alanlarını desteklemek ve eğitim gereksinimlerini karşılamak amacıyla, özel olarak oluşturulmuş ortamlarda uzman eğitimciler tarafından geliştirilen programların uygulandığı süreç olarak ifade edilebilir” (Özbey, 2009: 11).

Bu eğitim ve geliştirilen programların uygulanabilirliği için mesleki müzik eğitimi verilen okullarda yeterince bilgi ve becerinin öğretilmediği hususunda yaygın bir görüş vardır.

Mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda müziğe yetenekli farklı öğrenen bireylerin sayısının oldukça az olması ise bu süreçteki yetersizliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sucuoğlu'na göre; ülkemizde zihinsel engelli bireylerin eğitimine yönelik ilk çabalar 1950'li yıllarda başlar. 1952 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve Talim Terbiye Kurulu zihin engellilerin eğitimini başlatacak iki önemli karar alınır. 1952 Nisan ayında alınan bu kararda “arızalı öğrencilerin diğer öğrencilerle eşit şartlar içinde okullara alınması”, Mayıs 1952 de alınan kararda ise “özel eğitim ve öğretime muhtaç çocuklara mahsus okulların mütehassıs öğretmenlerini yetiştirecek bölüm açılması” gündeme getirilir. Bu gelişmeler sonucunda Gazi Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak bağımsız bir Özel Eğitim Bölümü açılmasına karar verilir (2010: 41).

Bugün; “Türkiye’de diğer gruplardaki engelli çocuklar gibi zihin engelli çocuklara sağlanan hizmetler 573 sayılı kararname ve 2006 yılında çıkarılan Özel Eğitim Yönetmeliği çerçevesinde organize edilmektedir” (Sucuoğlu, 2010: 42).

2.3. Otizm

İlk kez Leo Kanner tarafından 1943 yılında tanımlanan otizm artık tüm dünyada etkisini oldukça hissettirmektedir. Otizmin kesin tanısı için kullanılan nesnel (objektif) bir yöntem yoktur. Gözleme dayanarak ve aileden alınan bilgilere göre tanı konur. Bugün için herhangi bir biyolojik tetkik yöntemi ile otizm tanısı konmaz (Korkmaz, 2017: 21).

Otizmli bireylerin sayısı gün geçtikçe artış göstermektedir. Her ne kadar kesin olarak sebebi bilinmemese de “Amerikan hastalık kontrol ofisinin verilerine göre 8 yaşındaki çocuklarda, okul ve tıbbi kayıtlardan alınan verilere göre, otizm sıklığı 1/68’dir. Fakat ailelere uygulanan anket çalışmasında 2015 yılında 1/45 oranına ulaşılmıştır” (Ekici, 2017: 25).

Otizm genellikle 36 aydan sonra fark edilmeye başlanmaktadır. Otizm erken çocukluk çağında belirtileri görülmeye başlayan bir nörogelişimsel bozukluktur. Daha farklı bir ifade ile otizmin belirtileri, beynin farklı biçimde gelişmesi sebebiyle ortaya çıkmaktadır (Mukaddes, 2018: 1).

Mukaddes, otizmin temel belirtilerini; sosyal-iletişimsel yetersizlik, sözel iletişimde yetersizlik ve tekrarlayıcı davranışlar olarak sıralamıştır (2018: 1-3).

Her otizmli aynı özelliklere sahip değildir.

Ergün bunu şöyle açıklar. “Her otizmli çocuğun bir frekansı olduğunu öğrendim” (2022: 14).

Otizm Spektrum Bozukluğunda tekrarlayıcı hareketler dediğimiz hareketler görülebilir. Bu hareketlerden bazıları; kendi etrafında dönme, ileri geri sallanma, ellerini kuş gibi çırpma gibi hareketlerdir (Ergün, 2022: 41).

2.3.1. Otizmli Çocukları Olan Aileler

Film ve edebiyat olmak üzere sanatın birçok dalına konu olan otizmli bireylerin yaşamlarına yönelik betimlemelerde en çok dikkati çeken kesimin aileler olduğu düşüncesi oldukça dikkate değerdir. Aileler başta ekonomi olmak üzere sayısız sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Örneğin müziğe yetenekli çocukların herhangi bir müzik aletinin özel dersini alabilmesi bile önemli bir engel olarak karşılarına çıkabilmektedir.

Tüm sorunlara, yaşanan sıkıntılara karşı sadece anne veya babanın değil tüm aile fertlerinin, ailenin yaşadığı sosyal çevrenin de mücadele etmesi istenilen ve arzu edilen sonuçların alınması için önemli görülür.

Çünkü bu süreçte Özbey’inde dediği gibi; ailelerde; şok, reddetme, inkar, kırgınlık, depresyon, suçluluk, utanma, pazarlık, kabul ve uyum gibi bir süreç yaşanır (2009: 38).

Örneğin bir ailenin durumu şu şekilde açıklanır. “O bir otistik!... Otizm neydi? Sebebi ne olabilirdi? Elimize “SOS” isimli bir kitap verdi. Okuyun dedi. Özel eğitime, kreşe gidecek, sosyal ortamlara girecek, emin olmak için bir de Ankara görsün. O duyguyu tarif edemem. Yıllar sonra şöyle tarif ettim: Normal olarak doktora götürdüğümüz çocuğumuzu doktor alıp yerine bir başka çocuk vermişti sanki... Bu yeni çocuğu tanımıyordum. Benim çocuğuma ne olmuştu?” (Arıoğlu, 2018: 16).

2.3.2. Otizmlilerle Çalışan Eğitimciler

Mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda farklı öğrenenler için eğitim verilmemesi büyük bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlik için alınan formasyon derslerinde farklı öğrenen bireylerin eğitimleriyle ilgi daha fazla bilgi verilmelidir. Eğitimciler, farklı öğrenen bireylerle karşılaştıklarında çekingen davranmaktadır. Bunu önlemek için eğitimlerin artırılması gerekmektedir.

Mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda özellikle öğretmen olacak geleceğin müzik eğitimcilerine; otizmlilerle bireylerin gelişimleri ve motor becerileri, duyuşsal özellikleri, duyuşsal özellikleri, dil gelişimleri ve iletişim becerileri, sosyal gelişimleri, zeka gelişimleri, takıntıları, problemleri hakkında detaylı ve derinlemesine bilgilerin verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Müziğin her üç türünde ama özellikle profesyonel müzik eğitiminde müziğe yetenekli otizmlilerle bireylerin nitelikli bir eğitim süreci yaşamaları için bu bilgi ve becerilerin edinilmesi gereklidir.

2.4. Bireysel Farklılıklar ve Yetenek

Otizimli olan veya olmayan bireylerin birbirlerinden farklı olduğu bilinir ve söylenir. Aynı yumurta ikizlerinde bile birçok farklılıklar gözlenebilir.

“İnsanları diğer insanlardan ayıran kişilik özellikler” (Aronson vd., 2012: 40) olarak tanımlanan bireysel farklılıklar ve özellikle yetenek söz konusu olduğunda durum daha da belirginleşir.

Sanatçılar arasında, üstün yetenekli olanlar kadar çok çalışarak da tarihte yerlerini alanlar olmuştur. Alınan eğitim, aile, sosyal çevre, fiziki ve psikolojik yeterlilik ve yetersizliklerde bireysel farklılıkların önemli etkenleri arasında görülür.

2.5. Öğrenme

Senemoğlu öğrenmeyi; bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesi olarak betimlemiştir. (2004: 4). “Genel olarak tanımların vurguladığı kavram öğrenmenin yaşantı ürünü oluşudur” (Özbay, 2023: 8). Öğrenme yaşam boyu devam etmektedir. “Öğrenme ile ilgili literatürde yer alan tanımlara bakıldığında öğrenmenin davranışlarda meydana gelen kalıcı değişiklikler ya da bireyin davranışlarını değiştirme süreci şeklinde ifade edildiği görülmektedir” (Türkyılmaz, 2016: 8). “Öğrenme, kişiden kişiye farklılıklar göstermekte, özellikle konu engelli çocukların eğitimine gelince bu farklılık daha da bariz olmaktadır. Günümüz eğitim anlayışına göre eğitimde bireyselleşmeye gidilerek engelli çocukların eğitiminde çok daha başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Engellilik türleri farklılık gösterdiği için verilecek olan eğitim yöntem ve metotları da değişim göstermektedir”(Özsökmen, 2019: 22).

2.5.1. Farklı Öğrenenler

Türkmen’e göre; farklı öğrenme, bireyin yaş ve hemcinslerinin taşıdığı genel öğrenme özelliklerinden farklı bazı özellikler taşımasıdır (2020: 134). Bireysel ayrılıklar öğrencinin öğrenme hızını, düzeyini, öğrenmeye ilişkin ilgi ve dikkatini, öğrenmenin

kalıcılığını etkiler (Ulusoy, 2011: 234). “Farklı öğrenenler veya engelliler gibi adlandırmalar içindeki bireyler için kültür, sanat, müzik; çoğu zaman hobi, eğlence olarak yaşantılarına girmekle beraber, iş, istihdam ve meslek edindirme gibi başvuru alanlar da olmuştur. Ülkemizde özellikle farklı öğrenen bireyleri sanatçı, eğitimci araştırmacı görmek olağan karşılanır olmuştur” (Çankır, 2020: 1).

2.5.2. Farklı Öğrenenler ve Müzik

Öğrenme: “Bireyin çevresiyle belli bir düzeydeki etkileşimleri sonucunda meydana gelen nispeten kalıcı izli davranış değişmesi” (Senemoğlu, 2004: 4) olarak tanımlanır.

Farklı Öğrenme: “Bireyin yaş ve hem cinslerinin taşıdığı genel öğrenme özelliklerinden farklı bazı özellikler taşımasıdır. Bireysel farklılıklar, öğrencinin öğrenme hızını, düzeyini, öğrenmeye ilişkin ilgi ve dikkatini, öğrenmenin kalıcılığını etkiler” (Ulusoy, 2011: 234).

Müzik, insan ruhunun derinliklerine sızabilen etkili bir araçtır ve her insanın yaşamında yeri vardır. Farklı öğrenen ve bedensel zorluklarla yaşamını sürdürmek durumunda olan bireylerin yaşamlarında da etkili bir araç olmalıdır... Bununla birlikte, müzik derslerinde öğrenme güçlüğü çeken çocuklara kolayca yapabilecekleri, diğer arkadaşlarıyla kaynaşabilecekleri ortamlar düzenlenmeli, dikkatleri dağıldığında veya başarısız olduklarında başarabilmelerine olanak sağlayıcı imkanlar sunulmalıdır (Türkmen, 2020: 136).

2.6. Otizm ve Müzik

Müzik, her birey gibi, özel gereksinimli bireyler için de yaşamı renklendiren ve bireyin hayat kalitesini arttıran önemli bir unsur olmasının yanında, sanatsal ve terapötik yönüyle bireylerin eğitim süreçlerine ve kişisel gelişimlerine önemli katkılar sağlar (Göklen ve Evginer, 2022: 109).

Pektaş (2016: 109)'a göre; müziğin, doğru ve etkili kullanılması otizmli çocukların bilişsel ve sosyal becerilerinin gelişimini; aileleri ve çevreleri ile iletişime geçmelerini ve kavram-beceri öğretilmesi sürecinde başarılı sonuçlar elde edilmesini sağlamaktadır.

Geçmiş yıllarda otizm ve müzik alanında yapılan çalışmaların oldukça az olduğu bilinmekle birlikte son yıllarda bu alanda bir artış görülmektedir.

2.6.1. Otizm ve Müzik Yaz Okulu

Otizm ve Müzik Yaz Okulu (OMYO), Müzik eğitimcisi Uğur Türkmen tarafından 2021 yılında kurulmuştur. 8-10 Temmuz 2021 tarihleri arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Devlet Konservatuvarı öncülüğünde gerçekleştirilmiştir.

Tamamen “gönüllülük” esasına dayanmaktadır. OMYO Programında elde edilen tüm bağışlar bilimsel ve sanatsal etkinlikler ve eğitim giderleri için harcanır. Aynı zamanda Otizm ve Müzik Yaz Okulunun bilimsel yayınları bulunmaktadır. Topluluk proje üretir ve paydaşlarına sunar. Topluluk Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerini benimser. Sekreteryaya tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara duyurular topluluk adı ile yapılır. Topluluk üyeleri kısa süreli değil uzun süreli, sürdürülebilir ve farkındalık yaratan üretimler peşindedir.

Otizm ve müzik söz konusu olduğunda eğitim olanaklarının artması, istihdam, usta eğitimci, gönüllü eğitimci, koçluk, sınavlar gibi en çok ihtiyacı hissedilen konularda somut adımların atılması için çaba sarf eder. Popüler kültürü memnun edecek işler yapmaz. Otizmli bireylerin profesyonel müzik eğitiminin desteklenmesi, müziğe yetenekli olmayanların da bir araya gelerek bilgi sahibi olması, programın bütüncül olması, müziğe yetenekli olanlara rehberlik edilmesi; topluluğun ve okulun felsefesini anlatır.

Otizm ve Müzik Topluluğu; bilimi önemseyen, genelde farklı öğrenen bireylerin özelde ise otizmli bireylerin ve ilgili kişi ve kurumların muhatap olabileceği bir kaynak/merkez olma amacıyla kurulmuştur. Topluluk sürdürülebilir “fikir paylaşımları” yanında; konserler, atölye çalışmaları, söyleşiler ve konferanslar da düzenlemeyi amaç edinmiştir.

Otizm ve M¼zik Yaz Okulunda ¼ğrenciler için; Solfej Eğitimi, Koro Eğitimi, algı Eğitimi, Eşlikli alma, Orff Eğitimi, Uygulamalı Nefes Teknikleri, Dans, Ritim ve M¼zik dersleri verilirken, otizm alanındaki uzmanlar tarafından ailelere; konferanslar verilmektedir. ¼ğrenciler, aileler ve gön¼ldaşlar; Dans, Ritim ve M¼zik gibi derslere toplu olarak katılım sağlamaktadır. Yaz Okulunun son g¼n¼ Gala Konseri gerçekleşir. Katılımcı ¼ğrencilere eşit s¼rede sahne alma imkânı verilir. Her ¼ğrenci eğitimcisinin belirlediği bir programı (solo, duo, trio, quartet) seslendirir.

Fotoğraf 1. II. OMYO bahçede dans

Fotoğraf 2. II. OMYO bireysel çalgı eğitimi

Fotoğraf 3. II. OMYO hatıra fotoğrafı

Fotoğraf 4. II. OMYO değerlendirme toplantısı hatıra fotoğrafı

Fotoğraf 5. II. OMYO koro eğitimi

2.7. Müzik Eğitiminin Üç Boyutu ve Otizmlı Bireyler

Farklı öğrenenler arasında dikkat çeken gruplardan biri olan otizmlı bireylerin özel yetenekleri vardır ve bu yetenekler arasında müzik önemli bir yer edinir. Birçok otizmlı yetenek keşfedilemeden veya keşfedildikten sonra nitelikli bir eğitim alamadan yaşantılarını sürdürmektedir. Bu bireylerin başlangıç düzeyinde ve sonrasındaki amatör, genel ve profesyonel müzik eğitimleri süreçlerinde, sahne pratiklerinde birçok olumsuz durumla karşılaştıkları, hatta sürecin başlamadan bittiği özellikle aileler tarafından dile getirilmektedir.

2.7.1. Amatör / Özengen Müzik Eğitimi

Uçan'a göre; özengen müzik eğitimi, genel müzik eğitimiyle yetinmeyip müziğe ya da müziğin belli bir dalına özengence (amatörce) ilgili, istekli, gönüllü, yatkın ve düşkün ya da tutkun olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar... Özengen müzik eğitimi genellikle üniversitelerde bu iş için istekli ve yeterli müzik okutmanları ya da öğretim görevlilerince verilir. Orta ve daha alt dereceli okullarda ise müzik öğretmenlerince veya ileri amatör, yarı profesyonel ve tam profesyonel müzikçilerce, bazı durumlarda bu işe çok yatkın, bunu kendine iş edinmiş belli kişilerce gerçekleştirilir (2018: 35-36).

Müziğin belli bir dalında kendisini yetiştirmek isteyen bireylere verilen ve müzikal zevklerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitimidir... Amatör/Özengen müzik eğitimi, müziğin bireylerin yaşamına daha fazla girmesi ve yaşamlarının bir parçası olmasını sağlaması açısından önemli bir alandır (Türkmen, 2020: 15).

Bugün hemen her müziğe yetenekli otizmlı öğrencinin amatör müzik eğitimi alması, içlerinde profesyonel müzik eğitime geçiş yapanların olması beklenir ve istenir. Oysa bu eğitim süresinde de birçok olumsuz durumla karşılaşmaktadır.

Bilgi ve tecrübe eksikliği olan amatör müzik eğitimcileri, kendilerine verilenle yetinen aileler, heba olan ve keşfedilememiş yetenekler-üstün yeteneklerle ilgili sık sık konuşmalar ve söylemler dile getirilir.

2.7.2. Genel Müzik Eğitimi

Uçan'a göre; genel müzik eğitimi, iş-meslek, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca-uygarca yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar... Genel müzik eğitimi, genellikle ilköğretim öncesinde önkulda anaokulu-anasınıfı öğretmeni, ilkokulda sınıf öğretmeni, ortaokul ve lisede müzik öğretmeni tarafından verilir; üniversitede ise müzik okutmanı ya da müzik öğretim görevlisi tarafından yürütülür (2018: 34).

Türkmen'e göre; en açık biçimde ele alındığında, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokul, ortaokul, lise ve diğer özel okullarda verilmekte olan, haftalık belli bir zaman dilimini kapsayan, normal eğitim sürecinde belirlenmiş bir program dahilinde yürütülen ve bu okullardaki programı alan bütün öğrencilere verilen bir eğitim olarak tanımlanabilir (2020: 11).

Bazı otizimli öğrenciler kaynaştırma sınıflarında genel müzik eğitimi almaktadır.

Bununla birlikte gözlenen en önemli eksikliklerden biri hiç kuşkusuz otizimli bireylerin genel müzik eğitimi süresince yeteneklerinin hatta üstün yetenekli olanların keşfedilememiş olmalarıdır.

2.7.3. Mesleki / Profesyonel Müzik Eğitimi

Uçan'a göre; mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününü, bir kolunu, dalını, o bütün, kol veya dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları, yeterlikleri, birikimi kazandırmayı amaçlar... Sağlıklı bir mesleksel müzik eğitimi için sağlam bir genel müzik

eğitimi ve ona dayalı güçlü bir özengen müzik eğitimi almış olmak gerekir. Çünkü böyle bir eğitim çok güvenli bir temel oluşturur. Böyle bir temel oluşturmanın en doğru, en etkili ve en iyi yolu genel müzik eğitimi ile özengen müzik eğitimini birlikte, eşzamanlı ve eşgüdümlü almaktır (2018: 36-37).

Mesleki müzik eğitimi, çeşitli dallarıyla çok geniş bir alana yayılmakla kalmamış, disiplinler arası olmasıyla da farklı disiplinlerin içerisinde kendisine yer edinebilmiş bir alandır (Türkmen, 2020: 16).

Genel müzik eğitimi ve amatör müzik eğitiminde olduğu gibi, profesyonel müzik eğitiminde de sorunlar büyüktür. Hatta bazı durumlarda moral bozucu ve hatta aşılması zor durumlarda vardır.

Güzel sanatlar Liselerinde nispeten sorunlar aşılmış olsa ve özellikle yetenek sınavlarında artık yetenekli otizmli gençlerin önü açılrsa da özellikle sanatçı yetiştirme hedefindeki konservatuvarlarda otizmli yeteneklerin kabul edilmesinde zorluklar ve dirençle karşılaşılmaktadır.

Bununla birlikte son yıllarda olumlu gelişmeler gözlenmiş, otizmli yetenekler profesyonel müzik eğitiminde daha çok görülür olmuşlardır.

2.8. Performans

Küçükaksoy'a göre; performansın temelinde eylem yatar, performans çalışmaları da bu eylemi açıklar. Bu durumda gerek halkbilimcilerin çalıştığı sözlü performans şekillerinde, gerek kültürel performans, gerekse de diğer tüm performans çalışmalarında eylemi gösterme çabası vardır. Bir müziği seslendirmek, sunmak, enstrümanı çalmak, bir tiyatro oyununu oynamak, sokakta bir oyun gerçekleştirmek, hepsi performanstır... Bir şarkının söz ve müzikal yapısından ziyade, o şarkının nasıl söylendiği, hangi duygunun verildiği, hangi kültürel koşulda seslendirilmesi gerektiği, kısacası sunumunun tüm neden ve içeriği performans alanına girer (2022: 140).

2.8.1. Sahne Performansı

Küçükaksoy'a göre; müzikal bir performans fiziksel beceri gerektirir... Bir müzisyen gördüğü notaları enstrüman üzerine çalabilir ancak performans gerçekleştirmek bu anlamda daha farklı eylem ve analiz çalışmaları gerektirir (2022: 164).

2.8.2. Kaygı ve Stres

Cüceloğlu'na göre kaygı; “üzüntü, sıkıntı, korku, başarısızlık duygusu, acizlik, sonucu bilememe ve yargılanma” (2007: 276) stres ise “bireyin, fizik ve sosyal çevreden gelen uyumsuz koşullar nedeniyle, bedensel ve psikolojik sınırlarının ötesinde harcadığı gayret” (2007: 321) olarak açıklanır.

“Performans sergileyecek bireyler sahneye çıktıklarında olumsuzluklar yaşayacağı korkusuna kapılırlar. Bu korku onların birtakım hatalar yapmasına yol açabilir. Gerek beyin gerekse beden yaşayacak olumsuzluklar için savunmaya geçer yani bireyin gerilmesine neden olur. Birey ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun yaşadığı kaygı bireyin iyi performans sergilemesini engelleyebilir. Başkaları tarafından değerlendirilmek de iyi performans sergilemesini engelleyen diğer etkenlerden biridir” (Üzülen, 2022: 1).

Balanlı'ya göre; kaygı ve korku sıkça birbirine karıştırılan kavramlardır. Bunları ayırt etmek önemlidir. Korkunun kaynağı bellidir, şiddetlidir ve kısa sürelidir. Oysa kaygının kaynağı daha belirsizdir ve daha uzun bir süreye yayılabilir (2019: 103).

Cüceloğlu'na göre; belirli bir ortam içinde kendisini güven altında ve huzurlu hisseden bireyde korku, ya da kaygı olmaz. Diğer yandan aynı çevredeki başka biri, çevreyi tehlikeli bulabilir ve bu algılamayla ilgili heyecanları yaşayabilir. Hangi sosyal ortamın nasıl algılanacağını içinde yetiştiğimiz kültür bize öğretir. Bu nedenle hangi tür kaygı yaratacağı bir kültürden diğerine farklı olabilir. Ancak, bütün toplumlar için geçerli bazı genellemeler yapmak olanağı vardır. Bu genellemeler, kaygı duygusunun ortaya çıkmasına yol açan ortamlardaki bazı ortak yönleri belirtir (2007: 277).

Her ne kadar amatör m¼zik eğitimi alanların pek de karşılaşmadığı bir durum olarak öngör¼lse de müziğin her üç türünde de sergilemelerde kaygı ve stres gibi durumlar ile karşılaşıldığı bilinmektedir.

2.9. Sosyal Psikoloji

Sosyal psikoloji bireyi incelemeye alır. Sosyal ortam içindeki bireyin davranışlarını konu edinir. Algı, kişilerarası çekim, uyum, itaat, sosyal etki gibi konular ilgi alanına girer.

“Sosyal psikoloji, toplum insan ilişkisini konu ediniyor ve genellikle sıradan insanların sıradan durumlardaki davranış ve düş¼ncelerini inceliyor. Sosyal psikolojinin en güzel örnekleri edebiyat, tiyatro ve sinema ürünlerinde görül¼yor. Sosyal psikoloji trajik olduğu kadar komik durumların açıklanmasında da yararlı olan, sıradan insanların ve insan topluluklarının zaman zaman akıl dışı davranışlarını açıklayabilen çok yönl¼ eğlenceli bir alan” (Hortaçsu, 2012: 17-18).

2.9.1. Engellemeler

Cüceloğlu’na göre; elde etmek istediğimiz bir nesneye, ulaşmak istediğimiz belirli bir amaca varmamız, veya bir gereksinmemizin giderilmesi önlendiği zaman ortaya çıkan olumsuz duyguya engelleme (frustation) adı verilir... Engelleme, kızgınlık ve saldırganlık duygularının ağır bastığı bir süreçtir (2007: 279).

Engelleme, birisi ulaşmak istediği bir hedefe ya da doyuma giden yolda engellendiğinde ortaya çıkar (Aronson vd., 2010: 693).

Yetersiz fiziki çevre, biyolojik ve fizyolojik koşullardaki yetersizlik, psikolojik yapının karmaşıklığı, sosyal çevre koşulları engellemeler olarak açıklanabilir (İnceoğlu, 2004: 139).

2.9.2. Sosyal Çevre

Gelenekler, görenekler, toplumun müzik beğenisi, ailenin sanata, kültüre ve özellikle müziğe bakış açısı, öncelikleri arasında müziği görüp görmediği başlı başına birer engel olarak otizmlili bireyin karşısına çıkar. Bu durum sayısız müziğe yetenekli otizmlili bireyin geleceğini de olumsuz etkilemektedir.

Öğrencinin kişiliğini ve sosyalleşmesini de çevre etkiler.

Müziğe yetenekli otizmlili bireylerin kültür, sanat ve müzikle dolu bir etkinlikle beraber yetişmeleri özellikle ailelerini daha da bilinçlendirileceği düşünülmektedir.

2.9.3. Psikolojik Engellemeler

Otizmlili bireyin en önemli problemlerinden biri de iletişimin istenen düzeyde olmamasıdır. Ayrıca bireyin kendisine verilen öğretilmek istenen çalgıyı sevip sevmediği, yine kendisine verilen eğitimi beğenip beğenmediği, öğretim sürecindeki etüt, eser dağarcığını beğenip beğenmediği bilinmemekte veya dönütler alınamamaktadır. Psikolojik karmaşıklıklar yaşayıp yaşamadığı açık ve net olarak bilinmemektedir. Başarıda psikolojik engellemelerinde önemli bir etki alanının olduğunu düşünülmektedir.

2.9.4. Fiziksel Engellemeler

Genel, amatör veya profesyonel müzik eğitimi ortamlarının, otizmlili bireylere uygun olup olmadığı bu başlığın konusudur. Yine sahne performansına yönelik salon, derslik, dinleti odaları vb. imkanlar ve imkansızlıklarda otizmlili bireylerin nitelikli eğitim alabilme süreçlerini doğrudan etkiler.

2.9.5. Biyolojik Engellemeler

Her otizmlili bireyin özelliklerinin aynı olmadığı bir “yelpaze” olarak tanımlandıkları bilinmektedir. Söz konusu yetenek olduğunda da durum aynıdır. Mutlak işitme yeteneğine sahip olanların (absolüt) yanında bağılı işitmeye (rölatif) sahip olanlarda vardır. Zihni ve

hareki yeterlilik ve yetersizliklerde göze çarpar. Kaygı, stres gibi durumlarda da başa çıkma durumları bireyden bireye farklılık gösterir. Gözlemler sonucu otizmlili bireylerin çoğunluğunun piyano eğitimi aldığı ortaya çıkmaktadır. Oysa hangi çalgının hangi öğrenciye verileceği hususunda bir rehberlik yapıp yapılmadığı bilinmemektedir. Oysa bireyin fiziki yapısı, parmaklarının uzunluğu veya kısalığı da önemli birer etkidir. Terlemeler, solak ve sağlak olması gibi durumlarda bu başlıkta ele alınabilecek hususlardır.

2.10. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında tez konusuyla ilişkili Türkiye’de ulaşılabilen lisansüstü tez, Türkiye’de ve diğer ülkelerde yapılan makale ve bildiri içeriklerine yer verilmiştir.

2.10.1. Tezler

Berrakçay (2008), “*Müziğin Bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tipi Olan Otizmde Ortaya Çıkan Problemlili Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Ritim Uygulaması Çerçevesinde 4 Örnek Olay*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili çocukların müzikle ilişkileneceği kapsamında yapılan ritim çalışmalarının çocuklardaki problem olarak görülen davranışların kontrolünü ne yönde etkilediğini anlamayı amaç edinmiştir. Çalışmada veriler alan çalışması yoluyla toplanmıştır. Otizmlili çocuklarla yapılan müzik çalışmaları, müzikle ilişkileneceği sürecinde problemlili davranışların azalmasını sağlayan alternatif bir terapi modeli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2010), “*Otistik Çocuklarda Müzik Atölyesi Çerçevesinde Ortaya Çıkan Sözsüz İletişim İşaretlerinin İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili hastalardaki değişik iletişim şekillerini ve bunların sözel bir iletişime doğru nasıl değişebileceğini görmeyi amaç edinmiştir. Çalışmada verilere video analizleri yapılarak ulaşılmıştır. Müziğin etkisiyle otizmlili çocuklarda ortaya çıkan sözsüz iletişim işaretleri ve temsil ettiği duygular arasında anlamlı bir bağ olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Köksal (2010), “*Yaz Kamplarının Otistik Çocukların Gelişimleri Üzerine Etkisi*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili bireylerde yaz kampının gelişimleri üzerine olan etkisini kamp öncesi ve sonrası alınan değerleri ile karşılaştırmayı ve aradaki etkiyi belirlemeyi amaç

edinmiştir. Araştırmada bireylere ait bilgiler ve gelişimlerini kaydedilebilmesi için veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır.

Önal (2010), “*Otistik Çocuklarda Müzik Eğitimi*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili bireylerin müzik eğitimine olan yatkınlıkları ve müziğe olan duyarlılıklarını tespit edebilmek amaç edinmiştir. Araştırmada tek denekli araştırma deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında gözlem formu kullanılmış, yorumlanarak araştırmaya uygun şekilde çözümlenmiştir. Otizmlili bireylerde, bireysel müzik eğitiminin gerekliliği ve her otizmlili bireye özel müzik eğitimi programının hazırlanması sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gökmen (2010), “*Otizm Tanısı Almış Bir Çocuğun Müziğe ve Müzik Çalışmalarına Verdiği Tepkilerin Betimlenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, tek katılımcı ile toplam 30 seans boyunca yürütülmüş ve otizm tanısı almış olan katılımcının seanslar sırasındaki tutum ve davranışlarını değerlendirebilmek amaç edinmiştir. Araştırmada veriler yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır.

Mutlu Karşıyakalı (2011), “*Otistik Bir Öğrenciye Adı Söylenen Çalgıyı Gösterebilme Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği*” adlı yüksek lisans tezinde, adı söylenen çalgıyı gösterebilme hedef davranışının öğretiminde, eşzamanlı ipucu yönteminin etkili olup olmadığını belirlemek amaç edinmiştir. Veriler grafik analizi tekniği ile analiz edilmiştir.

Kırşehirli (2011), “*Zihin Engelli Çocuklara Özbakım Becerilerinin Şarkı Yoluyla Öğretilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, Araştırmada zihin engelli çocuklar için öz bakım beceri öğretim programı hazırlanarak, hazırlanan bu programdan yola çıkılarak oluşturulmuş şarkının el yıkama becerisinin öğretiminde etkisinin olup olmadığını araştırılması amaç edinmiştir. Veriler grafiksel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. El yıkama becerisinin şarkı yoluyla öğretilmesinin zihin engelli bireylerin öğretmenlerine ve ailelerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

İrtenk (2011), “*Otistik Çocuk Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Mimari Tasarım Açısından İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili bireyler için özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin tasarımına veri oluşturmak amaç edinmiştir. Araştırmada

veriler gözlem, görüşme, literatür araştırması, planlama çalışmaları, fotoğraf destekli krokilerle yapılan saptamalarla toplanmıştır.

Eren (2012), “*Orff Yaklaşımına Göre Hazırlanan Müzik Etkinlikleri İçinde İpucunun Giderek Azaltılması Yöntemi ile Yapılan Gömülü Öğretimin Otistik Çocuklara Kavram Öğretmedeki Etkililiği*” adlı doktora tezinde, bu alanda çalışan özel eğitim öğretmenleri, müzik öğretmenleri ve alan araştırmacılarına örnek olabilecek bir çalışma yapılması ve sınırlı sayıdaki mevcut literatüre katkıda bulunulması amaç edinmiştir. Araştırmada çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Veriler grafik analizi tekniği ile çözümlenmiştir.

Sağırkaya (2014), “*Temel Motor Becerilerini Kullanabilen Otizm Özelliği Gösteren Çocuklarda İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Orff-Schulwerk Yönteminin Kullanımı*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmde iletişim eğitimi, otizmde müzik eğitimi ve otizmde müzik terapisi çalışmalarına katkıda bulunması amaç edinmiştir. Tek denekli deneysel bir çalışma üzerinden vaka analizi modelini esas alan deneysel araştırmada veriler; durum inceleme, vaka analizi modelleriyle işlenip, görsel kayıtlar kullanılan fiziki materyallerin çıktıklarına ve bu kaynakların bir veri bütünü olarak toplanıp incelenmiştir. Müzikte bilim, doğa ve sosyal olgular iç içe geçmiştir. Sosyal olgunun bir parçası olan iletişimin kaynağına ulaşmak için Orff-Schulwerk yönteminin unsurları olan ritimsel, bedensel, dengesel yönerge ve iletişim oyunları ile beş evreden oluşan alışmanın istenilen hedefe varıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çelik (2014), “*Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye’de ve Avrupa’da özel gereksinimli çocuklarla yapılan müzik eğitimi çalışmalarının nasıl bir dağılım gösterdiğini ifade etmeyi amaç edinmiştir. Elde edilen verilerin kategorisel analizi yapılmıştır.

Geboloğlu (2016), “*Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Sosyal Beceri Kazandırmada Sosyal Öykü ve Müzikli Sosyal Öykü Uygulamalarının Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması*” adlı doktora tezinde, otizm spektrum bozukluğu olan bireylere sosyal becerilerin öğretiminde sosyal öykü ve müzikli sosyal öykü uygulamalarının etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını; hangi uygulama ile yapılan öğretimin daha verimli olduğunu anlamayı amaç edinmiştir. Çalışma, tek denekli araştırma

modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli ile yürütülmüştür. Çizgisel grafik şeklinde çizilmiş ve analiz edilmiştir.

Ateş (2016), “*Rehabilitasyon Merkezlerinde Eğitim Alan Otizm Tanısı Almış Olan Çocuklara Sahip Ebeveynlerin Yaşam Doyumunun, Aile İşlevlerinin ve Öğrenilmiş Güçlülüğünün İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, özel eğitim merkezlerinden eğitim alan otizm tanısı almış çocuğa sahip ebeveynlerin yaşam doyumlarının, öğrenilmiş güçlülüklerinin ve aile işlevlerinin incelenmesi amaç edinmiştir. Araştırmada veri toplama araçları; Yaşam Doyumu Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği ve Rosenbaum Öğrenilmiş Güçlülük Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu Anketidir. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Kaleci (2017), “*Zihinsel Yetersizlik Gösteren Bireylerin Orff Çalgıları Yolu ile Müzik Becerileri Öğretimi Üzerine Bir İnceleme*” adlı yüksek lisans tezinde, Orff çalgılarının öğretilmesi ve bu çalgılarla ritim eğitimi verilerek çocukların müzik becerilerini geliştirmek amaç edinmiştir. Deneklerin gelişim süreci incelendiğinde başlangıçta her bir bireyin ön test puanları düşükken son test puanları gözle görülür bir artış gösterdiği, kalıcılık testi puanları incelendiğinde ise son test puanlarına göre bir miktar azalma olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Dedeoğlu (2018), “*Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi*” adlı yüksek lisans tezinde, tarama yöntemi ile özel eğitimde müzik alanına ilişkin yapılmış olan çalışmalar betimlemeyi amaç edinmiştir. Veriler literatür tarama yöntemi ve doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Özel eğitimde müzik alanında yapılan 22 tezin %90,91’lik bölümünün yüksek lisans tezi, 18 ulusal makalenin 66,67’sinin araştırma makalesi, 29 uluslararası makalenin 72,41’inin araştırma makalesi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akbulut (2019), “*Otizm Spektrum Bozukluğunda Koçluk Sisteminin Birey ve Ailesi Üzerindeki Psikososyal Rolü*” adlı yüksek lisans tezinde, otizm spektrum bozukluğuna sahip bireylere yönelik koçluk sisteminin devlet destekli uygulama modelinin geliştirilmesi amaç edinmiştir. Araştırmada nitel veri analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır.

Eyüpoğlu (2019), “*Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitime ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, Türkiye’deki özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitime ve öğrencilere yönelik tutumlarının belirlenmesi amaç edinilmiştir. Betimsel araştırmalardan tarama modeli kullanılmıştır. Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerinin önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirmeleri, sabırlı ve azimli ve sevgi dolu olmaları, önyargılarından uzaklaşmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre öğretim plan ve programlarının düzenlenmeleri gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pektaş (2019), “*Müzikal Etkinliklere Dönüştürülmüş Sosyal Öykü Uygulamalarının Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocuklara Sosyal Beceri Öğretiminde Etkililiği*” adlı doktora tezinde, müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sosyal beceri öğretiminde ne derecede etkili olduğunun incelenmesi amaç edinmiştir. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmada etkililik verileri, başlama düzeyi oturumları, günlük yoklama oturumları, öğretim oturumları, toplu yoklama oturumları ve izleme oturumlarından toplanmıştır. müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının gelişimsel yetersizliği olan Down sendromlu ve otizm spektrum bozukluğu tanılı iki katılımcı için hedeflenen tüm sosyal becerilerin öğretiminde etkili olduğu, katılımcıların hedeflenen her üç sosyal beceriyi de öğrendiği ve öğretim sona erdikten sekiz hafta sonra yapılan izleme oturumunda öğrendikleri sosyal becerilerin büyük bir çoğunluğunun kalıcılığını koruduğu, gelişimsel yetersizliği olan otizm spektrum bozukluğu tanılı diğer katılımcı için ise, müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının sosyal beceri öğretiminde istenilen düzeyde etkili olmadığı ve katılımcının var olan sosyal beceri düzeyinde müzikal etkinliklere dönüştürülmüş sosyal öykü uygulamalarının pozitif yönde bir değişikliğe yol açmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kılıç (2019), “*Orff Yaklaşımı İle Hazırlanan Müzik Etkinliklerinin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Öğretiminde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği*” adlı yüksek lisans tezinde, Orff yaklaşımıyla birlikte yanlışsız öğretim yöntemlerinden eş zamanlı ipucuyla öğretim yöntemi kullanımının özel eğitim iş uygulama merkezine devam eden öğrencilere şarkı söyleme ve müzik aletlerini kullanarak ritim tutma becerilerinin öğretiminde etkililiğini belirlemek amaç edinmiştir. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden katılımcılar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunun etkili olduğu görülerek, öğretim bittikten bir, üç, beş hafta sonra da öğrencilerin öğretilen becerileri korudukları, ayrıca bu becerileri farklı ortam ve kişi bazında da genellebildikleri yapılmış olan analizler neticesinde tespit edilmiştir.

Taluy (2020), “*Müzik Eğitimi Yoluyla Otizmlili Bireylerin Melodik ve Ritmik Duyuma Becerilerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Eylem Araştırması*” adlı yüksek lisans tezinde, müziğe ilgisi olan otizmlili bireylerin etkili bir müzik eğitimiyle müziksel duyularının ne derece geliştirilebileceğini öğrenmeyi amaç edinmiştir. Araştırma, tek denekli deneysel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması kullanılmıştır. Veriler; işitsel ve görsel materyaller, araştırmacı gözlem formu, uzman görüşü formu, veli görüşme formu ve tarama modeli kullanılarak toplanmış, betimsel analiz yapılarak çözümlenmiştir. Otizmlili bireye özgü, düzenli ve sürekli yapılan bir müzik eğitiminin bireylerin sosyokültürel anlamda gelişimine büyük katkıları sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Başer (2020), “*Dezavantajlı Bireylerin Yapmış Olduğu Plastik Sanatlar Çalışmalarının Sanatçı Yaratıcılığına Etkisi*” adlı yüksek lisans tezinde, dezavantajlı bireylerin yapmış olduğu plastik sanatlar çalışmalarının sanatçı yaratıcılığına etkisini tespit etmeyi amaç edinmiştir. Nitel araştırmalar içinde yer alan betimsel model kullanılmıştır. Eğitim programı kapsamında haftada 2 gün, 2 saat olmak üzere 12 hafta süren çalışma sonunda farklı yaş gruplarındaki her bireyde gözle görülür, kaydedilebilir gelişimler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çankır (2020), “*Müziğe Yetenekli Otizmlili Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, ailelerin çocuklarının müziksel yetenekleri keşfetmelerinden itibaren yaşadıkları tüm sorunlarının betimlenmesi amaç edinilmiştir. Tarama modelini esas alan nitel çalışmada veriler yapılandırılmış görüşme tekniği ile

toplanmış, yine bu tekniğe göre çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Ailelerin çocuklarına özel dersler yoluyla eğitim aldırılmakta oldukları, bu aldıkları eğitimin içeriğinde ise eğitiminin becerileri doğrultusunda çocuklarının gelişimine katkıda bulunabildikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çelik Demiray (2021), “*Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Piyanoda El Pozisyonlarını Destekleme Amacıyla Tasarlanan Aparatın Piyano Eğitimine Etkisi*” adlı doktora tezinde, piyano eğitimi başlangıç düzeyi el pozisyonunu destekleme aparatının tasarlanması amaç edinmiştir. Tek denekli araştırmalardan katılımcılar arası çoklu yoklama modelinde tasarım uygulanarak denenmiştir. PİYAP ile gerçekleştirilen piyano öğretimi sonrasında katılımcıların %90 ve üstü doğru davranış ölçütünü karşıladığı, belirlenen 10 ölçüt hedef-davranıştan 9’unu yerine getirdiği görülmüştür. Piyano eğitiminde kullanılan PİYAP’ın otizmlilerde uygulanması etkili bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ünver (2021), “*Özel Eğitim Uygulama Okulları İkinci Kademedeki Yürütülen Müzik ve Oyun Dersinin İşlenişinin İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, Özel Eğitim Uygulama Okulları ikinci kademedeki yürütülen müzik ve oyun dersinin işlenişinin incelenmesi amaç edinmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılmış, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Alanda çalışan öğretmenlerin en çok alana yönelik kaynakların artırılmasına, MEB müzik ve oyun dersi öğretim programında düzenlemeler yapılmasına ve müzik öğretmenliği lisans programlarında özel gereksinimli bireyleri hedef alan eğitsel düzenlemelerin yapılmasına ilişkin beklentilerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Başığit (2022), “*Otizm Tanısı Konmuş Çocukların İletişim Becerilerinin Gelişimine Alternatif İletişim Sistemleri ile Desteklenmiş Müzik Çalışmalarının Etkisi*” adlı yüksek lisans tezinde, görsel ve işitsel destekleyicilerle hazırlanmış alternatif ve destekleyici iletişim sistemlerinin kullanıldığı bir müzik çalışmasının, otizmlilerde çocukların iletişim becerilerinin gelişmesine etkisini ölçmeyi amaç edinmiştir. Araştırma nicel yöntemle yürütülmüş, yarı deneysel desen kullanılmıştır.

Bağı (2022), “*Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyde Müzik Eğitiminin Etkisi*” adlı yüksek lisans tezinde, otizm tanısı almış bireylere verilecek müzik eğitimi ile problem davranışlarını azaltıcı, günlük sosyal davranışlarını düzenleyici etkileri tespit edebilmek, bu problemleri en aza indirmek için uygulanabilecek çözüm yollarını ortaya koymayı amaç edinmiştir. Araştırmada, betimsel tek denekli etkileşimsel durum çalışması deseni kullanılmıştır. Farklı durumlarda müziğin, otizmlili bireylerde sosyal davranış bozukluğu, yaşam becerisi, özgüven gelişimine bağlı olarak problemlili davranışın giderilmesi, başarma duygusuna bağlı olarak uyum becerilerinin geliştirilebilmesi için tedavi edici ve eğlenceli bir yöntem olarak kullanılabilceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sipahi (2022), “*Türkiye’de Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Eğitimci ve Aile Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezinde, otizmlili ve müzik eğitimi alan öğrencilerin ve ailelerinin karşılaştıkları zorluklar ve bu öğrenciler ile çalışan müzik eğitimcilerinin bu süreç hakkındaki görüşleri ile karşılaşılan zorluklarla nasıl başa çıkıldığının tespit edilmesi amaç edinmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yapılmış, veriler yarı yapılandırılmış soruların yer aldığı çevrimiçi görüşmelerle toplanmıştır. Katılımcı aileler ve katılımcı eğitimci ile yapılan görüşmeler sonucu, çoğu katılımcı ailenin otizmlili çocuğunun müzik eğitimindeki süreciyle ilgili olumsuz yönlerede değindiği, fakat bazı sorular karşılığında olumlu yorumlarda da buldukları; katılımcı eğitimcinin de genel olarak otizmlili olan öğrencisi ile ilgili olumlu yorumlarda bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Altıncioğlu (2023), “*Müziğin Otizmlili Bireylerin Akademik Başarılarına Ve Sosyalleşme Süreçlerine Etkileri: İzot İzmir Otizm Orkestrası Ve Korosu Örnek Olayı*” adlı yüksek lisans tezinde, müzik aracılığıyla bir araya gelen otizmlili bireylerin toplumsal, psikolojik, akademik ve sosyal davranışlarındaki değişimleri incelemeyi amaç edinmiştir. Çalışma tarama modeli ile yürütülmüştür. Otizmlili bireylere olanak sağlandığında potansiyellerini ortaya koydukları, önemli başarılar elde ettikleri, orkestra-koro çalışmalarının akademik müzik eğitime katkı sağladığı sosyalleştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tablo 1

Otizm ve müzik alanında yapılan lisansüstü tezler

Tez Adı	Yazar Adı	Danışman Adı	Yılı	Türü
1 Müziğin Bir Yaygın Gelişimsel Bozukluk Tipi Olan Otizmde Ortaya Çıkan Problemler Davranışlar Üzerindeki Etkisi: Ritim Uygulaması Çerçevesinde 4 Örnek Olay	Orçun Berrakçay	Yrd. Doç. Dr. İbrahim Yavuz Yükselsin	2008	Yüksek Lisans
2 Otistik Çocuklarda Müzik Atölyesi Çerçevesinde Ortaya Çıkan Sözsüz İletişim İşaretlerinin İncelenmesi	Ebru Yılmaz	Doç. Dr. Tevfika Tunaboşlu İkiz	2010	Yüksek Lisans
3 Yaz Kamplarının Otistik Çocukların Gelişimleri Üzerine Etkisi	Müjgan Köksal	Yrd. Doç. Dr. Çetin Yaman	2010	Yüksek Lisans
4 Otistik Çocuklarda Müzik Eğitimi	Oğuz Önal	Yrd. Doç. Dr. Öznur Öztosun Çaydere	2010	Yüksek Lisans
5 Otizm Tanısı Almış Bir Çocuğun Müziğe ve Müzik Çalışmalarına Verdiği Tepkilerin Betimlenmesi	Uğur Gökmen	Yrd. Doç. Dr. Nevin Eracar	2010	Yüksek Lisans
6 Otistik Bir Öğrenciye Adı Söylenen Çalgıyı Gösterebilme Öğretiminde Eşzamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği	Didem Mutlu Karşıyakalı	Yrd. Doç. Dr. Jale Deniz / Yrd. Doç. Dr. Ayten Düzkantar	2011	Yüksek Lisans
7 Zihin Engelli Çocuklara Özbakım Becerilerinin Şarkı Yoluyla Öğretilmesi	Merve Kırşehirli	Doç. Dr. Ahmet Serkan Ece / Yrd. Doç. Dr. Ahmet Yıkılmış	2011	Yüksek Lisans
8 Otistik Çocuk Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinin Mimari Tasarım Açısından İncelenmesi	Tuğçe İrtenk	Yrd. Doç. Dr. Tolga Akbulut	2011	Yüksek Lisans
9 Orff Yaklaşımına Göre Hazırlanan Müzik Etkinlikleri İçinde İpucunun Giderek Azaltılması Yöntemi ile Yapılan Gömülü Öğretimin Otistik Çocuklara Kavram Öğretmedeki Etkililiği	Bilgehan Eren	Yrd. Doç. Dr. Jale Deniz / Yrd. Doç. Dr. Ayten Düzkantar	2012	Doktora
10 Temel Motor Becerilerini Kullanabilen Otizm Özelliği Gösteren Çocuklarda İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Orff-Schulwerk Yönteminin Kullanımı	Burak Sağırkaya	Prof. Dr. Ahmet Bülent Alaner	2014	Yüksek Lisans
11 Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 Tarihleri Arasında Özel Gereksinimli Çocuklarla İlgili Yapılmış Olan Müzik Eğitimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi	Pınar Çelik	Prof. Mahmut Mekin Sarı	2014	Yüksek Lisans
12 Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Sosyal Beceri Kazandırmada Sosyal Öykü ve Müzikli Sosyal Öykü Uygulamalarının Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması	Banu Geboloğlu	Doç. Dr. Hüseyin Serdar Çakırer / Yrd. Doç. Dr. Yahya Çıkılı	2016	Doktora
13 Rehabilitasyon Merkezlerinde Eğitim Alan Otizm Tanısı Almış Olan Çocuklara Sahip Ebeveynlerin Yaşam Doyumunun, Aile İşlevlerinin ve Öğrenilmiş Güçlülüğünün İncelenmesi	Gülay Ezgi Ateş	Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvenderer Doksat	2016	Yüksek Lisans

Tablo 1'in devamı

14	Zihinsel Yetersizlik Gösteren Bireylerin Orff Çalgıları Yolu ile Müzik Becerileri Öğretimi Üzerine Bir İnceleme	Zülal Kaleci	Prof. Cemal Yurga / Doç. Dr. Özgül Akın Şenkal	2017	Yüksek Lisans
15	Özel Eğitimde Müzik Alanına İlişkin Yapılmış Olan Bilimsel Çalışmaların İçerik Analizi	Süreyya Dedeoğlu	Dr. Öğr. Üyesi Gözde Yüksel	2018	Yüksek Lisans
16	Otizm Spektrum Bozukluğunda Koçluk Sisteminin Birey ve Ailesi Üzerindeki Psikososyal Rolü	Murat Akbulut	Prof. Dr. M. Zafer Danış	2019	Yüksek Lisans
17	Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	Gülçe Eyüpoğlu	Doç. Dr. Meltem Düzbastılar	2019	Yüksek Lisans
18	Müzikal Etkinliklere Dönüştürülmüş Sosyal Öykü Uygulamalarının Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocuklara Sosyal Beceri Öğretiminde Etkililiği	Songül Pektaş	Prof. Cemal Yurga / Doç. Dr. Ayten Düzkanar	2019	Doktora
19	Orff Yaklaşımı ile Hazırlanan Müzik Etkinliklerinin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrencilere Öğretiminde Eş Zamanlı İpucuyla Öğretimin Etkililiği	Yıldırım Kılıç	Doç. Dr. Özcan Karaaslan	2019	Yüksek Lisans
20	Müzik Eğitimi Yoluyla Otizmli Bireylerin Melodik ve Ritmik Duyma Becerilerinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Eylem Araştırması	Tamer Can Taluy	Doç. Dr. Kıvanç Aycan	2020	Yüksek Lisans
21	Dezavantajlı Bireylerin Yapmış Olduğu Plastik Sanatlar Çalışmalarının Sanatçı Yaratıcılığına Etkisi	Melike Özcan Başer	Doç. Deniz Onur Erman	2020	Yüksek Lisans
22	Müziğe Yetenekli Otizmli Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi	Buğra Çankır	Prof. Dr. Uğur Türkmen	2020	Yüksek Lisans
23	Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Piyanoda El Pozisyonlarını Destekleme Amacıyla Tasarlanan Aparatın Piyano Eğitimine Etkisi	Pınar Çelik Demiray	Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Dural	2021	Doktora
24	Özel Eğitim Uygulama Okulları İkinci Kademe Yürütülen Müzik ve Oyun Dersinin İşlenişinin İncelenmesi	Ruveyda Sultan Ünver	Prof. Dr. Barış Karaelma	2021	Yüksek Lisans
25	Otizm Tanısı Konmuş Çocukların İletişim Becerilerinin Gelişimine Alternatif İletişim Sistemleri ile Desteklenmiş Müzik Çalışmalarının Etkisi	Gülferiz Başyigit	Prof. Dr. Pınar Somakçı	2022	Yüksek Lisans
26	Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyde Müzik Eğitiminin Etkisi	Handan Bağ	Dr. Öğr. Üyesi Serkan Özay	2022	Yüksek Lisans
27	Türkiye'de Otizm Spektrum Bozukluğu Olan ve Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlara Yönelik Eğitimci ve Aile Görüşleri	Senem Sipahi	Doç. Dr. Begüm Aytemur	2022	Yüksek Lisans
28	Müziğin Otizmli Bireylerin Akademik Başarılarına Ve Sosyalleşme Süreçlerine Etkileri: İzot İzmir Otizm Orkestrası Ve Korosu Örnek Olayı	Recep Ege Altıncioğlu	Dr. Öğr. Üyesi Bertan Rona Dr. Öğr. Üyesi Orçun Berrakçay	2023	Yüksek Lisans

Tablo 2

Tezlerin türlerine göre dağılımı

Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Sanatta Yeterlik Tezi	Toplam
24	4	-	28

Tezlerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde; 24 yüksek lisans, 4 doktora tezi yazıldığı, sanatta yeterlik tezi yazılmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3

Tezlerin izin durumuna göre dağılımı

İzin Durumu	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Sanatta Yeterlik Tezi	Toplam
İzinli	24	4	-	28
İzinsiz	-	-	-	-
Kısıtlı	-	-	-	-

Tezlerin izin durumları incelendiğinde; izinsiz tez olmadığı görülmüştür.

Tablo 4

Tezlerin enstitülere göre dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Sanatta Yeterlik Tezi	Toplam
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	9	3	-	12
Fen Bilimleri Enstitüsü	1	-	-	1
Güzel Sanatlar Enstitüsü	3	-	-	3
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	3	1	-	4
Sosyal Bilimler Enstitüsü	8	-	-	7
Toplam	24	4	-	28

Tezlerin enstitülere göre dağılımı incelendiğinde; Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 9 yüksek lisans ve 3 doktora tezi, Fen Bilimleri Enstitüsünde 1 yüksek lisans tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsünde 3 yüksek lisans tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde 3 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde 8 yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5

Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Sanatta Yeterlik Tezi	Toplam
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	1	-	2
Afyon Kocatepe Üniversitesi	3	-	-	3
Beykent Üniversitesi	1	-	-	1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	-	-	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	-	-	2
Erciyes Üniversitesi	1	-	-	1
Gazi Üniversitesi	2	-	-	2
İstanbul Üniversitesi	1	-	-	1
İstanbul Okan Üniversitesi	1	-	-	1
İnönü Üniversitesi	1	1	-	2
Kırıkkale Üniversitesi	1	-	-	1
Marmara Üniversitesi	3	1	-	4
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	1	-	2
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	-	-	1
Sakarya Üniversitesi	2	-	-	2
Trabzon Üniversitesi	1	-	-	1
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	-	-	1
Toplam	24	4	-	28

Tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde; Abant İzzet Baysal Üniversitesinde; 1 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesinde 3 yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesinde 2 yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesinde 2 yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesinde 1 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, Kırıkkale Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesinde 3 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesinde 1 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesinde 2 yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesinde 1 yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6

Tezlerin yıllara göre dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Sanatta Yeterlik Tezi	Toplam
2008	1	-	-	1
2010	4	-	-	4
2011	3	-	-	3
2012	-	1	-	1
2014	2	-	-	2
2016	1	1	-	2
2017	1	-	-	1
2018	1	-	-	1
2019	3	1	-	4
2020	3	-	-	3
2021	1	1	-	2
2022	3	-	-	3
2023	1	-	-	1
Toplam	23	4	-	28

Tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde; 2008 yılında 1 yüksek lisans tezi, 2010 yılında 4 yüksek lisans tezi, 2011 yılında 3 yüksek lisans tezi, 2014 yılında 1 doktora tezi, 2014 yılında 2 yüksek lisans tezi, 2016 yılında 1 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, 2017 yılında 1 yüksek lisans tezi, 2018 yılında 1 yüksek lisans tezi, 2019 yılında 3 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, 2020 yılında 3 yüksek lisans tezi, 2021 yılında 1 yüksek lisans ve 1 doktora tezi, 2022 yılında 3 yüksek lisans tezi, 2023 yılında 1 yüksek lisans yayınlandığı belirlenmiştir.

Tablo 7

Tezlerin araştırma modellerine göre dağılımı

Araştırma Modeli	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlik	Toplam
Tarama	11	-	-	11
Deneme	10	4	-	14
Karma (Tarama ve Deneme)	3	-	-	3
Toplam	24	4	-	28

Tezlerin araştırma modellerine göre dağılımı incelendiğinde; tarama modelinde; 11 yüksek lisans tezi, deneme modelinde; 10 yüksek lisans ve 4 doktora tezi, karma modelde; 3 yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 28 tez olduğu belirlenmiştir.

2.10.2. Türkçe Makaleler

Tablo 8

Otizm ve müzik alanında yazılmış Türkçe makaleler

Makalenin Adı	Yazar / Yazarları	Yılı	Yayımlandığı Yer
Bir Müziksel Terapi Modeli Olarak Etkileşimli Ritim Tekrarı Alıştırmasının Otistik Spektrum Bozuklukları Olan Çocuklardaki Problem Davranışların Azaltılmasındaki Etkileri	İbrahim Yavuz Yükselsin Orçun Berrakçay	2010	Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal of International Social Research Volume 3 / 10 Winter 2010
Grupla Yapılan Müzik Etkinliğinin Otizmlilerde Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin Betimlenmesi	Fazilet Eda Yılmaz / Gülşah Topaloğlu / Mustafa Akyüzlüer	2014	Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 3, Sayı 1
Özel Eğitim Alan Çocukların Eğitiminde Müziğin Kullanılmasına İlişkin Ebeveyn Görüşleri	Songül Pektaş / Ayten Düzkanar / Cemal Yurga	2016	İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi ISSN: 1309-9876, E-ISSN: 1309-9884 Cilt/Vol. 6 Sayı/No.14
Otistik Çocuklarda Psiko-Sosyal, Akademik ve Motor Becerilerinin Geliştirilmesinde Vurmalı Çalgıların Etkisi	Müslüm Akdemir	2018	Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 79
Otizmlilerden Oluşan Bir Müzik Topluluğunda Gönüllü Çalışmacı Olmak	Orçun Berrakçay / Öğr. Gör. Rahile Güran	2019	Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 40
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Müzik Terapinin Otizm Belirtileri ve Yaşam Kalitesine Etkisi	Nihal Yurteri / Müslüm Akdemir	2019	Anatolian Journal of Psychiatry
Müzik Eğitimi Dersinin Özel Gereksinimli Öğrencilere Katkısının Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşleriyle Belirlenmesi	Evgin Çay	2020	Journal of Muallim Rıfat Faculty of Education
Müziğe Yetenekli Otizmlilerde Bireylerin Eğitimlerini Destekleyici Çalışmalar: Otizm ve Müzik Yaz Okulu Örneği	Ayşegül Göklen / Güldane Evginer	2022	AKÜ AMADER / Cilt VIII-Sayı 15

2.10.3. Yabancı Dilde Makaleler

Tablo 9

Otizm ve müzik alanında yazılmış yabancı makaleler

Makalenin Adı	Yazar/Yazarları	Yılı	Yayınlandığı Yer
Measuring Musical Abilities of Autistic Children	Edward Applebaum / Andrew L. Egel / Robert L. Koegel / Barbara Imhoff	1979	Journal of Autism and Developmental Disorders
Measuring Musical Responsiveness in Autistic Children: A Comparative Analysis of Improvised Musical Tone Sequences of Autistic, Normal, and Mentally Retarded Individuals	Michael H. Thaut	1988	Journal of Autism and Developmental Disorders
Case Studies of Music Students With Autistic Spectrum Disorders	Minjoon Choi / Serene Hyun-Jin Choi / Timo A. Nieminen	2004	Hawaii International Conference on Education
Interval and Contour Processing in Autism	Pamela Heaton	2006	Journal of Autism and Developmental Disorders
Beyond Perception: Musical Representation and on-line Processing in Autism	Pamela Heaton / Kerry Williams/ Omar Cummins/ Francesca G. E. Happe'	2007	J Autism Dev Disord
The Paradox of Giftedness and Autism Packet of Information for Families	Megan Foley Nicpon / Susan G. Assouline / Nicholas Colangelo / Matthew O'brien	2008	The University of Iowa College of Education
Assessing Musical Skills in Autistic Children Who are not Savants	Pamela Heaton	2009	Philosophical Transactions of The Royal Society B Biological Sciences
Soundscape: an Interdisciplinary Music Intervention For Adolescents and Young Adults on the Autism Spectrum	Gena R. Greher/ Ashleigh Hillier/ Margaret Dougherty/ Nataliya Poto	2010	International Journal of Education & The Arts
Music Interventions for Children with Autism: Narrative Review of the Literature	Kate Simpson / Deb Keen	2011	Faculty of Education, Australian Catholic University
The Views of Students with Intellectual Disabilities or Autism Regarding Their School Experience and Their Peers in Inclusion	Alev Girli / Selin Atasoy	2012	Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 32
An Exploration of Teaching Music to Individuals with Autism Spectrum Disorder	Samantha D. Jimenez	2014	Antioch University Aura-Antioch University Repository and Archive

Tablo 9'un devamı

A View From the Autism Spectrum: Observations On My Living with and Teaching Music	Dr. Stephen Shore	2016	Assistant Professor, Special Education at Adelphi University
Extraordinary Minds: the Link Between Savantism and Autism	Linda Marsa	2016	Spectrum Autism Research News
Sia's Music Film on the Relationship of Music and Autism: What do the Families Think?	Uğur Türkmen / Fakı Can Yürük	2022	International Journal of Curriculum and Instruction

2.10.4. Bildiriler

Tablo 10

Otizm ve müzik alanında yazılmış bildiriler

Bildirinin Adı	Yazar/Yazarları	Yılı	Yayımlandığı Yer
Pandemi Sürecinde Otizmli Bireylerin Müzik Aracılığıyla Sosyalleşmesi	Recep Ege Altıncıoğlu Orçun Berrakçay	2021	XI. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu
Otizmli Bireylerin Üniversite Eğitim Modeli: Yaşar Üniversitesi Müzik Bölümü Örneği	Orçun Berrakçay	2021	1. Otizm Araştırmalar Sempozyumu
Otizmli Bir Bireyin Müzik Akademik Kariyeri: Bir Vaka İncelemesi	Recep Ege Altıncıoğlu Orçun Berrakçay	2021	1. Otizm Araştırmalar Sempozyumu
Otizmli Çocukların Gelişiminde Sosyal Grubun Etkisi: İzot Mini Örneği	Recep Ege Altıncıoğlu Orçun Berrakçay	2022	XII. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu
Otizmli Bireylerin İletişim Becerilerini Yenmelerinde İşitsel Algı Çalışmalarının Etkisi	İpek Aktürk	2022	XII. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ/MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma ile ilgili elde edilmesi amaçlanan bulgulara hangi yöntemler ile ulaşıldığına, verilerin nasıl toplandığına, araştırmanın hangi süreçten geçtiğine değinilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma; nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile yapılmıştır.

Nitel araştırmada insanların kendilerinin ve diğerleriyle olan ilişkilerinin incelenmesini sağlayan ve daha çok karşılıklı etkileşim gerektiren stratejiler kullanılmaktadır... Survey olarak da adlandırılan yapılanmış görüşmelerde kapalı uçlu sorular önceden belirlenmiş ve cevapları kategorize edilmiştir. Görüşmeciler, görüşülenlerle yüz yüze, elektronik ortamda (bilgisayar destekli veya internet üzerinden), telefonla ya da bunların bir veya birkaçının bir arada olduğu surveyler uygulayabilirler (Demir, 2010: 290-291).

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde “gözleyip” belirleyebilmektir... Tarama modeli ile yapılan bir araştırmanın iki temel sığınağı vardır. Bunlar veri bulma ile kontrol güçlükleridir (Karasar, 1994: 77).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bir araştırma için evren (population, universe) soruları cevaplamak için ihtiyaç duyulan verilerin (ölçümlerin) elde edildiği canlı ya da cansız varlıklardan oluşan büyük bir gruptur... Hedef evren, ulaşılması hemen hemen imkânsız olan evrendir ve araştırmacının ideal seçimidir. Ulaşılabilir evren ise, araştırmacının gerçekçi seçimidir ve ulaşılabilir olandır” (Büyüköztürk vd, 2011: 78-79).

Örnekleme ise; “belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliliği kabul edilen küçük kümedir” (Karasar, 2016: 148).

Araştırmada ulaşılabilir evren olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından düzenlenen “II. Otizm ve Müzik Yaz Okulu” örnekleme ise bu evren içinden araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen otizmli çocukları olan aileler ve bu çocuklara eğitim veren eğitimciler olarak belirlenmiştir.

Tablo 11

Araştırmaya katılan eğitimcilerin demografik bilgileri

Eğitimci	Cinsiyet	Çalgısı	Görev Yaptığı Kurum Adı	Meslekteki Kıdem Yılı	Otizmli Bireylerle Çalışma Yılı	OMYO’da Çalıştığınız Öğrencinin İşitme Yeteneği Durumu
Katılımcı Eğitimci 1 (KE1)	Kadın	Piyano	ÇOMÜ Devlet Konservatuarı	5	2	Absolüt
KE2	Erkek	Viyolonsel	ÇOMÜ Devlet Konservatuarı	4	1	Absolüt
KE3	Erkek	Kontrbas	Özel Okul	1	2	Absolüt
KE4	Kadın	Piyano	ÇOMÜ Devlet Konservatuarı	20	2	Absolüt
KE5	Erkek	Gitar	MEB	2	1	Bağlı
KE6	Kadın	Keman	ÇOMÜ Devlet Konservatuarı	15	2	Absolüt
KE7	Kadın	Piyano	MEB	17	10	Bağlı
KE8	Erkek	Vurmalı Çalgılar	MEB	18	3	Absolüt
KE9	Erkek	Piyano	-	-	2	Bağlı
KE10	Kadın	Ses Eğitimi	ÇOMÜ Devlet Konservatuarı	29	2	Bağlı

Araştırmaya; 5 kadın ve 5 erkek eğitimci katılmıştır. Bunlardan 3’ü piyano, 1’i viyolonsel, 1’i kontrbas, 1’i gitar, 1’i keman, 1’i vurmalı çalgılar, 1’i ses eğitimi alanındadır. 5’i konservatuarda, 3’ü MEB’de, 1’i özelde görev yapmakta 1’i görev yapmamaktadır.

Tablo 12
Araştırmaya katılan ailelerin demografik bilgileri

Aile	Ailedeki Rol	Çocuğun Cinsiyeti	Çocuğun Yaşı	Çocuğun Çalgısı	Çocuğun Eğitimi Düzeyi	Müzik
Katılımcı Aile 1 (KA1)	Anne	Erkek	17	Piyano, Davul	Güzel Sanatlar Lisesi	
KA2	Baba	Erkek	29	Piyano, Ud, Viyolonsel, Gitar	Güzel Sanatlar Fakültesi	
KA3	Anne	Kız	25	Piyano	Güzel Sanatlar Fakültesi	
KA4	Baba	Erkek	28	Piyano	Konservatuvar	
KA5	Anne	Erkek	28	Kanun	Konservatuvar	
KA6	Anne	Erkek	35	Piyano, Şan	Sanat ve Tasarım Fakültesi	
KA7	Anne	Erkek	17	Akordeon, Gitar, Piyano, Bağlama	Güzel Sanatlar Lisesi	
KA8	Anne	Erkek	17	Viyola, Piyano	Güzel Sanatlar Lisesi	
KA9	Anne	Erkek	7	Piyano, Davul	Amatör Müzik Eğitimi	
KA10	Baba	Erkek	24	Piyano, Gitar	Konservatuvar	
KA11	Anne	Erkek	26	Şan	Konservatuvar	
KA12	Anne	Erkek	14	Piyano	Amatör Müzik Eğitimi	

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda araştırmaya; 9 anne ve 3 baba katıldığı, 12 öğrenciden sadece 1'inin cinsiyetinin kız olduğu, 3 öğrencinin Güzel Sanatlar Lisesinde, 4 öğrencinin Konservatuvarda, 2 öğrencinin Güzel Sanatlar Fakültesinde, 1 öğrencinin Sanat ve Tasarım Fakültesinde eğitim aldıkları; 2 öğrencinin ise amatör müzik eğitimi aldığı belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, katılımcı aileler ve katılımcı eğitimcilerden yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

Karasar veri kaynaklarını insanlar, belgeler ve canlı ve cansız öteki varlıklar olarak açıklar (2016: 174).

3.3.1. Yapılandırılmış Görüşme

Araştırmada veriler yapılandırılmış görüşme aracılığı ile elde edilmiş ve nitel tekniklere göre çözümlenmiştir.

Görüşme; “en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir” ... Yapılandırılmış görüşmelerde araştırmacının belirli bir sırayla önceden hazırlanmış olduğu sorular vardır. Bu yaklaşım kendi kendine yapılan anketin tersine görüşmeciye ihtiyaç duyulduğu anda kaynak kişinin sorularına cevap verme imkanları sağlar (Büyüköztürk vd, 2019: 158 - 159).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak katılımcılarla ZOOM programı üzerinden çevrimiçi görüşmeler yapılmıştır. Görüşmenin başında katılımcılardan izin alınarak görüşme video kayıt altına alınmıştır. Görüşme sırasında verilen cevaplar araştırmacı tarafından not edilirken, daha sonrasında video kayıtlar izlenerek cevaplar araştırmanın amaçları doğrultusunda detaylı bir şekilde yazıya dökülmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler yapılandırılmış görüşme aracılığı ile elde edilmiş ve nitel tekniklere göre çözümlenmiştir. Çalışma II. Otizm ve Müzik Yaz Okulu'na katılan eğitimciler ve ailelerle yürütülmüştür. Çalışmaya katılan eğitimcilerin ve ailelerin kişisel bilgilerinin paylaşılmasının etik olmayacağı düşüncesiyle ad soyad bilgileri paylaşılmamıştır. Bu yüzden bu veriler işlenirken eğitimciler K.E.1'den K.E.10'a kadar, aileler ise K.A.1'den K.A.12'ye kadar kodlanarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

Araştırma problemine açıklık getirmesi adına yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular bu başlık altında sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Eğitimcilere göre otizmli bireylerin sahne performansında yaşadıkları engellemeler nelerdir?”

Bu alt problemin yanıtlanması için eğitimcilere 17 soru yöneltilmiş, veriler işlenirken birbirini tekrar eden düşünceler bir kez yazılmış, verilen cevaplara ilgili sorularda yer verilmiştir.

1) Eğitimcilerin *“Sahne performansında sözlü (kişisel söylemleri) davranışları nelerdir?”* sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Çalıştığım öğrencinin performansı sırasında sözlü bir eylemi yoktu.*

KE2. *Görme engeli olduğundan güvendiği biri tarafından sahneye yerleşmek istiyor. Kendini rahat hissedene kadar hiçbir şekilde performansa başlamıyor.*

KE3. *Sahne performansı esnasında herhangi bir sözlü davranışı yoktur fakat performans bittiğinde kendi ismimle hitap ederek, “Hocam, güzel mi, çaldım mı, bitti mi?” gibi söylemlerde bulunuyor.*

KE4. *Sözlü olarak çok iletişim kuran bir öğrenci değil. Sahne performansı sırasında böyle bir davranışta bulunmamıştır.*

KE5. *Performansını sergilemeden önce seslendireceği eser kime aitse onu anar ve o şekilde performansını sergilemeye başlar.*

KE6. Seyirciye hoş geldiniz der ve eser listesini okur.

KE7. Konsantre bir şekilde verilen eseri çalıyor.

KE8. İsteddiği metronomda olmayınca performansı durdurdu ve yeniden başlattı.

KE9. Sahne performansında böyle bir davranışla karşılaşmadım.

KE10. Sahne performansını zaten sözlü olarak yapıyor şarkı söylerken o yüzden farklı söz ya da sesler çıkarmıyor. Ayrıca aldığı eğitime cevap verebilmiş bir öğrenci o yüzden hafif bir otizmlidir.

Eğitmcilerin verdikleri cevaplardan, otizmliler öğrencilerin; sözel iletişimde yetersiz oldukları, kendisini güvende hissedene kadar performansa başlamadıkları, performans bitiminde bazı söylemlerinin olduğu, seslendireceği eser kime aitse onu anarak performansa başladıkları, seyirciye açılış konuşması yaptıkları, sadece esere konsantre oldukları, istediği metronomda olmazsa performansa yeniden başladıkları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre otizmliler öğrencilerin sosyal becerilerinin az gelişmiş olmasından kaynaklı sahneye çıktığı zaman kendisini güvende hissetmeyebilir. Otizmliler öğrencilerin istediği metronomda çalmaya başlayamadığında kaygı düzeyinin arttığı ve seyircinin onu takdir etmeyeceğini yani hata yaptığını düşündüğü durumlarda durup performansa yeniden başlayabilir.

2) Eğitmcilerin “**Sahne performansında sözsüz (işaretleri vb.) davranışları nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Çalıştığım öğrencinin performansı sırasında sözsüz davranışı yoktu.

KE2. Öğrencinin görme engeli olduğundan sahnede performans esnasında icraa yoksa bekleniyorsa stereotipik hareketler yapıyor. Performans başladığında stereotipik hareketleri bırakıyor.

KE3. Sözsüz olarak performans esnasında sürekli sallanma halinde olup, ağzı açık şekilde fakat bazen dudaklarını ısırarak sürdürüyor. Performans bitiminde ise bacaklarını bileklerinden destek alarak sallamakta ve göbeğini okşayıp bazense ellerini göbeğinin üzerinde bağlama gibi bir sürekli davranışı gözlemlenmiştir.

KE4. Hafif sallanması vardı. Onun dışında kapalı bir pozisyonda öne doğru eğilerek ellerine ve klavyeye odaklanarak performans sergiliyor.

KE5. Piyano eşlikçisini işaret ederek onu tebrik eder. Seyircilerden onun için alkış bekler.

KE6. Eserlerine odaklanır. Sıra dışı bir haline tanık olmadım.

KE7. Sözsüz bir davranışı yoktur.

KE8. Ellerini oynatıyor. Hassas olduğu için bunu yaptığını düşünüyorum. Dıştan gelen sesler onu rahatsız ediyor.

KE9. Herhangi bir işaretle karşılaştığını hatırlamıyorum. Ama ailesiyle sürekli göz göze gelmek istediğini hatırlıyorum.

KE10. Birlikte sahneye çıktığı kişilere destek olmaya çalışıyor ve birine sürekli yavaş çal bekle dur gibi komutlar verecek kadar sosyalleşmiş diyebilirim.

Sahne performansı sırasında icra yoksa bekleniyorsa otizmlili öğrencilerin stereotipik hareketler sergiledikleri, piyano çalarken kapalı bir pozisyonda oldukları, sürekli ailesiyle göz göze gelmeye çalıştıkları, birlikte müzik yaptıkları kişilere komut verdikleri belirlenmiştir.

Ulaşılan bulgulara bakıldığında; öğrencilerin piyanı çalarken kapalı pozisyonda olmaları gelebilecek herhangi bir tehlikeden kendini korumak için olabileceği düşünülürken, ailesiyle sürekli göz göze gelme isteği ise kendisini güvende hissetmek için olabilir.

3) Eğitimcilerin “**Dinleyicilerden (konuşmalarından, telefonla oynamalarından, sakız çiğnemelerinden, sağa sola bakmalarından vb.) etkilenme durumu nasıldır?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Öğrencinin bu tip durumlarda konsantrasyonunun bozulmadığını söyleyebilirim.

KE2. Performans sırasında yaptığı işe odaklanıyor. Bu tip durumlardan etkilendiğini düşünmüyorum.

KE3. Herhangi bir etkilenme durumu söz konusu değildir.

KE4. Bunlardan etkilendiğini görmedim.

KE5. Dinleyicilerden ses gelirse ters bir bakış sergiler.

KE6. Herhangi bir etkilenme yaşanmamıştır.

KE7. Bu durumlardan etkilenmez. Sadece çalışacağı esere odaklanır.

KE8. Kesinlikle çok etkileniyor.

KE9. En ufak bir ses öğrenciyi baya bir etkileyip dikkat dağınıklığı yaptığını gözlemediğimi söyleyebilirim.

KE10. Yetiştirdiği ortamdan dolayı bu tür şeyler onu rahatsız etmiyor. Ama dediğim gibi aldığı eğitime cevap vermiş ve iyi yetiştirilmiş annesinin çok büyük emeği var ve çevresindeki şeyler onu rahatsız etse bile bunu belli etmemeyi öğrenmiş.

Öğrencilerin çoğunun dinleyicilerden etkilenmedikleri, bir kısmının ses gelirse dikkatinin dağıldığı, daha az bir kısmının ise çok etkilendiği belirlenmiştir.

Çalışmaya 12 öğrenci katılmıştır. Katılan öğrencilerin çoğunluğu mutlak kulağa sahiptir. Bu nedenle yüksek sestten etkilenebilecekleri düşünülmektedir.

4) Eğitimcilerin “*Performans tercihi (seyircili, seyircisiz, anne-babalı, anne babasız, öğretmenli-öğretmensiz vb.) nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Herhangi bir tercihi olduğunu söylemedi.*

KE2. *Çalıştığı hocanın yanında daha rahat performans sergiliyor. Yanında güvendiği birilerinin olmasını istiyor.*

KE3. *Performans esnasında öğretmenin yanında olmasını tercih ediyor, istiyor fakat aile veya aile fertlerinden biri onu izlerken müdahale ederse rahatsızlık duyabiliyor.*

KE4. *Özellikle anne-babalı olduğunu düşünüyorum. Seyirci, alkış ve sahneyi seviyor.*

KE5. *Kesinlikle seyircili performans sergilemeyi tercih eder. Seyircili olduğu zaman performansında artış olduğunu gözlemedim.*

KE6. *Belirli bir tercihi yok.*

KE7. *Ailesi yanında olunca daha mutlu ve daha özgüvenli olduğunu gözlemledim.*

KE8. *Ailesinin yanında olmasını tercih ediyor ama 2.Performansta yalnız çıkmak istedi. Seyirci takıntısı olduğunu düşünmüyorum.*

KE9. *Her iki durum da olabilir. Böyle bir tercihte bulunacağını düşünmüyorum.*

KE10. *Her yerde ve her zaman sahneye çıkmaya hazır.*

Eğitimcilerin verdikleri cevaplardan, otizmlili öğrencilerin; çoğunun seyirci tercih ettikleri, bazılarının özellikle öğretmeniyle sahneye çıkmak istedikleri, bazılarının ise tercihte bulunmadığı belirlenmiştir.

5) Eğitimcilerin “*Performansta ezber çalma (ya da söyleme) tercihi nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Performans sırasında önünde nota vardı ama bakmadan çalmış olabilir.*

KE2. *Görme engelinden dolayı her şeyi ezbere yapıyor. Zaten çaldığınız bir eseri ilk ya da ikinci seferde ezberlemiş oluyor. Tabi burada eserin seviyesi de önemli.*

KE3. *Ezber çalmayı tercih eder.*

KE4. *Önünde nota oluyor ama ezbere çalışıyor.*

KE5. *Her zaman ezber söylemeyi tercih eder. Bu da performansını olumlu olarak etkilemektedir.*

KE6. *Ezber ve notayla çalabiliyor. Belirgin bir tercihi yok.*

KE7. *Notaya bakarak çalışıyor.*

KE8. *Genelde ezbere çalar.*

KE9. *Tamamen ezbere çalmayı tercih eder.*

KE10. *Ezberi iyi, kısa sürede çıkarabiliyor. Ama asıl öğretmenlerinin gerçekten nasıl bu kadar iyi bir eğitim verdiklerini hem hayret ediyorum hem de takdir ve tebrik ediyorum çünkü ses eğitimi çok soyut bir alan ve neyi nasıl yapacağınızı anlatmak normalde öylesine zor iken bunu bir otizmli öğrencide başarmış olmaları çok önemli bir başarı.*

Otizimli öğrencilerin; önlerinde nota olsa da ezbere çaldıkları, bazılarının ise tamamen notaya bakarak çaldığı belirlenmiştir.

Ulaşılan bilgiye bakıldığında; öğrencilerin önlerinde nota bulundurmamak istemelerindeki sebebin güven duygusundan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

6) Eğitimcilerin “*Performansta repertuvar tercihi nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Romantik döneme ait olduğunu söyleyebilirim.*

KE2. *Birkaç enstrüman çaldığı için sanat müziği ve batı müziği ağırlıklı diyebilirim.*

KE3. *Ahmet Adnan Saygun – İnci*

Mozart - Do Majör Sonatina

KE4. *Popüler parçaları da seviyor klasik eserleri de seviyor.*

KE5. *Genel olarak opera eserleri seslendirmeyi tercih eder.*

KE6. *Çalıştığım öğrencinin kendine ait bir CD si bulunmakta. Geniş bir repertuvar edinmiş olduğunu düşünüyorum. Aralarından seçerek çalıyor.*

KE7. *Böyle bir tercihte bulunmadı.*

KE8. *Türk eserleri çalmaktan daha keyif alıyor.*

KE9. *Şanda popüler repertuar, piyanoda klasik eserler ağırlıktadır.*

KE10. *Batı müziği opera repertuarından da Türk müziği repertuarından da faydalıyor, hoşuna gitmesi önemli ama görev olarak gördüğünde de onu yerine getiriyor.*

Öğrencilerin; romantik döneme ait eserler çaldıkları, sanat müziği, opera eserleri seslendirmek istedikleri, tercih belirtmedikleri, Türk eserleri çalarken keyif alarak çaldıkları belirlenmiştir.

7) Eğitimcilerin “*Fiziki çevreden etkilenme durumu nasıldır?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Fiziki çevreden etkilenmiyor. Konsantre oluyor.

KE2. Ses yalıtımının olmaması onu rahatsız ediyor.

KE3. Normal şartlarda etkilenme durumu yok fakat toplu solfej eğitimi sırasında absöüt kulağa sahip olduğu için kalabalıktan ve kalabalığın çıkardığı pis seslerden rahatsızlık duyup agresifleşiyor ve sonrasında o ortamdan kaçma eğilimi gösteriyor ve bazen de ağlayabiliyor.

KE4. Böyle bir durumdan etkilendiğini düşünmüyorum.

KE5. Fiziki çevreden etkilenmez.

KE6. Sosyal iletişim gücü mevcut. Genel anlamda büyük bir sorun yaşanmadı.

KE7. Böyle bir durumdan rahatsız olmadı.

KE8. Kesinlikle etkileniyor. Basık yerler onu rahatsız ediyor.

KE9. Kriz yaşatmasa da etkilenme durumu olmuştur.

KE10. Çevresi olumlu olduğunda kendisi de olumlu bir tutum içerisinde gayet pozitif bir çocuk. Ama bazen öğrencilerden birinin bağırma veya kızma gibi durumlarında da gidip sakinleştirmeye çalışıyor. Özellikle yakından tanıdığı biri ise sarılarak onu teskin ediyor.

Eğitimcilerin verdikleri cevaplardan, otizmlı öğrencilerin; ses yalıtımının olmamasından etkilenmesinin yanı sıra bazılarının fiziki çevreden etkilendikleri bazılarının ise etkilenmedikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin alıştığı bir sahne yapısı / düzeni varsa bu değişiklik gösterdiğinde etkilenebilecekleri düşünülmektedir.

8) Eğitimcilerin “*Performans öncesi tutum ve davranışları nasıldır?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Sakin ve verilen görevi yerine getirmeye hazır bir durumdaydı.*

KE2. *Rutinden daha heyecanlı kendini daha güvensiz hissediyor diyebilirim.*

KE3. *Genel olarak heyecanlı ve telaşlı bir tutumu var, sürekli sıranın kendisine geldiğini zannedip ayağa kalkma eğilimi gösteriyor ve sırada beklerken de eğer ayaktaysa sürekli bir ayağını titretiyor.*

KE4. *Kıyafet, oje, saç ve makyajını önemsiyor.*

KE5. *Sakindir, heyecanı hiç yoktur ve her zaman hazırdır.*

KE6. *Sakin.*

KE7. *Sakindi. Hep sahneye çıkıyormuş gibiydi, çok soğukkanlıydı.*

KE8. *Rahat olduğunu gözlemledim.*

KE9. *Gayet olumlu yöndeydi. Herhangi bir sorun yaşamadım.*

KE10. *Ben heyecanlandığımı gördüm ama panik vs. abartılı bir durumuna rastlamadım artık sahneye çıka çıka alışmış onun için çok normal bir şey olmuş.*

Otizimli öğrencilerin; performans öncesinde sakın bir tutum izledikleri fakat genelden daha heyecanlı oldukları, kıyafetlerine oldukça özen gösterdikleri belirlenmiştir.

Ulaşılan bilgilere bakıldığında; öğrencilerin performans sergileyeceklerinin farkında olabilecekleri düşünülmektedir.

9) Eğitimcilerin “*Performans sonrası tutum ve davranışları, tepkileri nasıldır?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Yine sakinliğini ve soğukkanlılığını koruyarak selam verdi ve bitirdi.*

KE2. *Performans geçtikten sonra daha rahat ve sakin oluyor.*

KE3. *Sanki her gün ayrı bir konser veriyormuş gibi soğukkanlı ve rahat davranıyor. Herhangi bir heyecan ya da telaş gözlemlenmemiştir. Tebrik eden insanlarla tokalaşıp, sarılıp ve konuşup hemen yerine geçiyor.*

KE4. *Mutlu olduğunu gözlemledim. Güldüğü belirli zamanlardan biri performans sonrasıdır.*

KE5. *Mutludur, tebrik edilmeyi sever.*

KE6. *Öğrencim CD sini konserinin ardından rektöre hediye etti. Davranışları sıcak ve samimiydi.*

KE7. *Çok mutluydu, sahnede olmayı ve alkışlanmayı seviyor.*

KE8. *Performansın üzerine konu açıp konuşmadı.*

KE9. *Gayet olumlu yöndeydi. Mutluydu.*

KE10. *Başarılı olduğunda çok mutlu oluyor ve başarısından söz edilmesinden gururlanıyor. Daha neşeli olduğunu düşünüyorum.*

Öğrencilerin; performans sonrası daha sakin davranışlar gösterdikleri ve başarısından söz edilmesinden mutlu oldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin performans sonrası heyecanlarının azaldığı dolayı daha sakin davranışlar gösterdikleri söylenebilir.

10) Eğitimcilerin “*Performans sürecinde takıntılarının (nesne, simetri vb.) performansına etkisi nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Ders sırasında bir yerlerin temiz ve düzenli olmasına dikkat ettiğini hatırlıyorum fakat sahne performansı sırasında bu tip bir takıntısı ortaya çıkmamıştı. Takıntılarının performansına etkisi yoktu.*

KE2. *Çello özelinden yay üzerinden örnek verebilirim. Kendi alıştığı şekilden başka bir şekilde tutmuyor. Değiştirmeye çalışsan da vazgeçmiyor buna takıntı diyebiliriz. Yay tutuşundan kaynaklı olarak da performansına olumsuz yönde etki sağlıyor.*

KE3. *Herhangi bir nesne ya da simetri takıntısı gözlemlenmemiştir.*

KE4. *Performans sırasında bir şeylerden etkilendiğini gözlemlemedim. Çünkü daha çok yaptığı işe odaklanıyor.*

KE5. *Bu tip takıntıları bulunmamaktadır.*

KE6. *Çok hareketli ve daha önceden yüksek tempoda çaldığı bir parçayı performans esnasında çok yavaş çaldı. Bu beni çok şaşırttı. Konuyla alakalı mı bilemiyorum.*

KE7. *Böyle bir takıntısını gözlemlemedim.*

KE8. *Böyle bir durumla karşılaşmadık. Aile bu konuda hassas olduğu için olabildiğince hazırlıklıydı.*

KE9. *Çalışmalarda bir anda sıkılıp dersten çıkma isteği oluşabiliyordu ama bu durum performansına etki göstermedi.*

KE10. Öyle bir şeye rastlamadım ama annesi o tür takıntıları olduğunu söylemişti ve bu tür davranışlara müsaade etmediğini de bir sohbetimizde dile getirmişti. Küçüklüğünden itibaren annesinin sakin ve huzurlu olan yapısının etkili olduğunu düşünüyorum.

Eğitmcilerin cevapları incelendiğinde öğrencilerin; temizliğe dikkat ettikleri, alışılmış olan tekniğin dışına çıktığında yapmak istemedikleri ve yanlış teknikle çalıştıklarından dolayı performansına olumsuz etkide bulunduğu, çoğunda ise böyle bir davranış olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin alışılmış rutinlerinden çıkmak istemediğinden dolayı kullandıkları teknikleri değiştirmek istemedikleri söylenebilir.

11) Eğitimcilerin “**Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin (oturma, ayakta durma vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Daha genel kapsamda cevaplayacak olursak bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin daha gelişmiş olan birinde müzikal ifade daha iyi oluyor.

KE2. Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin performansa olumsuz bir etkisi yoktur.

KE3. Piyano taburelerinde sırt kısmında destek olmadığı için hemen sıkılıp, yorulabiliyor ve sırtını yaslayacağı bir sandalye ya da tabure arıyor. Sandalyeye yaslanıp, bacaklarını normalden biraz fazla açık şekilde oturmak ona iyi geliyor.

KE4. Bedensel gelişimi uygundur. O yüzden performans sergilemesinde bir problem yoktur.

KE5. Her zaman ayakta söylemeyi tercih eder. El kol hareketleri çok fazladır. Bu da performansını olumlu yönde etkilemektedir.

KE6. Bu soruyu anlamadım, bilemiyorum.

KE7. Gayet olumlu bir etkisi vardır. Bedensel bir rahatsızlığı yoktur.

KE8. Oturarak çalması gerekiyor ama ayakta daha rahat olduğu için ayakta çalıyordu. Şu an nasıl çalışıyor bilemiyorum. Bunun da performansa kesinlikle etkisi olduğunu düşünüyorum.

KE9. Bu durumun tamamen performansla etkisi olduğunu düşünüyorum. Bunların gelişmiş olması performansı olumlu etkilemektedir.

KE10. Bedensel gelişiminde bir sorun yok ama yürüme sorunu var yani bir yönüyle bu açıdan engelli sanıyorum. Ayakta performans sergilemesi gerekiyor ama uzun süre ayakta kalamıyor. Performansı açısından dengesini sağlamakta zorluk çıkardığını düşünüyorum ama bunu da belli etmiyor dirayetli bir çocuk. İzmir’de yürümekte zorlandığı halde bizimle yürüdü sırf sohbetten ayrı kalmamak için.

Eğitmcilerin verdikleri cevaplardan, otizmlı öğrencilerin; bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin performansına kesinlikle etkisi olduğu belirlenmiştir.

12) Eğitimcilerin “**Duyusal özelliklerinin (yüksek sestten etkilenme vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Çalıştığım öğrencinin bu anlamda sakin olduğunu söyleyebilirim.

KE2. Yüksek ses rahatsız edici olabilir. Görme engelinden dolayı işitme yetisi daha çok gelişmiştir. Yüksek sesin özellikle performans anında dikkatini dağıtabileceğini düşünüyorum.

KE3. Yüksek sestten ziyade daha önce de belirttiğim gibi kirli seslerden rahatsızlık duyuyor, fakat performans esnasında herhangi bir kirli sese rastlama olayı yaşanmamıştır.

KE4. Çaldığı esnada olmadı. Fakat yüksek sestten çok etkileniyor. Başkalarının yüksek sesli performans sergilediği zaman ufak çaplı bir krize girdiğini hatırlıyorum.

KE5. Yüksek sesten etkilenir. Performansa kesinlikle olumsuz etkisi olacaktır.

KE6. Böyle bir sorun saptanmadı.

KE7. Yüksek sesli bir ortamda hiç bulunmadı. Müzik seslerinden hoşlanıyor. Bu yüzden bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.

KE8. Yüksek sesten çok fazla etkileniyor. Yüksek ses onu rahatsız ediyor. Performansa da olumsuz yönde etkileyebileceğini düşünüyorum. Sadece yüksek ses değil yanlış ses de çok rahatsız ediyor onu. Yanlış sese tahammülü yok.

KE9. Ani ses yükseklikleri kendisinde olumsuz yönde bir etki yaratıyor. Performansa da olumsuz etki yaratacağını düşünüyorum. Korkup oradan uzaklaşmak isteyebilir.

KE10. Böyle bir şeye rastlamadım.

Eğitmcilerin verdikleri cevaplara bakıldığında, otizmlı öğrencilerin; ani oluşan yüksek seslerden etkilendikleri belirlenmiştir.

13) Eğitimcilerin “**Duygusal özelliklerinin (nedensel ağlama, gülme, tehlikelerden korkma vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Çalıştığım öğrenci duygusal özelliklerini çok yansıtmıyor.

KE2. Emin olamadığı ya da ilk kez bulunduğu ortamda performansta net bir değişim olduğu görülebilir.

KE3. Eğer morali bozursa ve ağlamışsa normal olarak çalma eyleminde de bulunmak istemiyor, fakat mutlu olduğu zaman normalden biraz daha fazla çalıp ekstradan eserin ezgisini mırıldanmayı seviyor.

KE4. Performans sergilerken heyecanını kontrol edebiliyor.

KE5. Performans sırasında böyle bir durum yaşanmamıştır.

KE6. *Böyle bir sorun yaşanmadı.*

KE7. *Böyle bir durum yaşamadık. Sadece annesi olunca daha mutlu ve özgüvenli çalıyor.*

KE8. *Çok etkisi olduğunu düşünüyorum. Odanın basıklığından birden yüksek sesle orada olmamak istediğini söyledi.*

KE9. *Çalıştığım öğrenciyle böyle bir durum yaşamadım.*

KE10. *Küçükken belki olmuştur ama ben rastlamadım çok kısa süre çalıştık.*

Eğitmcilerin verdikleri cevaplardan, Otizimli öğrencilerin; sosyal iletişim kurmadıklarından dolayı duygusal özelliklerini az yansıttıkları, yeni bulunduğu ortamlarda performanslarında kaygıdan dolayı olduğu düşünülen performans düşüklüğü yaşadıkları, duygusal değişiklikler yaşadıkları, performans sergilerken heyecanlarını kontrol ettikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin çoğunluğun sosyal becerileri eksik olduğundan duygusal özellikleri belli edemedikleri fakat bunları mimikleriyle ya da kendilerince belirledikleri bazı davranışlarla (sarılmak, gülümsemek, ağlamak gibi) gösterdikleri ve performansa olumsuz anlamda yansıtacağı düşünülmektedir.

14) Eğitmcilerin “***Dil gelişimi ve İletişim becerilerinin (konuşmayı iletişim aracı olarak kullanma vb.) performansa etkisi nedir?***” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Çok hareketli bir öğrenci olmadığı için bu anlamda da yine sakin olduğunu söyleyebilirim. Dil gelişimi ve iletişim becerileri düşük değildi ama bunun performansa bir etkisi olduğunu düşünmüyorum.*

KE2. *Çoğu otizimli bireye göre sosyal becerileri konuşma iletişim kurma gibi daha güçlü olduğu için hoca tarafından talep edilen becerileri diğer bireylere göre daha kolay sağlıyor. Performansa pozitif anlamda etkisi olduğunu düşünüyorum.*

KE3. İnsanlarla anlaşıp, konuşabildiği zaman mutluluğunun arttığını ve iyi hissettiğini düşünüyorum. Ve bu da olumlu bir etki göstermekte.

KE4. Dil gelişimi kısıtlıdır. Az konuşuyor. Dolayısıyla yanındaki kişinin onu iyi takip etmesi gerekiyor. Dört el piyano çaldık. Daha çok bedenini izledim.

KE5. Kesinlikle olumlu yönde etkilemektedir.

KE6. Performans öncesi yaptığı konuşmanın performans üzerinde bir etkisi olduğuna dair düşüncem oluşmadı.

KE7. Kendini açan bir öğrenci değil sorulunca cevap veriyor. Sözel iletişime çok açık değil. Bu yüzden performansa nasıl bir etkisi olur bilemiyorum.

KE8. Kendini ifade edemediği için performansının düşük olduğunu gözlemlemedim. Bunun performansla bağlantısı olduğunu düşünmüyorum.

KE9. Çalıştığım öğrencinin dil gelişimi ve iletişim becerileri gayet yerindeydi. Sahne performansına da olumlu yönde katkı sağladığını düşünüyorum.

KE10. Oldukça iyi kullanıyor, konuşma becerileri çok iyi üstelik bebekliğinde konuşamaz denilen bir çocuğa göre son derece iyi. Şan alanında çalıştığı için şarkı söyleme becerilerini elde etmiş olması da onun konuşmasını geliştirmiş olmalı. Performansında bir sorun yok.

Dil gelişimi ve İletişim becerilerinin performansa etkisi olacağının düşünülmediği, iletişim kurma becerisi olan öğrencilerde olumlu etki yaratacağı belirlenmiştir.

Dil gelişimi daha çok vokal anlamda performans sergileyen öğrenciler için gelişmiş olmasında bir etki olacağı düşünülürken, iletişim becerileri her öğrencide olmalıdır. Eğitimcilerin iyi bir gözlemlerle öğrencilerin hareketlerinin anlamlandırılması önemli olduğu düşünülmektedir.

15) Eğitimcilerin “*Sosyal gelişimlerinin (sevgi, duygu, dostluk, sadakat, bağlılık vb.) performansa etkisi nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Birlikte çaldığı performansa yönelik konuşacak olursam anlaştığı biriyle birlikte çalmak onu güvende hissettiriyor. Ayrıca onun da daha keyif aldığını görüyorum.*

KE2. *Çevresinde tanıdığı bireyler olduğunda daha rahat ve kaliteli bir icraa elde etmektedir.*

KE3. *Sevdiği insanlar ona müdahale etmediği sürece saatlerce piyano başından kalkmayabilir. Özellikle ona sevdiği içecek ve çikolatalardan alıyorsanız sürekli mutlu ve sevinçli bir halde iletişim halinde olup, konuşabilir ve çalışabilirsiniz.*

KE4. *Dört el çaldık o sırada gördüğüm kadarıyla sadakat, disiplin, bağlılık ve sonra dostluk sevgi diyebileceğim bir sıra var. Birlikte bir şey yapma duygusunun desteklediğini düşünüyorum.*

KE5. *Sevdiği kişilerle çalışmaktan olumlu yönde etkilemektedir bu da sahne performansına katkı sağlar.*

KE6. *Çevreyle iletişimi olan her canlı gibi öğrencim de sevgiyi algılıyor. Performans konusu otizmde biraz otomatik oluyor gözlemime göre. Yani; öğrencinin performans esnasında müziğin etkisine kapılıp bunu kontrollü bir şekilde seyirciye yansıttığını düşünmüyorum. Çalıyor ve bitiyor gibi daha çok.*

KE7. *Kimseyle diyalog kurmuyor, bu anlamda içe dönük olduğunu söyleyebilirim. Bunun performansa etkili olduğunu düşünmüyorum. Çünkü yapması gerekeni yapıp oradan çekiliyor.*

KE8. *Kesinlikle etkisi vardır.*

KE9. *Duygusal yönlerin performansa olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum.*

KE10. Çevresindeki arkadaşlarını destekliyor ve arkadaşları onu kendisinden gördüğü için daha çabuk olayı yönetebiliyor. Bu açıdan performansı olumlu etkilediğini söyleyebilirim. Benim çalıştığım ortamda çalıştığım öğrenci varsa olumsuz durumlara müdahale edebilir diye düşünüyorum.

Birlikte müzik yaparken sevdiği ve anlaştığı birileriyle sahnede olmak kendilerini güvende hissettirdiği ve daha keyif alarak çaldıkları, etrafında tanıdığı kişilerin olması daha rahat bir performans sergilemesinde etkili olduğu, birlikte müzik yapma duygusunu desteklediği belirlenmiştir.

Öğrencilerin gönül bağına önem verdikleri ve bu ortamlarda kendilerini daha iyi hissettikleri söylenebilir.

16) Eğitimcilerin “**Zekâ gelişimlerinin (ezber yeteneği vb.) performansa etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Bunun olumlu etkisi olmuştur. Dediğim gibi notaları önündeydi ama bakmadan çalmış olabilir. Zaten eserin birçok yerini ezberlemişti.

KE2. Kesinlikle olumlu yönde etkisi olduğunu düşünüyorum. Tüm eserleri ezbere çalıyor. Çok hızlı bir şekilde ezberleme yeteneğine sahip.

KE3. Evet düşünüyorum, bu konuda bana kalırsa müziksel hafıza da çok önemli bir etken.

KE4. Tek başına ezberin etkili olacağını düşünmüyorum.

KE5. Kesinlikle düşünüyorum.

KE6. Evet.

KE7. Muhakkak vardır ama gelişim seviyesiyle doğru orantılı gittiği için etkisi olduğunu düşünmüyorum.

KE8. Kesinlikle etkisi vardır. Gördüğü notayı direk alıyor. Caz akorlarının popülasyonlarının hepsini biliyor. Bunu kimse öğretmemiş. Doğru düşündüğü her bilgi beynine yer ediyor.

KE9. Kesinlikle olumlu yönde etkili olduğunu düşünüyorum.

KE10. Ben bir sorun yaşamadım ama sanırım annesi gerekli ezberleri yapmasına destek oluyor. Seslendirdiği eserleri ezbere söylüyor.

Eğitimcilerin verdikleri cevaplardan zekâ gelişimin performansa çok etkili olduğu fakat gelişim seviyesiyle doğru orantılı gittiği için her kişide aynı olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin yaşları ve eğitimleri ilerledikçe ezber yeteneklerinin gelişeceği düşünülmektedir.

17) Eğitimcilerin “**Bireysel problemlerin (uyku bozukluğu, yeme vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Yaz okulundaki performansında olumsuz etkileyen bir problem yaşamadı.

KE2. Olumsuz yönde etkileyeceğini düşünüyorum.

KE3. Daha önce hiç uyku bozukluğu ya da farklı bir sorun yaşadığını duymadım. Ve ailesi ile görüşüldüğünde her şeye uyumlu bir şekilde davrandığımı duyuyorum, bu yüzden de performansa olumlu ya da olumsuz bir etki görmedim.

KE4. Performansa etkisi olduğunu düşünmüyorum.

KE5. Bu durumlar çok etkilemektedir. Birey bu nedenle uyku düzenine ve yeme-içmesine oldukça dikkat etmektedir.

KE6. Bilemiyorum.

KE7. *Elbette etkilidir ama biz böyle bir şey yaşamadığımız için bilemiyorum.*

KE8. *Biz böyle bir durum yaşamadık ama aile var olduğunu söylemişti.*

KE9. *Çalıştığım öğrencide bazı yeme içme alışkanlıkları var. Bu ritüelleri yerine getirmesek performansına olumsuz yönde etkisi olacağını düşünüyorum.*

KE10. *Bu konuda bilgim yok.*

Otizimli öğrencilerin çoğunluğunda uyku bozukluğu gibi bir problem yaşanmadığı fakat bahsedilen konuların performansını etkileyebileceği belirlenmiştir.

Öğrencilerin sahneye çıkmadan önce kaygılanmaması için sevdiği ve onu sakinleştiren etkinlikler yapılabilir. Bu sayede performans sergileyeceği için heyecanı azalmış olacağı düşünülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Ailelere göre otizimli bireylerin sahne performansında yaşadıkları engellemeler nelerdir?”

Bu alt problemin yanıtlanması için ailelere 17 soru yöneltilmiş, veriler işlenirken birbirini tekrar eden düşünceler bir kez yazılmış, verilen cevaplar ilgili sorularda yer verilmiştir.

1) Ailelerin **“Sahne performansında sözlü (kişisel söylemleri) davranışları nelerdir?”** sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Sözlü iletişimi sınırlı olduğu için sözlü davranışları çok azdır. Hazırlandığı eseri çalar ve alkışla bitirir.*

KA2. *Sahne performansı sırasında sözlü davranışları yoktur.*

KA3. Artık pek yok, eskiden bazen bize bakıp “video çekelim” derdi.

KA4. İletişimle ilgili problemleri vardır. Bu nedenle sözlü bir davranış sergilemez. Bazen mırıldanıyor fakat sahne performansı sırasında değil uzun süre çalışıldıysa bu davranışı yapıyor. Onunla beraber sahneye ben ya da hocası çıkıyor. Orada biz ona komutlar veriyoruz. Yavaş çal hafif çal gibi şeyler söylüyoruz.

KA5. Sadece kendi anonsunu kendisi yapmak istiyor. Bir de yanında birlikte çaldığı kişi yanlış çaldıysa gülümsüyor.

KA6. Böyle bir davranışı bulunmaz.

KA7. Heyecan ve panik durumuna göre değişen söylemleri var. Kaygılı başlıyorsa genel hayatta da kullandığı şeyleri kullanıyor. Özel eğitimden kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Bir şeyi yanlış yapacağını ya da cezalandırılacağını düşündüğü zaman sevdiği ya da istediği bir şeyi yapmak isterse “bunu yapmayacağım, bilgisayar oynamayacağım” gibi söylemleri, eğer motive başladıysa “çak başarılıyım, hazırım” gibi söylemleri oluyor.

KA8. Net bir söylemi davranışı yoktur. Sadece performansını sergiler.

KA9. Sözlü davranışları sahne performansında olmuyor.

KA10. Sahne performanslarında sözlü davranış takıntısı sergilemiyor.

KA11. Performansı ses üzerine kendisini gayet güzel ifade edebilen bir birey. Bu yüzden sahnede kendisini rahatlıkla tanıtılabip daha sonrasında performansını sergileyip teşekkür eder bir birey.

KA12. Sözlü bir davranışı olduğunu gözlemlemedim.

Ailelerin verdikleri cevaplara bakıldığında; sözel iletişimden daha çok davranışsal iletişimi tercih ettikleri, göz teması kurmadıkları, gün geçtikçe bu davranışlardan uzaklaştıkları, heyecan ve panik durumuna göre söylemlerinde değişiklik olduğu, sahnede performans sergilerken sözlü davranışta bulunmadıkları belirlenmiştir.

2) Ailelerin “**Sahne performansında sözsüz (işaretleri vb.) davranışları nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Otizimli çocuklarda sözsüz davranışları anlamak biraz zor. Öncesinde çalışılmış davranışları yerine getirir. Örneğin, burada dur dediğimizde durabilir. Performansta eser çaldığı için böyle bir davranışta bulunmaz.*

KA2. *Otizimden kaynaklanan sahnede performans esnasında icraa yoksa bekleniyorsa stereotipik hareketler denilen sallanma hareketleri yapıyor. Performans başladığında stereotipik hareketleri bırakıyor.*

KA3. *Artık pek yok, eskiden bazen ellerini birbirine sürterek ısıtır gibi yapardı.*

KA4. *Yanında oturmuyorsam karşısında beni görebileceği bir yere oturuyorum elimle yavaş çal gibi hareketler yapıyorum. Kendisinin böyle bir durumu yoktur.*

KA5. *Benim dışımda insanların fark edebileceği bir davranışı olmuyor.*

KA6. *Seyircinin alkışına alkış ve selamla cevap verir. O sırada beni de gözüyle sürekli takip eder.*

KA7. *Eğer performans başlamadan sahnede biraz fazla beklemesi gerekiyorsa motive olduğu zaman ileri geri sallanma, ellerini kanat çırpma durumları oluyor. Eğer olumsuz bir durum varsa göz bebekleri büyüyor. Sözlü davranışları da oraya katabiliyor. Fakat bunları performans başlamadan önce yapıyor. Performans başladığında bu davranışları göstermiyor.*

KA8. *Yoktur.*

KA9. Heyecanlı, bazen el şıklatarak ritim tutuyor. Elektronik piyanonun diğer tuşlarına basıyor.

KA10. Sahne performansında sözsüz davranış takıntısı sergilemiyor.

KA11. Öyle bir davranışı yok fakat grup halindelirse sessizce sus işareti yapabilir. Herhangi bir performans sergilerken piyano eşlikli çalıyorsa tartım değişikliği olduğunda hızlı/yavaş arkadaşını eliyle uyarabiliyor ve arkadaş da ritim hızına göre kendini ayarlayabiliyor.

KA12. Heyecandan el hareketleri yaptı. Sevindiği zaman el çırpı.

Otizimli öğrencilerin; önceden kazandığı hareketleri yaptığı bundan dolayı sahne performansı sergilemesine yönelik bir kazanım sağlaması için çalışmalar yapılmadığında bu tip davranışları sergilemediği, otizmden kaynaklanan stereotipik hareketlerde buldukları, yaşları büyüdükçe yaptıkları işaretleri bırakmaya başladıkları, ailesi dışında herhangi birinin fark edebileceği bir işaretle bulunmadıkları, seyircinin alkışına alkışla cevap verdikleri, elleriyle ritim tuttukları, piyano elektronikse diğer tuşlarına bastıkları, grup halinde performans sergiliyorlarsa elleriyle susmaları için işaret yaptıkları, eşlikli çaldığı kişinin hızlı/yavaş çalması durumunda eliyle uyardıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin sözsüz davranışta buldukları fakat bunların performansı etkileyecek davranışlar olmadığı söylenebilir.

- 3) Ailelerin “**Dinleyicilerden (konuşmalarından, telefonla oynamalarından, sakız çiğnemelerinden, sağa sola bakmalarından vb.) etkilenme durumu nasıldır?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KAI. Etkilenmez.

KA2. Görme engelli olduğu için sadece seslerden rahatsız oluyor. Karşı tarafta ses/gürültü varsa çalmaz. Daha önce kokteylde çalması için gittiğimizde ‘‘Burada beni dinlemiyorlar, çalmayacağım.’’ dedi ve çalmadı.

KA3. Etkilenmez.

KA4. Etkilenmez.

KA5. Çalarken sesli bir müdahale varsa ondan etkilenebilir.

KA6. Sahneye çıktığı ilk yıllarda bu durumlar çok olursa rahatsız oluyordu. Ama bunu asla sahnesine yansıtmadı. Özellikle son yıllarda bunlara tepki vermez.

KA7. Bunu çok fazla yaşıyoruz. Performans öncesi ve sonrasında bunlar yaşanabiliyor. Bahsettiğiniz her türlü davranıştan çok fazla etkileniyor ve rahatsız oluyor. Fakat eğer sahneye çıkacaksa ve sahnede başarılı olması gerektiğini düşünüyorsa bunları tolere etmeye çalışıyor. Fakat son zamanlarda bu tip durumları sahne öncesi ve sahne sonrası yapmam gerekiyor gibi bir bilinci oturttu.

KA8. Etkilenmez.

KA9. Etkilenmiyor.

KA10. Çok yüksek ve ani bir ses olmadıkça etkilenmiyor. Yine de performansa başlamadan önce seyircilerin susmalarını bekliyor.

KA11. Kendini ifade edebildiği için bu tip davranışları saygısızlık olarak görüp rahatsızlık duyuyor.

KA12. Hiç etkilenmedi.

Otizimli öğrencilerin; çoğunlukla dinleyicilerden etkilenmedikleri, dinleyicilerden gürültülü bir ses geliyorsa çalmadıkları, zamanla bunlara tepki vermeyi bıraktıkları belirlenmiştir.

Performans başlamadan önce dinleyicilere ön bilgi verilebilir.

4) Ailelerin “**Performans tercihi (seyircili, seyircisiz, anne-babalı, anne babasız, öğretmenli-öğretmensiz vb.) nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Genel tercihini belirtemez. Fakat bu kişilerden birinin dinlemesi onu germez.

KA2. Genellikle performans sırasında seyirci olmasını tercih ediyor. Seyircinin sayısını görmediği için o önemli olmuyor ama birilerinin onu dinlemesini istiyor. Evimize misafir geldiği zaman onlara da çalıyor. Ama tek başına performans sergilemeyi tercih etmiyor.

KA3. Hiç fark etmez.

KA4. Tercih belirtmede problemleri vardır. Bu nedenle tercihi nedir söyleyemem.

KA5. İzleyiciden çok hoşlanır, alkışı çok sever.

KA6. Her zaman seyircinin çok olmasını ister. Seyircinin az olması onu üzer. Sahnenin de her zaman albenili olmasını ister.

KA7. Seyircili fakat annesiz olmayı tercih edebiliyor. Arka tarafta oturmamı istiyor.

KA8. Seyircili performansı tercih eder. Veli ya da öğretmen olup olmaması onun için bir tercih değildir.

KA9. Seyircili, anne-babalı, öğretmenli. Bunların dışında bir durum olduğunda performans sergilediğini anlamayabilir. Çünkü alkışlanmak çok hoşuna gidiyor.

KA10. Seyircili olarak tercih etmektedir.

KA11. Performans tercihi yok. Her türlü ortamda performans sergileyebilir.

KA12. Özellikle öğretmenin olmasını ister.

Öğrencilerin çoğunun seyirci tercih ettikleri, bazılarının ise tercih belirlemediklerinden dolayı neyi tercih ettikleriyle ilgili somut bir bilgiye ulaşılmamış olduğu belirlenmiştir.

Tercih belirtemeyen öğrenciler için seyircili ve seyircisiz performanslarda davranışları gözlemlenip buna göre bir yol izlenebilir.

5) Ailelerin “**Performansta ezber çalma (ya da söyleme) tercihi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Ezberden çalar. Piyanoda bir parçayı çıkarana kadar notaya bakar nota okur. Fakat performans esnasında notayla çalmaz. Onu ezberlemiş olur ve ezbere çalar.

KA2. Kabartma nota olmadığı için bütün eserleri ezberden çalışıyor.

KA3. Ezbere çalar söyler, ama şarkı sözleri önüne konduysa istemsizce bakar.

KA4. Okuyarak çalmayı daha çok tercih ediyor. Onu daha konforlu buluyor. Parça ezberinde olsa bile önünde notayı görmek onu daha rahat hissettiriyor. Anladığım kadarıyla kendini daha emniyette hissediyor.

KA5. Önce notadan çalışıyor. Ama performans sırasında notasız çalışıyor.

KA6. Çalışarak ezberler. Notaları önüne koyardı ama bakmadan çalardı. İki senedir şan olarak performans sergiliyor. Notaları önüne koyar arada bir göz atarak söyler.

KA7. Genelde ezber çalmayı tercih ediyor. Notaya bakılmasını istenmesi onu rahatsız ediyor. Çünkü notayı çoktan ezberlemiş oluyor ve ona bakmak istemiyor. Uyarılmayı sevmiyor.

KA8. Bakarak çalıyor. Ezber yeteneği kuvvetli değil.

KA9. Ezber çalmayı tercih ediyor. Şu an çok küçük olduğu için belirli çocuk şarkıları çalıyor.

KA10. Performansı ezber çalarak yapmayı tercih ediyor. Yine de ezberlemediği eser olursa notaya bakarak çalar.

KA11. Ezber çalıp söylemeyi tercih ediyor. Fakat zor bir performans ise önünde notası olması gerekiyor. Sözleri unutma gibi bir durumu hiçbir zaman olmadı. Daha yeni bir eser ise önünde nota olmasını istiyor.

KA12. Başlangıçta nota kullanıyordu ama şu an ezbere çalıyor.

Otizimli öğrencilerin çoğunun ezbere bazılarının ise notaya bakarak çaldıkları belirlenmiştir.

Otizimli öğrencilerin; çoğunun ezbere çaldıkları, bazılarının ise notaya bakarak çaldıkları belirlenmiştir. Ezber yeteneklerinin gelişebileceği göz önünde bulundurularak ezber çalmayanların bu yönlerinin güçlendirilmesi için çalışmalar yapılabilir.

6) Ailelerin “**Performansta repertuvar tercihi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Öğretmeni piyanoda klasik eserler seçer ve çalışırlar. Davulda ise tercihini sorarım o zaman parça ismi söyler.

KA2. Repertuvar tercihi yoktur.

KA3. Piyanoda çalmak için romantik klasik eserleri tercih eder, söylemek için popüler ya da geleneksel ayrımı pek yok, hatta çok sesli eserlerde koroda yer almaktan çok hoşlanıyor.

KA4. *Ona bırakmıyoruz. Biz belirliyoruz. Son çalıştığı eseri çalıyor. Aslında bu soruyla karşılaştığımda kafamda sorular oluşmaya başladı. Ona tercih sunsak belki daha iyi bir performans sergileyebilir.*

KA5. *Çok zengin bir repertuarı var. O anki ambiyans neyse onu çalar.*

KA6. *Piyanoda böyle bir tercihi bulunmadı. Hocasıyla çalışıp en hatasız çaldığı seçilir. Şanda ise sevdiği ve onun ses tonuna uyan parçaları söyler.*

KA7. *Sanat müziği birinci, klasik batı müziği ikinci tercihidir. Fakat bu sene değişik bir hal aldı ve sevmediğini söylediği eserleri seslendirmeye başladı. Hayır, bunu çalmaz dediğim bütün eserleri seslendirdi. Popüler eserleri sevmiyor. Bir konserden sonra gelip popüler eserleri sevmiyorum dedi. Bu aslında bir daha beni böyle bir ortama sokma demek oluyor.*

KA8. *Latin caz ve türkü tercih ediyor.*

KA9. *Basit klasik eserler ya da basit çocuk şarkıları çalıyor. Davulda pop müzik tercih ediyor. Fakat piyanoda belirli eserler çalıyor.*

KA10. *Bach, Chopin, Brahms, Mozart, Debussy (Romantik parçaları daha çok seviyor).*

KA11. *Repertuar tercihi yoktur. Konserin konseptine göre hareket ediyor. Pop tarz ise pop tercih ediyor. Klasik bir konser ise ariyaları tercih ediyor. Türk halk müziği gecesi ise o eserlerden tercih ediyor.*

KA12. *Bu konuda bir tercihi yoktur. Öğretmeni ne öğretiyorsa onu çalıyor.*

Klasik eserler çaldıkları, repertuar tercihlerinin olmadıkları, romantik eserleri tercih ettikleri, tercihi kendilerinin yapmadıkları, temaya yönelik olarak her şeyi çalabilecekleri, sanat müziğini de tercih ettikleri, Latin caz tercih ettikleri, başlangıç seviyesinde olanların basit çocuk şarkıları çaldıkları belirlenmiştir.

Hazırlanacak repertuarın öğrenciye sesli olarak dinletilip tercih belirtmesi istenebilir.

7) Ailelerin “*Fiziki çevreden etkilenme durumu nasıldır?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Etkilenmez.

KA2. Duyusal olarak ambulans, polis, itfaiye araçları geçtiğinde ya da herhangi bir patlama olduğunda görmediği için bu tip şeyler onu huzursuz ediyor.

KA3. Özellikle ışıklandırma etkilidir, floresan ışıkların titreşimlerine takılabilir.

KA4. Çankırı'ya davet edilmiştik bir konser için. Konser AVM'deydi çok kalabalık olduğu için rahatsız olmuştu. Bunun yanı sıra balona fobisi var. Balon olduğu zaman her an patlayacakmış gibi hissediyor ve bu onu çok etkiliyor. Balon olan salonlar da oldu orada performans sergilerken balona bakmaktan notalara bakamaz.

KA5. Sahne ve mikrofon olsun isterse yağmur altında olsun etkilemez.

KA6. Güzel bir ortamda olmayı ister. Bu bir restoranda da öyledir. Gözüne hoş gelmeli ve konforlu olmalıdır. Konser salonunu çiçekli, mumlu ister bunlara çok dikkat eder.

KA7. Otizmin verdiği şeylerden dolayı etkileniyor. Yüksek ses, ışık, birinin giydiği kıyafetin rengi onu etkileyebiliyor.

KA8. Etkilenmez.

KA9. Işıklar ve seslerden rahatsız olmuyor. Müzik sesleri rahatsız etmiyor fakat onu korkutacak gürültülü seslerden korkuyor rahatsız ediyor (matkap gibi).

KA10. Gürültü olmadığı ve aşırı ışık olmadığı zaman daha rahat ediyor. Bir de sahne yanından insanların gelip geçmesi konsantrasyonunu bozabiliyor.

KA11. Işığa fazla duyarlılığı var. Onun dışında herhangi bir problemi yok.

KA12. Piyano farklı olursa dikkatini dağıtabilir.

Duyusal olarak kolluk kuvvetleri araçlarının seslerinden etkilendikleri, ışığa duyarlılığının çok olduğu (ışıktan rahatsız oldukları), balonun patlayabilmesi ihtimalinden dolayı balonlu ortamlardan uzak durmak istedikleri, gök gürültüsünden etkilendikleri yani fiziki çevrenin yapısından çok dışarıdan gelen ses ve ışıktan etkilendikleri belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

8) Ailelerin “**Performans öncesi tutum ve davranışları nasıldır?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Stres duymaz. Otizmden kaynaklı yargılarda bulunuyoruz fakat o yargı ve kaygı duymaz. Çıkar performansını sergiler.

KA2. Performanstan önce takım elbisesini giyer, papyonunu takar ve sahneye çıkmayı bekler.

KA3. Oldukça sakin görünür.

KA4. Giyinmeden, saçlarına kadar hazırlık yapılır ve bir performans sergileyeceğinin farkındadır. Başrolde kendisinin olduğunu bilincindedir. Performans sergileyeceği günler hiperaktiftir. Şımarma seviyesinde bir coşku vardır. Sahne fobisi yoktur.

KA5. Çok dile getirmiyordu önceden. Son zamanlarda anne çekimim var biraz heyecan yaptım diyor. Onu gerçekten heyecanlandığı için mi ya da adını benden öyle duyduğu için mi diyor bilemiyorum. Tabi böyle bir heyecan oluyor bende onu hiss ediyorum. Performans öncesi akordu yapılmış, çalma aparatları yanında ve kanununa hiçbir şey olmaması gerekiyor. Bunlar performans sırasında önemli değil fakat performans öncesi çok titizlikle hazırlanıyor. Bakmasa bile notaları yanında olsun istiyor.

KA6. *Mümkün olduğu kadar stresten uzak tutmaya çalışırız. Her şeyi en az bir hafta önce hazırdır. Bu güne kadar bir tek İzmir'e taşındığımız sene ilk piyano konserinde smokin yok dedi. Ki smokine bayılır. Eyvah dedik galiba konsere gitmeyecek dedik. Hocaları devreye girdi ve onu sakinleştirdiler ve o onu rahatlattı. İlk defa farklı bir seyirciye çalacak olması sanıyorum onu strese soktu. Bu ilk ve sondu.*

KA7. *Eğer çok iyi hazırlanmış ve sevdiği şeyler çalınacaksa mutludur. Kendini çok rahat hissetmiyorsa ve onu rahatsız eden durumlar varsa gerilebiliyor. Biz bunu fark ettiğimiz zaman onu sakinleştirmeye çalışıyoruz. Genel itibariyle rahatlama bile rahatladım sorun yok gibi cümleler kuruyor.*

KA8. *Sakindir.*

KA9. *Yaşı küçük olduğu için performans sergilemeden önce sergilediğinin farkında değil.*

KA10. *Normal, stres yok gibi. Fakat performans sırası çok ileride ise, yavaş yavaş huzursuz olmaya başlıyor.*

KA11. *Performans öncesi prova ve hazırlık yapıyor. Ses açma çalışmaları yapıyor. Kıyafetlerine çok özen gösteriyor.*

KA12. *Sosyal kaygıları çok yok o yüzden çok heyecanlanmıyor. Sadece dışarı çıkmak isteyebiliyor. Performans sergilemeden önce piyanonun bazı tuşları var onlara basıp başladı. Bunu evde de yapıyor.*

Ailelerin verdikleri cevaplardan, Otizmlili öğrencilerin; profesyonel bir biçimde sahneye hazırlandıkları, kıyafetlerine oldukça özen gösterdikleri, gayet sakin bir tavırda oldukları, gün boyu coşkulu bir şekilde hareket ettikleri, heyecanını dile getirdikleri fakat bunun heyecan olduğunun farkında oldukları için mi yoksa dışarıdan bu şekilde duydukları için mi dile getirdiklerinin bilinmemesi, kendilerini rahat hissetmedikleri durumlarda gerilmeye başladıkları, performans sergilemeden önce piyanonun belirli tuşlarına basıp çalmaya başladıkları belirlenmiştir.

Öğrencilerin performans sergileyeceklerinin farkında olduğu düşünülmektedir.

9) Ailelerin “*Performans sonrası tutum ve davranışları, tepkileri nasıldır?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Mutlu olur. Alkışlanmayı çok seviyor. Dudağının kenarı yukarı kıvrılır. Fotoğraf çekilme esnasında hemen güler, vücut diliyle onu belli eder.*

KA2. *Sahnedeki performanstan sonra karmaşa olduğu için çok fazla uyarın oluyor. Bittikten sonra rahatsız oluyor, koruma altına almamız gerekiyor. Performanstan sonra ben enstürümanımı alıyorum, annesi onu alıyor. Karmaşada gerilmemesi için böyle bir yöntem uyguluyoruz.*

KA3. *Görevi bittiğinde hemen sahneden ayrılmak ister, fotoğraf çekirme, plaket-sertifika verme vb. ritüellerden hiç hoşlanmaz, illa olacaksa çok kısa olmasını ister ve söylenir.*

KA4. *Coşkusu devam eder. İyi bir şey yaptığının farkındadır.*

KA5. *Beğeni alıp almadığı konusunda etraftan bir dönüt, bir taktir bekliyor. Olumlu eleştiriler bekliyor, olumsuz eleştirilere hiç açık değil. Hata yaptın olmadı dediğimizde aşırı derece tepki gösteriyor. Hayır yapamadım olmadı bir daha baştan başlayalım gibi şeyler söylüyor.*

KA6. *Çok mutludur. Hep güler yüzlü ve pozitifdir. Yatana kadar smokin ve ayakkabısı dahil çıkartmak istemez. Gece yatana kadar çıkartmaz. Sonrasında çok yorgun oluyor bizde o yüzden eve gelmek yerine dışarıda yemek yemeye gideriz. Ve kutlama yaparız. Genel olarak konserden sonra bir şey yemeyip alkol içer. Sonrasında pastadan yiyebildiği kadar yer ve bu şekilde geçer.*

KA7. *Çok iyi geçiyse ve başarılıysa mutluluğunu paylaşır. Ama en ufak bir hata yaptıysa kulağıma ya da yüksek bir sesle 2.ölçüde yanlış yaptım diye herkesin duyacağı bir şekilde söyler. Genel olarak buna ikna olana kadar başarılı mıydım gerçekten başardım mı*

gibi şeyler söyler.

KA8. *Mutlu ve heyecanlıdır.*

KA9. *Alkış aldığı zaman performans sergilediğini fark ettiğini düşünüyorum. Performans sonrasında bir süre video kaydını izledi. Sunucunun repliklerine kadar ezberlemiş. Bir süre evin içerisinde bunları tekrarlayarak dolaştı. Kendini anons ediyor, kendinden sonrakini anons ediyor. Uzun bir süre bunu yaptı.*

KA10. *Rahatlama, takıntularına geri dönüş yapabiliyor. (Ellerle oynama, konuşma)*

KA11. *Performans sonrası çok mutlu oluyor. Alkış almak, takdir görmek, sahnede teşekkür edilmesini duymak onu çok mutlu ve motive ediyor. Bir sonraki konser için motivasyonu artmış oluyor. Teşekkürleri kabul ediyor.*

KA12. *Piyano mu çaldım ben? Gösteriye mi çıktım? Gibi sorular sordu. Alkışlanmak hoşuna gitti. O da alkışlamıştı.*

Otizimli öğrencilerin performans sonrası mutlu oldukları, performans sonrası karmaşa olduğu için kendini güvende hissetmediğinden ailelerin öğrencilerin yanlarına gidip onlara güven verdikleri, sahneden hemen ayrılmak istedikleri, iyi bir şey yaptığının farkında oldukları, etraftaki insanlardan taktir bekledikleri, kıyafetleriyle gün boyu dolaşmak istedikleri, alkış almaktan oldukça hoşlandıkları belirlenmiştir.

10) Ailelerin “**Performans sürecinde takıntılarının (nesne, simetri vb.) performans etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Çaldığı eseri tamamlamak ister. Çanakkale’de yaşadığımız bir durum olmuştu. Aslında seçtiğimiz parçayı değil de başka bir parçayı çalmaya başladı o esnada onu bitirmek istedi ama hazırladığı parçayı gidip ona söylediklerinde onu çalmaya başladı ve bitirdi. Bazen bu gibi takıntıları oluyor aslında takıntı olarak değil tamamlama gereği duyuyor.*

KA2. Daha önce çalışılmış bir eser çalacaksın ya da söyleyeceksin denilip, sahne sırasında eser değişikliği yapıldığı zaman hoşlanmıyor. Daha önce bunu yaşamıştık. Bir hocası sahneye çıkacağı zaman eseri değiştirdi Batuhan çaldı ama herkesin içinde ‘‘Hocam değiştiriyoruz ama bu hiç hoş olmadı hiç hoşlanmadım’’ dedi. Nesne simetri gibi değil de kendisini ifade etme durumu söz konusu.

KA3. Pek etkilemez, sadece ışık floresan ise etkileyebilir, bir de kamera-fotoğraf makinası görürse poz vermek için biraz dikkati dağılabiliyor.

KA4. Açık alanda performans sergiliyorsa notaların hareket etmesi onu çıldırır. Bir iki düzeltir en son kaldırıp atar. Balon fobisini de buraya ekleyebiliriz.

KA5. Yoktur.

KA6. Bu tip şeylere pek takılmaz çünkü mümkün olduğunca söndürmeye çalıştık. Temizlik onun için önemlidir. Piyanonun temiz olması, toz olmaması önemlidir.

KA7. Sözel olarak takıntıları var. Küçükken nesne ve simetriye takıntısı vardı ama artık yok. Çok çabuk toparlanabilen bir çocuk. Toparlanmasa bile toparlanmış gibi yapar.

KA8. Çok azdır. Çok düşünmez.

KA9. Elektronik piyanonun dijital tuşlarına takıntıları var. Panoda renkli bir şey olduğu zaman ona da takılıyor. Performans başladığından bitene kadar oraya bakıyor. Takıntılarda büyük problem yaşıyoruz takıntı olmasa daha hızlı ilerleyeceğini düşünüyorum.

KA10. Piyano üzerinde herhangi bir yabancı nesne, tuşlarda kırıntılar veya başka şeyler onu rahatsız ediyor. Çalarken onları oradan silmeye uzaklaştırmaya çalışıyor.

KA11. Nesnel bir takıntısı yok. Sadece absolut kulak olduğu için detone olan sesler onu oldukça rahatsız edebiliyor. Grup halinde söylüyorlarsa detone olanları isim isim söyleyebiliyor.

KA12. *O an performans sergilerken kitabı yanında olsun istemişti. Sanırım kitap ona güven veriyor.*

Otizimli öğrencilerin temizliğe dikkat ettikleri, çaldığı eseri tamamlamak istedikleri, performansa başlamadan önce eser değişikliği olursa gergin oldukları, açık havada performans sergileniyorsa notaların hareket etmesinden etkilendikleri belirlenmiştir.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak öğrencilerin etkilenebileceği davranışlar göz önünde bulundurulup ona göre hareket edilebilir.

11) Ailelerin “**Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin (oturma, ayakta durma vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Sportif birisi. Bazen sahne becerisi de çalışmak gerekiyor. Selam verme gibi durumları unutabiliyor bunları çalışıyoruz.*

KA2. *Zaman zaman sıkıntılar yaşıyoruz. Refakatle oturup kalktığından dolayı refakatçi olmadığı zaman otururken geç oturma, kalkarken geç kalkma durumu söz konusu.*

KA3. *Bir etkisi olduğunu sanmıyorum.*

KA4. *O konuda herkes takdir ediyor diyebilirim. 3 saat aralıksız piyano çalışabiliyor. Hocaları yoruluyor o çalmaya devam ediyor. Fiziksel olarak çok dayanıklı hatta olağanüstü diyebilirim.*

KA5. *Bedensel çok fazla bir problemi yok. İlkokuldayken çocuklar çocukça bir şaka yapıp sandalyeyi çekmişlerdi omurgası kırıldı. Omurganın kırılmasına bağlı olarak belinde bir eğim var. Performansını sergilerken onu absorbe ediyor.*

KA6. *Olumsuz hiçbir etkisi yoktur.*

KA7. Akordeon ağır bir enstürman. Her iki durumda da çok rahat çalabiliyor. Yeni akordeon hocası bunu oturarak çalmalısın dediği günden beri oturarak çalıyor. En doğru şey neyse onu yapmaya gayret gösteriyor.

KA8. Negatif bir etkisi yoktur.

KA9. Aslında hareketli fakat oturup enstürman çalmasını etkilemiyor.

KA10. Çok fark edilmiyor fakat Skolyozu var. Yüzme ile bir nebze durdurduk. Her zaman dik oturması için ikaz ediyoruz.

KA11. Uzun süre ayakta kalıp performansını sergileyebiliyor. Fakat çok sıcak ya da soğuk olursa etkileyebiliyor. Çok ışık varsa rahatsız olabiliyor.

KA12. Çok etkisi var. Kulağı çok gelişmiş durumda. Bedensel gelişimi ve motor becerilerinin tamamlayamadığı için performansını iyi sergileyemiyor.

Sahne becerilerinin geliştirilmesi gerektiği (selam verme gibi), refakitle oturup kalkması gerektiği, çoğunluğun böyle bir problem yaşamadığı bu nedenle de performansa etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

12) Ailelerin “**Duyusal özelliklerinin (yüksek sesten etkilenme vb.) performans etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Daha küçükken etkileniyordu fakat büyüdükçe buna tahammülü arttı. Ezan okunurken bir anda kalıyordu ya da kulaklarını kapatıyordu ezanın bitmesini bekliyordu fakat şu anda daha az etkileniyor.

KA2. Yüksek sesten aşırı derecede rahatsız oluyor. Yüksek sesli müziklerden hiç hoşlanmıyor. Düğünlere gitmeyi sevmiyor. Amfilerden gelen bas sesler onu rahatsız ediyor. Mikrofon cızırtısı son derece rahatsız ediyor. Onun dışında herhangi bir yüksek sese tepkisi yok.

KA3. *Bir etkisi olduğunu sanmıyorum.*

KA4. *İşitsel olarak ve yabancı seslere çok hassas. Balon patlaması gibi bir duruma katlanamaz. Matkap sesi gibi sürekli yüksek ses frekansında olan şeyler onun için rahatsız edicidir.*

KA5. *Gözlemlerim doğrultusunda odaklanırsa etraftan çok etkilenmeyebilir. Ama aşırı ses kirliliği varsa oradan çıkmak ister. Fakat bir tepki göstermez. Rahatsızlığını dile getirmiyor.*

KA6. *Çok fazla etkilenip olumsuz bir durum oluşmaz. Onda bunların karşılığı yok. Tabiki gürültü olmamasını ister.*

KA7. *Gerilebiliyor ama yüksek sese verdiği tepki de yüksek sesle oluyor. Bende o zaman olaya sende çok yüksek sesle bağırdın ve bende bundan rahatsız oluyorum diyorum. Yansılama yaparak anlatmaya çalışıyorum. Ani çıkabilecek her türlü ses onu rahatsız edebiliyor. Biz bu yüzden kulaklık kullanıyoruz. Bu sosyal iletişimini kesiyor ama biz onun vereceği tepkidense onu bu şekilde rahatlatmayı tercih ediyoruz. Çünkü bu durum onu performansa hazırlıyor.*

KA8. *Etkilenmez.*

KA9. *Müzikal seslerden etkilenmiyor fakat dışarıdan gelen diğer seslerden etkileniyor. Bir çocuk ağladığında, biri bağırdığında, matkap sesi gibi sesler duyduğunda kaygıları artıyor. Performans sergilediği an biri çok ağlasa ya da bağırsa çalamaz.*

KA10. *Yüksek ve ani seslerden rahatsız oluyor. Ses sistemlerinin ötmesi performansını etkiler, hatta çalmak istemez.*

KA11. *Çok yüksek ses rahatsız edebiliyor. Kalabalık olması onu rahatsız etmiyor. Çok gürültülü yüksek sesli müzikler artık onu rahatsız etmiyor sadece detone sesler rahatsız ediyor.*

KA12. *Belirli frekanslarda kulaklarını kapatıyor. Fakat yüksek sestten etkilenmiyor.*

Ailelerin verdikleri cevaplara bakıldığında öğrencilerin; yüksek sestten etkilendikleri fakat bunu sahneye oldukça az yansıtmaya çalıştıkları, özellikle belirli seslerden çok etkilendikleri (balon patlaması, matkap sesi, amfilerden gelen bas sesler, bir anda oluşan yüksek ses ve çocuk ağlaması) belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

13) Ailelerin “**Duygusal özelliklerinin (nedensel ağlama, gülme, tehlikelerden korkma vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Bazen arıza moduna geçiyor. Bir şeye takılıyor ve aynı şeyi söylemek istiyor. Eğer bu performans öncesiye daha çok geriliyor. Yaşadığı şeyi anlatamadığı için bize aktaramıyor ve aşamıyoruz. Duygusal değişimler etkiliyor.*

KA2. *Sahnedeki performans sergilerken bir tehlike geleceğini hissettiği zaman tamamen vücudunu kapatmaya çalışıyor. Bu gibi durumlar yaşanmaması için sahneden önce yanına gidip telkin ediyorum. “Oğlum ben buradayım, arkadayım” gibi onu rahatlatıcı şeyler söylüyorum. Eskiden başka bir otizmli çocuk gelip çellosunu almaya çalışmıştı ya da bir başka çocuk gelip yayını çekmişti bu gibi hareketleri yaşamayı istemediği için kendini güvende hissetmek istiyor. Kendini güvende hissetmediği zaman çalmayı bırakıyor.*

KA3. *Çok uzun sahne programlarında kendi sırasını bekleme gibi bir durum olursa sıkılma, mızızlanma ve ağlama davranışı gösterebilir.*

KA4. *Nedensel gülme var. Aklından neler geçiriyor bilemiyorum fakat kendi kendine güldüğü zamanlar oluyor. Burada da ciddiyetini koruması durumunda bizden uyarı alıyor. Bazen çalakalem çalıyor. Parçayı koşturarak götürüyor. Nedensel gülme buna sebep midir bilemiyorum.*

KA5. Performansına pek etkisi yok. Sahnede her şeyi bitiriyor. Kaygılarını sahne sonrasında dile getiriyor.

KA6. Böyle bir şeyle karşılaşmadık.

KA7. En başından beri artık kontrollü olma yolunda. Okulda kahkaha krizine girme durumu yaşıyordu. Ben öğretmenlerden önce atılarak ne zaman gülmeyi bırakıp hazır olursan o zaman başlayacağız dediğimde hiç bitmeyecekmiş gibi olan kahkaha bir anda bitmiş oluyor. Rahatlamam lazım dediği zaman biz ona biraz zaman veriyoruz ve bir süre sonra düzeliyor.

KA8. Daha önce böyle bir durumla karşılaşmadık.

KA9. Bazı fobileri var hayvanlarla ilgili. Kedi veya köpek olsa çalamaz. Kalkıp kaçar.

KA10. Sebepsiz gülmeler (Bizim anlamlandıramadığımız) sergileyeceği performansı etkiler. Konser sırasında farkındalığı yüksek olduğundan bunları yapmıyor. Serbest çalışmalar sırasında olabiliyor.

KA11. Sahnede bugüne kadar önemli bir olayımız olmadı. Eskiden sahnedeiken deprem olmuştu. Biz aileler olarak çocuklara hissettirmedik o yüzden bir problem yaşanmadı. Sahneye küçük yaştan alıştığı için korktuğu bir şey yok alıştı.

KA12. Bununla ilgili net bir şey söyleyemeyiz. Çünkü duygusal özellikleri yeni geliyor ve gelişmeye devam ediyor. Fakat performansa etkili olduğunu düşünüyorum.

Öğrencilerin duygusal değişimler yaşadığından dolayı bu durumdan etkilendikleri, tehlikelerin gelebileceğini düşündükleri zaman kendilerini kapattıkları, kendi sıralarını beklerken sıkılıp ağlama davranışı gösterebildikleri, bir anda nedensel gülmeye başladıkları, bazı hayvan fobilerinin olduğu ve görürse çalamayacak duruma gelebilecekleri belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

14) Ailelerin “**Dil gelişimi ve İletişim becerilerinin (konuşmayı iletişim aracı olarak kullanma vb.) performansına etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Dil gelişimi ve iletişim becerileri sınırlı. 15 senedir özel eğitime gidiyor. Çalışılmış soruları yanıtlar fakat çalışmadığı bir şeyse o an ilk aklına gelen şeyi söyler.*

KA2. *Bu konuyla ilgili çok fazla ilerleme kaydettik. Türkiye görme engelliler kütüphanesine üyeyiz. Batuhan okudukça kitap gönderiyorlar. Okumayı çok sevdiği için iletişimde de faydası oluyor. Kelime haznesi genişledi, espri yapmaya başladı. Otizmliler mecaz anlamları pek sevmezler eline kına yakalım dediğinizde eli yanacak zannederler fakat Batuhan kitap okumaya devam ettikçe hayatta böyle nüansların olduğunu fark etmeye başladı. Sürekli kitap okuduğu için olumlu yanlarını görmeye başladık.*

KA3. *Gerekli sahne düzeni, sıra alma, selam verme gibi anlar için iletişim becerilerini kullanabiliyor olması avantaj oluyor, aynı zamanda eşlik yapabildiği için de orkestra üyeleri arasında etkileşimi sağlayacak kadar iletişim becerisi var ve oldukça başarılı bir orkestra üyesidir.*

KA4. *Yoktur, çalışmayla alakalıdır diye düşünüyorum.*

KA5. *Çok küçük yaşta başladı. 18 aylıkken okuduğunu fark ettik. 3 yaşında da yazı yazmaya başladı. En çok müzikle konuşmaya başladı bir gün babası ona kızdı ezdirmem sana kendimi kafama sıkar giderim dedi. Bir gün ben kızdım bugün pamuk kalbinden taşıyorum dedi. Burak iyi geceler diyorum ah geceler sensiz geceler diyor. Bir gün arabayla yolda kaldık bende bu hande garip bir yolcuym dedi. Bugünde hala buna devam eder. Ben hastanede ameliyata yatacaktım o 5 yaşındaydı benden ayrılırken onu benden uzaklaştırmaya çalıştıklarında bu akşam ölürüm beni kimse tutamaz diye şiir okumaya başladı. Yani duygularını müzikle dile getirmeye başladı.*

KA6. *Müziğin performansına sözlü iletişimime, algısına çok fazla faydası olmuştur. Müzik bir iyileştirme aracı olmuştur.*

KA7. Geç konuştu. Şarkılar söylemeye başladıktan sonra konuşması arttı, dil gelişimi ilerledi. Bu da performansına olumlu etki yarattı. Bir sorun olduğu zaman konuşarak ifade etmesinin daha olumlu olduğunu anladı. Ağlamanın bir çözüm olmadığını, ağladığı zaman sorunun ne olduğunu benim anlayamadığımı söylediğimde artık konuşmayı tercih etmeye başladı.

KA8. Zayıftır. Çalarken bir sorun olmuyor fakat koro gibi performans gerektiren durumlarda zayıf ilerliyor. Ama eskiye göre çok çok iyi.

KA9. Olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum. Geçen seneye göre dil gelişimi ve iletişim becerileri daha iyi. Soru sorabilir ve cevap verebilir.

KA10. Piyano çalışmaları sırasında kötü çalsa dahi olumsuz bir yorum duymak istemiyor. Olumsuz cümleler onu daha da stresli hale getiriyor. İletişim her zaman olumlu ve motive edici olursa, piyanodaki performansı daha iyi oluyor ve hatalı çaldığı bölümleri düzeltmeye başlıyor. Fakat sergilediği performansla ilgili karşı tarafa 'Beğendiniz mi' diye sormaz, bunu genellikle karşı tarafın vücut dilinden anlıyor.

KA11. Şarkı söylemek sahnede performans sergilemek çocuğun hem özgüveni açısından hem kelime dağarcığı açısından çok önemli. Teşekkür etmek, selam vermek, söyleyeceği eserin kime ait olduğunu hangi eser olduğunu söylüyor. Dil gelişimini güzel tamamladığı için bir problem olmuyor. Eserin sahibi vefat eden biriyse onu anıyor, performans sonrasında teşekkür edip sahneden ayrılıyor.

KA12. Anlam veremezse devamlı sorar "Niye buraya geldik?" gibi.

Otizmlili öğrencilerin; birçoğunun dil gelişimi ve iletişim becerilerininin zayıf olduğu, müziğin dil gelişimini etkilediği fakat sahne performansına olumsuz bir etki yaratmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin birçoğunun dil gelişimi ve iletişim becerilerininin zayıf olduğu, müziğin dil gelişimini etkilediği fakat sahne performansına olumsuz bir etki yaratmadığı belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

15) Ailelerin “*Sosyal gelişimlerinin (sevgi, duygu, dostluk, sadakat, bağlılık vb.) performansına etkisi nedir?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Sevgi dolu bir çocuk. Güven duyduğu, sevgi duyduğu bir ortamda performans sergiliyorsa bu ona mutluluk ve keyif veriyor.*

KA2. *Çok küçükken gözlemleyemiyorduk fakat büyüdükçe iletişim kurduğu zaman karşı tarafın açığını görebiliyor ve insanlara söylememek için kulağıma eğilip bana söylüyor. Bunu yaparken de kimseye söylemeyin ona da söylemeyin üzülür gibi şeyler diyor.*

KA3. *Her ne kadar sohbet etmek gibi bir davranışı olmasa da sevdiği kişiler oluyor ve onlarla sahnede birlikte olduğunda çok keyifli performanslar çıkarıyor, çalarken alkış yapıyor, dans bile ediyor.*

KA4. *Sahne performansına değil de eğitim performansına pozitif etkili olduğunu düşünüyorum.*

KA5. *İnsanları kırmak istemez. Etrafta sevsin sevmesin kimseyi kırmak istemiyor.*

KA6. *Müziğin katkısıyla beraber bunların hepsi sahne performansına olumlu etkisi olmuştur.*

KA7. *Olumlu şeylerden iyi etkilenen bir çocuk. Özellikle bağlılık, sevildiğini hissetmek ona çok iyi geliyor. Öğretmenleri de artık bunu anladı. Derse başlamadan önce seni çok seviyoruz dediği zaman o ders çok güzel ve verimli geçiyor. Sevgi sözcükleri her zaman iyileştiriyor. Fakat olumsuz durumlarda da bunları söylüyor. Beni çok sevdiğini söylüyor. Ben bazen bunu söylememeyi tercih ediyorum. O zaman burnunu burnuma değdirecek kadar yaklaşıp “anne beni seviyor” diyor. O zaman aslında demek istediği şey artık bunu söyle oluyor. Bende daha fazla zorlamayıp söylüyorum.*

KA8. Mutlu olduğu ve bağının daha g¼c¼l¼ olduğu ortamlarda daha rahat performans sergiliyor. Daha g¼vende ve daha rahat hissediyor. Performansı daha iyi oluyor.

KA9. Performansını çok fazla etkiler. Sosyallik ve iletişimle ilgili genel anlamda zayıf fakat sevgi gösterdiğinizde sosyalleşmesini sağlıyor ve pozitif yönde etkiliyor. Orada kendini daha çok güvende hissediyor. Performansını olumlu yönde etkiliyor. Alkışlanmak çok mutlu ediyor. Sevgi gösterildiğinde performansını daha iyi sergiliyor.

KA10. Sözl¼ takdirler, gösterilen sevgiler onun sergileyeceği performansa direkt etkisi var. Sözl¼ ikaz veya uyarı sonrası, tepki gösteriyor. Sözl¼ ikaz veya uyarıların tekrarlanması durumunda agresifleşiyor.

KA11. Sevgi, sadakat, bağlılık, sahneye çıkmadan önce ses eğitimi veren ya da herhangi bir hoca yanındaysa ve ona güzel sözler söylese motivasyonunu artırıyor. Sahnedeki indikten sonra onu coşkuyla alkışlamaları onu çok mutlu ediyor ve motivasyonunu yüksek tutuyor. Diğer konserler için de motivasyonu olmuş oluyor. Sahneye çıkmadan önce sen yaparsın, biz sana güveniyoruz gibi sözler kullanılması ona güvenilmesi performansını artırıyor.

KA12. Çok etkisi var çok önemli. O etkileşimi kurmazsa çalamaz. Çocuklar karşıdakinin sevip sevmediğini çok iyi anlıyor. Bir bağ oluşunca daha iyi yapıyor.

Ailelerin verdikleri cevaplara bakıldığında öğrencilerin; güvende hissettikleri yerlerde daha iyi performans sergiledikleri, sosyal iletişimde yetersiz olsalar da sevgi, dostluk, sadakat gibi duyguları jest ve mimiklerinden belli ettikleri, eğitim performanslarına olumlu etkisinin olduğu, müziğin etkisiyle sosyal becerilerinin geliştiği belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

16) Ailelerin “*Zekâ gelişimlerinin (ezber yeteneği vb.) performansa etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Kesinlikle düşünüyorum. Belirli bir düzeyde olması gerekiyor. Ezberine alması gerekiyor ki performansını sergileyebilsin.

KA2. Otizmlilerde küçük yaştan itibaren eğitime başlandığı için zeka da bunlarla beraber gelişmeye başlıyor. Dışarıdan gelen uyaranlar zekayı geliştiriyor bu da performansa etki etmeye başlıyor. “Bu konserde böyle yapılırdı daha iyi olurdu / bu bunu böyle yaptı bende böyle yapabilirim” gibi şeyler söylüyor. Kendiyle eşleştiriyor.

KA3. Evet, hem zeka seviyesinin hem de görsel hafızasının ezber performans için oldukça avantaj sağladığını düşünüyorum.

KA4. Klasik müzik temelinde matematiksel yapıya sahip olduğu için etkili olduğunu düşünüyorum. Notaya bakıp çalmaktansa ezber çaldığı zaman daha duygusal çalıyor. Okuyarak çaldığında kendini dinlemediğini ezber çaldığında kendini dinlediğini düşünüyorum.

KA5. Kesinlikle düşünüyorum.

KA6. Kesinlikle düşünüyorum. Aklını kullanmak, muhakeme yapmak bunlar ona müziğin etkisiyle gelişmiştir. Ne kadar müzikle uğraşırsa o kadar geri dönütü oluyor. Olumlu olarak kazandığı her kazanım sahne performansına da olumlu bir şekilde yansdı.

KA7. Evet, bunu da deneyimledik. Ezberlediği bir parçayı çıkarması çok daha çabuk oluyor. Onu daha çok ilerletiyor. Dolayısıyla eline bir nota verdiğimizde şöyle bir bak deriz. O onun fotoğrafını çekmiş olur. İlk çaldığı zaman ezberler. Bir iki kere daha çaldığında eseri bitirmiş olur. Bak dediğimizde bakar ama gözlerini kaydırarak onu görmemek için bakar. Ezberlemek onun eser üzerinde daha çok hakim olmasını sağlıyor.

KA8. Evet. Şu anda negatif bir etkiye sahip. Çünkü kolay ezberleyemediği için sorun yaşıyoruz.

KA9. Ezber yapan bir çocuk. Ezberlemek konusunda emin olamıyorum. Yararlı da olabilir yararsız da olabilir. Her şeyi ezbere alan bir çocuk. Müzik anlamında faydalı olabilir ama bazen notaya da bakması gerektiğini düşünüyorum bu nedenle emin değilim.

KA10. Ezbere çaldığı eserlerde daha rahat ediyor, performansı daha iyi oluyor.

KA11. Elbette düşünüyorum. Ezber yeteneği mutlaka kullanılıyor. Zeka seviyesinin de üst düzeye çıktığını düşünüyorum. Ezber yeteneği doğru yer ve doğru zamanda kullanılırsa çok olumlu yansıdığını düşünüyorum.

KA12. Düşünüyorum çünkü belirli bir seviyenin altında zeka seviyesi olursa kulaktan çalma ve hafızadan çalma yeteneği düşer.

Aileler kesinlikle ezber yeteneğinin zeka gelişimine etkisi olduğunu, görsel hafızasını da etkilediğini, kolay ezberleyemeyenlerde problem yaşandığını, ezberlediği eserlerin performanslarını daha iyi sergilediğini belirtmişlerdir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

17) Ailelerin “**Bireysel problemlerin (uyku bozukluğu, yeme vb.) performansa etkisi nedir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. Yardım istemiyor. Akşam yatıyor sabah kalkıyor fakat uyuyor mu uyumuyor mu bilemiyorum. Ya da yediği bir şey dokunuyorsa ağrıyan yerini ifade edemiyorsa o performansı etkiler.

KA2. Uykuyla ilgili bir problemi yok. Sahneye çıkmadan birkaç saat önce yemek yerse kendisini daha iyi hissediyor.

KA3. Pek etkilemez

KA4. Zaman zaman uyku bozuklukları var. Şehir dışında performans sergileyeceği zaman hiç uyumadığı günler çok olmuştur. Fakat performans sergilerken uykusuz olduğunu belli etmemiştir.

KA5. Günde 9 saat uyuma prensibi var. 9 saat uyumamışsa eve geldiğinde uyumasa bile yatağında uzanır. Fakat az uyuması onun performansını etkilemez. Sahnede sonuna kadar direnir. Sahneye sürünerek de gitse iyiyim iyileşeceğim sahneye çıkacağım diyor.

KA6. Bugüne kadar bu konuyla alakalı olumsuz bir şey yaşamadık. Olumsuz bir şey yaşamamak için bu konuya dikkat ettik.

KA7. Performans öncesi çok uyumaz. Heyecanlandığı için bunu yaşıyor. Fakat ertesi gün büyük bir problem yaşamıyoruz. Gece bir radyo programına katılmıştık. Saat 23:30'da gittik. Normalde o saatte çoktan uykuya dalmış oluyor. Uzun bir süre de programa çıkmak için bekledik. Orada beklerken patlayacak, şimdi patlayacak diye çok tedirgin oldum fakat bir tepki göstermedi. Fakat yemek yememek onu gerebiliyor. Uzun süreye yayılmadığı sürece bir problem yaşamıyoruz. Şimdi yemek yersen akordeonu doğru tutamazsın, birazdan performansını sergileyeceksin sonra yemek yiyeceğiz olur mu gibi ondan onay alınca bekliyor ve bir problem yaşamıyoruz.

KA8. Böyle bir problemi yoktur.

KA9. Performansını kesinlikle olumsuz etkiler.

KA10. İyi bir uyku düzeni var. Yine de uykusuz olduğu zamanlarda performans sırasında esniyor ve konsantrasyonu bozuluyor.

KA11. Böyle bir problem yaşamıyoruz.

KA12. Kesinlikle etkisi olur. Bazen bir şey istiyor onu vermezsek çalmıyor. Kuru üzüm olmazsa ders kötü geçiyor. Bazen de kraker için aynı şeyi yapıyor. Uyku bozukluğu etkilemiyor çünkü uyku bozukluğu yok. Çikolata gibi tatlı şeyler yerse dikkati dağılabiliyor.

Otizimli öğrencilerin; çoğunluğunda bireysel problemler olsa da performansını kesinlikle etkilemediği, birkaçının ise az etkilendiği belirlenmiştir.

Aileler ve eğitimciler aynı görüştedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Eğitimcilere göre otizimli bireylerin sahne performanslarında yaşadıkları olaylar nelerdir?”

Bu alt problemin yanıtlanması için eğitimcilere iki soru yöneltilmiştir.

1) Eğitimcilerin “*Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayları detaylı olarak anlatır mısınız?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. Öğrencinin eşlikle çalarken solist olan çellocunun sesini bastırmaması için biraz daha yumuşak çalmasını söyledim. O da yumuşak kelimesinin karşılığını yavaş olarak anladığı için eseri olması gerekenden çok daha yavaş çaldılar.

KE2. Performansın yapıldığı alandan 2 çıkış vardı. Girdiği yerden çıkmak istedi hayır biz buradan girmemiştik dedi ve ailesiyle beraber diğer tarafa doğru yönelip oradan gelmişlerdi. Aynı zamanda alışık olduğu ezberlediği yolu kullanmadıkları zaman kaygılanıyor ve bu da sahne performansına olumsuz bir şekilde yansiyebilir.

Güneş gözlüğünden vazgeçmiyor sahneye de güneş gözlüğüyle çıkıyor.

Oturduğu sandalye değişirse bunu fark ediyor ve kaygılanıyor. Oturtuyorum yarım kalkıp geri oturuyor neden yapıyor bilemiyorum belki de başka biri tarafından oturtulmak değil de kendisi oturmak istediği için yapıyor olabilir.

KE3. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi II. Otizm Yaz Okulu'nda bir takım müzik eğitimleri ve konserler verilmekteydi. Öğrencim konserde performansını sergiledikten sonra kendisini tebrik etmeye gelen Rektör beyin omzuna kolunu atıp sarılmıştı ve fotoğraf çekmişlerdi bizde o esnada çok gülmüştük yine aynı gün diğer bireyler konser esnasındayken

öğrencimle ben sıramızı bekliyorduk ve Konservatuvar Müdürü o esnada uzaktan konseri dinliyordu, öğrencim Müdür beyin yanına gidip önce telefonun kendisini sonrasında da telefon numarasını istemişti.

KE4. Akordeon çalan bir öğrenci vardı. Sahnede performans sergilerken çaldığı hoşuna gitmedi. Olmadı, çalamadım, beğenmedim tekrar başlayacağım dedi. O bizim çok hoşumuza gitmişti. Yüksek sesle bunu söyleyip tekrar başlaması. Çünkü bu performansçıların çok içinden geçirdiği ama asla dile getiremediği bir şeydir.

KE5. Sahnede eşlikçisinin olması gerektiği hızdan daha hızlı çaldığı için eseri seslendirmeyi bıraktı ve onu eliyle kontrol edip yönetmeye başladı. İsteddiği hıza ulaştıktan sonra eseri seslendirmeye devam etti. Bu benim gözlemlediğim ilginç bir olaydı.

KE6. Öğrencim Otizmli bireyler arasında belki de en az etkilenmiş olanlardan. Bu sebepten yanlış davranışları yaptıysa bile yaşı gereği (27) bunları sonlandırmış olmalı.

KE7. Bir çocuk vardı sahne öncesi çok gergin ve agresifti sahneye çıktığında tam bir profesyonel gibi çıktı hatasız bir şekilde performansını sergiledi. Bu olay beni çok büyülemişti.

KE8. Bahçede yapılan ritim dersi sırasında davul çalan bir öğrenciyi tek başına çalması için yalnız bırakmışım. Toplu çalarken çok rahattı ama tek çalarken şaşırmıştı bu çok dikkatimi çekmişti.

Başka bir öğrenci performans sırasında ekolali denen ses tekrarlama yapıyordu bu dikkatimi çekmişti.

KE9. Bir öğrencinin kendinin bilincinde olup kendi farkındalığını ortaya koymak için bir konuşma yapmıştı bu beni çok derinden etkilemişti. Otizmle ilgili yaptığı konuşma çok etkileyiciydi. Çok yetenekli bir öğrencinin ortamdaki kaynaklı metronom sorunu yaşadığını görmüştüm. Öğrenci bir yandan çalarken aile kulağına metronomu dinletiyordu. Bu çok dikkatimi çeken aklımda kalan olaylardan bir tanesidir.

Sahnede 3 kişi performans sergilerken örneğin 90 metronom yerine 87 ya da 93 metronomla başlamışlardı ve öğrenci hayır hayır 90 metronom deyip durdurmuştu. Bu çok komik bir olaydı.

Bir öğrenci solfej çalışmaları sırasında durdurup hayır çok kötü ses doğru değil demişti bu bana çok ilginç gelmişti.

KE10. *Performans sırasında değil ama çalışma sırasında bir öğrenci bağırmaya ve kendine vurmaya başladı. Hemen yanına gidip geçti tamam vurma kendine diye ona sarıldı. Bizim müdahalemiz değil onun müdahalesi başarılı oldu.*

Eğitimcilerin verdikleri cevaplardan, otizimli öğrencilerin; soyut kavramları farklı yorumladıkları, herkesi aynı statüde gördükleri, realist oldukları, kontrolcü oldukları, sahneye çıkarken çok profesyonel davrandıkları, kendi farkındalıkları ile ilgili konuşma yaptıkları, metronomda problem yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğrencilere soyut kavramlar yerine daha somut kavramlar kullanılarak konuşulması gerektiği söylenebilir.

- 2) Eğitimcilerin “**Sahne performansında karşılaştığımız ilginç, komik, trajikomik olayların detaylı olarak paylaşılması sizce ne fayda sağlar?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Bu alanda çalışan diğer kişilere örnek teşkil edebilir. Eğitimcilerin eğitimciliğine katkı sağlayabilir.*

KE2. *Otizimli bireylerin hareketlerindeki benzerlik ve farklılıklarının ortaya koyulması açısından önemlidir.*

KE3. *Genel bir gözlem açısından fayda sağlayabileceğini düşünüyorum.*

KE4. *Anekdot olacağını düşünüyorum. Bilgilenmemizi sağlayabilir.*

KE5. Öğrencilerin bu tarz kişisel özelliklerine göre eser seçimi yapılması konusunda fayda sağlayabilir.

KE6. Bu soruyu anlamadım, bilemiyorum.

KE7. Çocuklardaki farkındalıklarımızı arttırıyor. Ne kadar yıllarca çalışmış olsak da yeni şeyler gösteriyor. Öğrenme hiçbir zaman bitmiyor.

KE8. Bunları hatırlıyor olmak bir sonraki olaylar için önlem almak adına önemli olduğunu düşünüyorum.

KE9. İlgililere kaynak teşkil edebilir.

KE10. Evet fayda sağlar: Başka insanların benzer durumlarda nasıl bir davranış sergileyeceğine dair yol gösterici olabilir.

Eğitmcilerin verdikleri cevaplara bakıldığında, sahne performansında karşılaşılan olayların detaylı olarak paylaşılması alanda çalışan diğer kişilere örnek teşkil edebileceği, eğitimcilerin eğitimlerine katkı sağlayabileceği, gözlem açısından fayda sağlayabileceği, öğrencilerdeki farkındalıkları arttıracakları sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Ailelere göre sahne performanslarında otizmli bireylerin yaşadıkları gülümseten olaylar nelerdir?”

Bu alt problemin yanıtlanması için eğitimcilere iki soru yöneltilmiştir.

1) Ailelerin *“Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayları detaylı olarak anlatır mısınız?”* sorusuna verdikleri cevaplar:

KAI. Çanakkale’de karşılaştık. Yaşar’ı çalması gerekiyordu ama çalmadığı zaman bende gerildim o da gerildi. Kendimi de bu konuda çok eleştirdim. Genellikle çalışıldığı için beklenen düzeyde performans sergiliyor. Bazen çalıp bitirdiğinde selam vermeden hemen

inmek istiyor. O bir komik geliyor. Açıkçası pek bu tip şeyler yaşamadık.

KA2. *Alaşehir’de bir orkestramızla konser vermeye gitmiştik. Yaklaşık 25 öğrenci vardı. Sahnenin bir tarafında ben diğer tarafında başka bir veli vardı. Performans bittikten sonra sayın kaymakamımız geldi hepsini teker teker tebrik ediyor. Bir öğrencimiz vardı kaymakamı bekliyor haliyle. O arada çocuğun pet şişesi yere düşmüş kaymakam da onu geçmiş. Çocuk kalkıp kaymakamın kafasına pet şişeyi attı hey beni niye atladsın sen utanmıyor musun dedi. Adam dönüp özür dilerim işin vardı dedi. Karşı tarafın tepkisi çok önemli çok güzel bir davranış sergiledi.*

İstanbul’da tam konser başlayacak çocuk korkmuş ve sahneden atlamıştı.

Yine İstanbul’da canlı yayın var. Biri geldi beyefendi yetişebilecek misiniz dedi. Biz 6-7 dakikada yerleştirdiğimizi söyledik. Yerleştirdik ve canlı yayın başladı. Bir öğrencimizin yanına bir Bey geldi. Çocuk git başımdan dedi. Daha sonra ortaya geldi biriyle daha etkileşime girmeye çalıştı o da itti konuşmak istemedi. Sonra başka bir Bey’in yanına gitti öğrencilerden birinin babası. (Çocukları organize etmek için sahnede bir yerde bekliyor.) Mikrofonu ona uzattı o da konuştu. Oh dedi sonunda biri konuştu gibi. Ama velinin otizmli olmadığını bilmiyor.

KA3. *Sanırım ilginç olarak nitelenebilir; Geçtiğimiz hafta ve ondan önce de defalarca sahnede konumlandırılmış piyanonun yeri değiştirilemediği için İZOT Otizm Orkestrası ve Korosu konserinde Şef ve diğer orkestra üyelerini hiç görmeden, sadece sesle verilen komut ve müzisyen arkadaşlarının duyabildiği ritmine göre şarkılara eşlik çaldı ve bunu yaparken olağanüstü başarılıydı. Piyanonun konumunun değiştirilememesi komik değil ama trajik olarak adlandırılabilir belki.*

KA4. *İstanbul’da 2 Nisan otizm günü nedeniyle bir klip çekimi yapmak istiyorlardı. Bizi de İskenderun’dan davet ettiler. Sanatçılarda vardı. Sanatçılardan bize sıra gelmedi. 20:00’da uçağımız vardı. Ben tedirgin olmama rağmen bizim uçağımız var erkene alın dedim fakat almadılar. Çekimler 19:00’da bitti. Bizde uçağa yetişemedik. Sonra otogara gittik bunu ona anlatmak için çok uğraştım. Uçağı kaçırdık dedim. Uçak kaçtı yakalayamadık gibi şeyler söylemeye başladık. Otobüs yolculuğu boyunca sorgulamaya*

devam etti. Yeni bir eser çalacağı zaman nerde çalacağız diye sorup şehir dışındaysa uçakla gideceğiz diyor. İyi çalmadığı zaman tamam ya uçakla gitmeyiz otobüsle gideriz diyoruz. O zaman uçakla gidiyoruz uçakla gidiyoruz deyip çalmaya başlıyor. Biz bunu epey kullandık.

Ankara'da GSB'den davet geldi. Biz yine İskenderun'da yaşıyorduk. Ankara'ya gittik. Ortada dijital bir piyano var. Bende yanına oturacağımı söyledim benim için bir sandalye getirdiler. Bana getirdikleri sandalye de biraz alçaktı. Ben aşağıdan yukarı ona bir şeyler söylüyorum. O gün çok hareketliydi. Bundan olsa gerek parçayı çok hızlı çaldı. Bak yavaş çalmazsan uçakla dönmeyiz jet turizmle gideriz dedim. Bana döndü gülerek jet turizm jet turizm diyor ve çalmaya devam ediyor. Bu unuttuğum bir anıdır.

KA5. İlginç ve komik olan beraber çaldıkları abisinin akort olayında ciddi anlamda hatırı sayılır bir seyirci kitlesi vardı. Partnerinin akordu bozulmasına rağmen kendisi devam etti ve kurtardı. Onu nasıl yaptı anlayamadık. Bu olay bizi çok güldürmüştü.

Kötü olan bir gün mikrofon bozulmuştu o zaman çok korktuk çünkü orda mikrofonun hatası onu bozabiliyor. Arıza onu üzüyor. Sahnede teknik bir şey olduğu zaman sorun yaşıyoruz.

KA6. 2010 yılında ilk konserdi hepimiz nasıl bir performans sergileyeceği için heyecanlı ver gerginiz. Belirli bir şeyler çaldıktan sonra bir anda durdu piyanonun üzerinde bir toz fark etti herhalde hemen o tozu eliyle sildi piyanonun tozunu aldı ve kaldığı yerden çalmaya devam etti.

Bir başka konserde selam vermek üzere eğildi ve bir baktı ki siyah rugan ayakkabısının üzerinde toz var hemen o tozu da eliyle aldı.

KA7. Yanlış yaptığı zaman herkes onu alkışlasa bile “yanlış yaptım, şurayı yanlış çaldım” diye bağıarak söylüyor bu da insanları güldürüyor.

Kültür bakanlığı korosuna gittik. Türk sanat müziği çok severek söyledi. Kıyafet konuşuluyordu. Şef bunları giyebilirsiniz gibi şeyler söylediğinde bağıarak “annecim yeni kıyafetlerimi giyeceğim” dedi ve oradakiler otizimli olduğunu bilmiyordu gülmeye

başladılar. Bende bir anda kendimi o otizmlili diye açıklamaya çalışırken buldum. Sıra ona gelmeden duygularımı ifade ediyor. Bunlar da komik durumlar ortaya koyabiliyor.

KA8. *Unuttuğu zaman parçayı sürekli tekrarlıyor parça bitmiyor. Bir de selam verirken hadi selam ver demek gerekiyor. Kendisi bitirmede bir problem yaşamıştı bitirsem mi bitirmesem mi ikilemede kalmıştı sonra kalkıp selam verdi bu bize komik gelmişti.*

KA9. *Bana komik gelen selam vermeyi unutup öğretmeniyle selam vermesi gerektiğini anlaması ve tabloya bakarak çalması komikti.*

KA10. *Bir performans sırasında kendisine gitarla eşlik eden kişiye 'Akort bozuk' diye seslenmişti ve çalmayı bıraktı. Gitarın akordu yapılıncaya kadar tekrar eseri çaldılar.*

KA11. *Sahne performanslarında komik olaylar tabii ki yaşanıyor. Küçük yaşta yaşadığı bir anıyı anlatabilirim. İlkokul 3.sınıfta özel eğitime gidiyordu. Serebral palsi de var. Sahnede bir kız arkadaşıyla Katibim şarkısını söylüyordu. Ayağı takılıp düştü. Tabii bu çok komik bir şey. Herkes güldü ve alkışladı. O da hemen toparlandı ve devam etti. Hocalarının ona küçük yaşta beri öğrettiği bir şey vardı. Hata yapsan bile hiç bozmadan devam etmesini söylemişlerdi. O da çok profesyonel bir şekilde hata yapsa bile devam ediyor.*

KA12. *Bir kez performans sergiledi o performansta da böyle bir durumla karşılaşmadık. Sadece alkışlanmak çok hoşuna gitmişti.*

Öğrencilerin, selam vermeden sahneden inme, kendisiyle ilgilenilmediğinde sert tepki, korkma ve sahneden atlama, iletişim kurmama, sahnede yaşanan ilginçliklerin normal yaşamda da tesiri, teknik donanım konusunda yaşanan tedirginlikler, ailelere komik gelen durumların dışarıdan bireylere ilginç gelmesi, otizmlili yeteneklerin çok realist olmaları ve kendileri ile barışık olmaları, gerçekçi uyarılar, sıra dışı tepkiler, yaşadığı ikilemler, komut verilmeden hareket edememe, seyirci tepkisinden etkilenmedikleri belirlenmiştir.

2) Ailelerin “*Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayların detaylı olarak paylaşılması sizce ne fayda sağlar?*” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Bir sonraki performans için hazırlığı sağlar.*

KA2. *Herhangi bir müzik öğretmenin otizmlilerle çalışacağı zaman bu olayları bilmezse çalışması mümkün değil. Kabul edemez. Direk kabul etmeyen öğretmenler de gördük. Bu tip olayları genellikle öğretmenlerle paylaşıyoruz başınıza geldiğinde nasıl davranmanız gerektiğini bilmeniz için. Kesinlikle bu konuyu çok önemsiyorum.*

KA3. *Bu bilgilerin diğer otizmliler müzisyenler ve aileleriyle veya alan uzmanlarıyla paylaşılması benzer durumların yaşanmasını engellemek adına yararlı olabilir.*

KA4. *Öncelik tanınması gerektiği konusunda fayda sağlayabilir.*

KA5. *Hiçbir fayda sağlayacağını düşünmüyorum.*

KA6. *Otizmliler bireylerin farklı bireyler olmakla birlikte açıkçası çok tatlı insanlar olduğunu ve en çok hoşgörünün artması anlamında fayda sağlar diye düşünüyorum.*

KA7. *Olması gereken şeyler. Bizde artık söylenmesi gerektiğinin farkındayız. Ki insanlar tanısınlar. İnsanlar tanımıyorlar. Kendi yaptığım bir şeyi anlatmakta zorluk çekerken çocuğumun gösterdiği bir davranışı anlatmaktan asla çekinmiyorum. Bunu yapıyorum çünkü karşıdaki insan onu bir daha üzecek bir şey yapmasın, çocuğum bir daha üzülmesin diye. Yaşadığımız şeyler kolay şeyler değil bunların kesinlikle paylaşılması gerektiğini düşünüyorum. Ancak bu şekilde paylaşım yapılarak tanınabilirler.*

KA8. *Olumlu veya olumsuz bir faydası ya da bir etkisi olabileceğini düşünmüyorum. Sonraki performanslarını sergilerken bunu göz önünde bulundurmaya sağlıyor olabilir. Ailelerle paylaşmak bir fayda sağlamaz. Eğitimcilerle paylaşmak fayda sağlayabilir. Bu durumlara dikkat etmelerine fayda sağlayıp sonrasında tedbir alabilirler.*

KA9. *Daha sonraki sahne performanslarında faydası olabilir. Ona göre bir planlama yapılabilir. Bu şekilde bir faydası olacağını düşünüyorum. Ya da mizahi yönden faydası olabilir.*

KA10. *Bilmiyoruz.*

KA11. *İleride belki sahne sanatçısı olabilecekler, çeşitli yerlerde konsere gidecekler. Böyle olayların karşısına gelebileceğini, bunların da gülüp geçebileceğini alkışla gülümsemeye onları kırmadan üzmeden alkışlayıp desteklenirse bir problem yaşanmaz.*

KA12. *Olumlu ya da olumsuz pekiştireç olabilir.*

Aileler, sahne performansında karşılaşılan olayların detaylı olarak paylaşılmasının; bir sonraki performans için hazırlık sağlayacağı, müzik öğretmenleriyle paylaşılması gerektiği, oluşabilecek durumları diğer aile ve eğitimcilerle paylaşmanın yaşanacak kötü olayları aza indirgenmesini sağlayacağı, öncelik tanınması gerektiği, hoşgörünün artmasında fayda sağlayacağı, pekiştireç olabileceği belirlenmiştir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Eğitimcilerin yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynakları nelerdir?”

1) Eğitimcilerin **“Sahne performanslarında karşılaştığınız sorunlar karşısında motivasyon kaynağınız nelerdir?”** sorusuna verdikleri cevaplar:

KE1. *Bir sorunla karşılaşmadım ama karşılaşılabildi. Böyle bir problemle karşılaşırsam buna yönelik motivasyonum her şeyin tecrübe olduğu olabilir.*

KE2. *Kendini ait olmadığını hissettiği ortamda kaygı yaşıyor ve bu durumda güvendiği birinin yanına giderek sakinleşirmesi orada yanında olduğunu hissettirmesi sahne performansına olumlu etkiliyor. İcrada iyi bir performans sergilemesi için kendini güvende hissetmesini sağlamak gerekiyor.*

KE3. *Tek motivasyon kaynağım onunla iyi olabilmek, elimden geleni yaparım ve sonunda onunla çok iyi oluruz o an başka hiçbir Şeye ihtiyaç duymam. Onunla birlikte gülmek, konuşmak onun kalbine dokunmak bana da çok çok iyi geliyor.*

KE4. *Merak duygum motivasyon kaynağım olabilir. KeŐif varsa o beni motive eder.*

KE5. *Motivasyon kaynağım öğrenciyi motive etmektir. İşaret veya sözle onu olumlu yönde etkileyecek hareketlerde bulunmak da motivasyon kaynaklarım arasındadır.*

KE6. *Yaşamdan bir an neticede. Her an her Şey olabilir. Motivasyonum her durumda devam etmektir. Takılmam.*

KE7. *Her zaman sonuca odaklanmak, güzel olacağına inanmak, ne gibi bir olumsuzluk olursa olsun devam etmek ve bırakmamak motivasyon kaynağım.*

KE8. *En büyük motivasyonum bireyin o anı en az hasarla atlatabilmesi. Benim o işe motive olmam için desteğimse ailedir. Ailenin o an benim yanımda olması benim için çok önemlidir.*

KE9. *Motivasyon kaynağım yürüyüş oldu. Öğrenciyle yaptığımız yürüyüşler gayet faydalı olmuştur.*

KE10. *Performansın iyi bir şekilde tamamlanmasını isterim elbette ama otizmlilerle çocuklarla sahneye çıkarken yaşayacağımız sorunlar çocukların gelişimine hizmet etsin diye düşünürüm. Bu yüzden sorun çıkar evet ama çözümü de vardır.*

Eğitimcilerin verdikleri cevaplara bakıldığında yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynaklarının tecrübe, öğrencinin kalbine dokunabilmek, öğrenciyle gülebilmek, merak, öğrenciyi motive etmek, sonuca odaklanmak, öğrencinin yaşadığı durumu en az hasarla atlatabilmesi, yürüyüş, öğrencilerin gelişimine hizmet etmek motivasyon kaynakları olduğu belirlenmiştir.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

“Ailelerin yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynakları nelerdir?”

- 1) Ailelerin “**Sahne performanslarında karşılaştığınız sorunlar karşısında motivasyon kaynağınız nelerdir?**” sorusuna verdikleri cevaplar:

KA1. *Çocuğumun yakışıklılığı. Ne yapsa benim oğlum olduğu için tatlı geliyor. Motivasyon kaynağım kesinlikle çocukların tatlılığı. Üst düzey bir şey beklemiyorum. Ne yaparsa yapsın gurur duyuyorum. Geldiği aşamadan, çabası için gurur duyuyorum. Bu günleri hayal edemiyorduk. Negatif bir şey yaşadığımda bunları kendime hatırlatıp şükür ediyorum.*

KA2. *Zaman zaman sahnede çok olumsuz şeylerle karşılaşabiliyorsunuz. İstanbul’da özel bir üniversitenin ödül töreni vardı. Birkaç değerli sanatçı da vardı. Daha sonra yönetmen geldi. Sahne performansı bittikten sonra sakın çocuklarınız sanatçıların yanına gitmesin dedi. Bizde sahne bittiği zaman bütün çocukları ünlülere yönlendirdik. Yönetmen ağzı açık bir şekilde izledi. Olumsuz bir olayı olumlu bir olaya çevirmek ve motivasyonumuzu düşürmemek için bu gibi şeyler yapabiliyoruz. Bu zamana kadar sanatçılardan aldığımız kötü tepkiler çok az diyebilirim. Çoğu anlayışla karşılıyor. Yönetmenin orada yaptığı hareket bizim motivasyonumuzu çok bozdu. Bizde ters motivasyonla onu normale çevirdik. Çocuklar orada sanatçılarla fotoğraflar çekindiler, düet yaptılar. Gayet keyifli vakit geçti. Böyle şeylere alıştığımız için hemen kendi lehimize çevirebiliyoruz.*

KA3. *Motivasyonumuz performansını başarılı bir şekilde tamamlamasını sağlayabilecek şekilde küçük müdahaleler, eğer bir ödül vadetmişsek onun hatırlatılması olabilir. Ki genellikle etkinlikler sonrasında bir ödül belirlemiş oluruz.*

KA4. *Çok güzel çalarsan seni çok güzel alkışlayacaklar diyorum. Aferin, bravo, çok iyi, tebrik ederim gibi sözel taktirler onda daha iyi çalışıyor.*

KA5. Karaokeyi çok sever. Belli başlı kelimeleri sever.

İspanyolca ole: sevinç nidası

puh: Kendi yaptığı bir dergi

Fransızca eau: su

Eşkiya Şener Şen'in eşkiya filminden kaldı.

Bunlar motive edici şeylerimiz.

KA6. Bugüne kadar bir sorunla karşılaşmadık. Bunları olabildiğince çözdü. Sahneyi dikensiz bir gül bahçesi olarak sunarız.

KA7. Yaşadığı sorunlar karşısında çok üzülsek de çocuğumuz adına değil ama oradaki bir performansı izlemeye gelen seyirciler tarafından "aa bu muymuş" gibi tepkiler aldığımızda üzülüyoruz. Çünkü biz orada bir kitleyi ifade ediyoruz. Motivasyon kaynağımız kesinlikle çocuğumuz.

KA8. Çok üstünde durmamak. Aşırı ciddiye alınacak bir durum olduğunu düşünmüyorum. Herkes birçok şeyle karşılaşabiliyor. Hepimiz heyecanlanırız, hepimiz selam verirken farklı da selam verebiliriz. Motivasyon kaynağım bu işin doğallığı. İnsan yapıyorsa hata faktörü vardır. Bu da herkes içindir.

KA9. Motivasyon kaynağı alkışlanmak, dondurma vb. gibi şeyler. Bizim motivasyonumuz ise onu sahnede görmek bile çok fazla motivasyonumuzu sağlıyor. Orada bulunduğumuzdaki geçirdiğimiz vakit bize inanılmaz mutluluk veriyor ve yaklaşık 3 ay kadar çok motive gezdik. Çocukların motivasyonları bizlere göre çok daha kolay olabiliyor.

KA10. Çoğunlukla hata yapsa dahi, durmuyor ve eseri bırakmayarak çalmaya devam ediyor. Sahnede küsmüyor, stres yapmıyor.

KA11. Ona sarılıp başarısın demek. Endişesini yok etmek gerekiyor. Biz onların endişelerini anlıyoruz ve kaynaklarını biliyoruz. Bunları bildiğimiz için üstesinden nasıl geleceğimizi de biliyoruz. Küçük davranışlarla öpmek, dokunmak gibi onlara motivasyon sağlıyoruz.

KA12. Gezdirmek olabilir. Onu rahatlatıp o anı iyi yönetmek gerekiyor.

Ailelerin verdikleri cevaplardan, motivasyon kaynaklarının; öğrencilerin tatlılığı, yaşanan olayları kendi lehlerine çevirmek, başarılı bir şekilde performansını tamamlaması, öğrenciyle söylenen takdir sözleri, karaoke, belirledikleri bazı kelimeler, çocuklar, yaşanan olayların çok üzerinde durmamak, alkışlanmak, sarılıp başarısın demek, gezdirmek motivasyon kaynakları olduğu belirlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde ortaya çıkan sonuçlar verilmiş, araştırmanın sonuçlarına göre çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç

Araştırmanın amaçları doğrultusunda; müziğe yetenekli otizmli bireylerin amatör, genel veya profesyonel müzik eğitimleri sürecinde sahne performanslarında yaşadıkları sosyolojik, psikolojik, fiziksel ve biyolojik engellerin betimlenmesi, aileler ve eğitimcilerce yaşanan olaylara yönelik geliştirilen çözüm yollarının belirlenmesi, özellikle gülümseten yaşanmışlıkların neler olduğunun bilinmesine yönelik aile ve eğitimci görüşleri incelenmiştir.

Araştırma kapsamında altı alt problem belirlenmiş ve bu alt problemler içeriğinde toplam yirmi soru sorularak bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda detaylı bir şekilde yazılmıştır ve ardından araştırmacı tarafından önerilerde bulunulmuştur.

Eğitimcilerin verdikleri cevaplardan otizmli öğrencilerin;

Sözel iletişimde yetersiz oldukları, kendisini güvende hissedene kadar performansa başlamadıkları, performans bitiminde bazı söylemelerinin olduğu, seslendireceği eser kime aitse onu anarak performansa başladıkları, seyirciye açılış konuşması yaptıkları, sadece esere konsantre oldukları, istediği metronomda olmazsa performansa yeniden başladıkları,

Sahne performansı sırasında icra yoksa bekleniyorsa otizmli öğrencilerin stereotipik hareketler sergiledikleri, piyano çalarken kapalı bir pozisyonda oldukları, sürekli ailesiyle göz göze gelmeye çalıştıkları, birlikte müzik yaptıkları kişilere komut verdikleri,

Çoğunun dinleyicilerden etkilenmedikleri, bir kısmının ses gelirse dikkatinin dağıldığı, daha az bir kısmının ise çok etkilendiği,

Çoğunun seyirci tercih ettikleri, bazılarının özellikle öğretmeniyle sahneye çıkmak istedikleri, bazılarının ise tercihte bulunmadığı,

Önlerinde nota olsa da ezbere çaldıkları, bazılarının ise tamamen notaya bakarak çaldığı,

Romantik döneme ait eserler çaldıkları, sanat müziği, opera eserleri seslendirmek istedikleri, tercih belirtmedikleri, Türk eserleri çalarken keyif alarak çaldıkları,

Ses yalıtımının olmamasından etkilenmesinin yanı sıra bazılarının fiziki çevreden etkilendikleri bazılarının ise etkilenmedikleri,

Performans öncesinde sakin bir tutum izledikleri fakat genelden daha heyecanlı oldukları, kıyafetlerine oldukça özen gösterdikleri,

Performans sonrası daha sakin davranışlar gösterdikleri ve başarısından söz edilmesinden mutlu oldukları,

Temizliğe dikkat ettikleri, alışılmış olan tekniğin dışına çıktığında yapmak istemedikleri ve yanlış teknikle çalıştıklarından dolayı performansına olumsuz etkide bulunduğu, çoğunda ise böyle bir davranış olmadığı,

Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin performansına kesinlikle etkisi olduğu,

Ani oluşan yüksek seslerden etkilendikleri,

Sosyal iletişim kurmadıklarından dolayı duygusal özelliklerini az yansıttıkları, yeni bulunduğu ortamlarda performanslarında kaygıdan dolayı olduğu düşünülen performans düşüklüğü yaşadıkları, duygusal değişiklikler yaşadıkları, performans sergilerken heyecanlarını kontrol ettikleri,

Dil gelişimi ve İletişim becerilerinin performansa etkisi olacağı düşünülmediği, iletişim kurma becerisi olan öğrencilerde olumlu etki yaratacağı,

Birlikte müzik yaparken sevdiği ve anlaştığı birileriyle sahnede olmak kendilerini güvende hissettirdiği ve daha keyif alarak çaldıkları, etrafında tanıdığı kişilerin olması daha rahat bir performans sergilemesinde etkili olduğu, birlikte müzik yapma duygusunu desteklediği,

Zekâ gelişimin performansa çok etkili olduğu fakat gelişim seviyesiyle doğru orantılı gittiği için her kişide aynı olmadığı,

Çoğunluğunda uyku bozukluğu gibi bir problem yaşanmadığı fakat bahsedilen konuların performansını etkileyebileceği,

Otizimli öğrencilerin; soyut kavramları farklı yorumladıkları, herkesi aynı statüde gördükleri, realist oldukları, kontrolcü oldukları, sahneye çıkarken çok profesyonel davrandıkları, kendi farkındalıkları ile ilgili konuşma yaptıkları, metronomda problem yaşadıkları,

Sahne performansında karşılaşılan olayların detaylı olarak paylaşılması alanda çalışan diğer kişilere örnek teşkil edebileceği, eğitimcilerin eğitimlerine katkı sağlayabileceği, gözlem açısından fayda sağlayabileceği, öğrencilerdeki farkındalıkları arttıracığı,

Yaşananlar karşısında geliştirdikleri motivasyon kaynaklarının tecrübe, öğrencinin kalbine dokunabilmek, öğrenciyle gülebilmek, merak, öğrenciyi motive etmek, sonuca odaklanmak, öğrencinin yaşadığı durumu en az hasarla atlatabilmesi, yürüyüş, öğrencilerin gelişimine hizmet etmek olduğu belirlenmiştir.

Ailelerin verdikleri cevaplardan otizmli öğrencilerin;

Sözel iletişimden daha çok davranışsal iletişimi tercih ettikleri, göz teması kurmadıkları, gün geçtikçe bu davranışlardan uzaklaştıkları, heyecan ve panik durumuna göre söylemlerinde değişiklik olduğu, sahnede performans sergilerken sözlü davranışta bulunmadıkları,

Önceden kazandığı hareketleri yaptığı bundan dolayı sahne performansı sergilemesine yönelik bir kazanım sağlaması için çalışmalar yapılmadığında bu tip davranışları sergilemediği, otizmden kaynaklanan stereotipik hareketlerde buldukları, yaşları büyüdükçe yaptıkları işaretleri bırakmaya başladıkları, ailesi dışında herhangi birinin fark edebileceği bir işaretle bulunmadıkları, seyircinin alkışına alkışla cevap verdikleri, elleriyle ritim tuttukları, piyano elektronikse diğer tuşlarına bastıkları, grup halinde performans sergiliyorlarsa elleriyle susmaları için işaret yaptıkları, eşlikli çaldığı kişinin hızlı/yavaş çalması durumunda eliyle uyardıkları,

Çoğunlukla dinleyicilerden etkilenmedikleri, dinleyicilerden gürültülü bir ses geliyorsa çalmadıkları, zamanla bunlara tepki vermeyi bıraktıkları,

Çoğunun seyirci tercih ettikleri, bazılarının ise tercih belirtmediklerinden dolayı neyi tercih ettikleriyle ilgili somut bir bilgiye ulaşılmamış olduğu,

Çoğunun ezbere bazılarının ise notaya bakarak çaldıkları,

Klasik eserler çaldıkları, repertuvar tercihlerinin olmadıkları, romantik eserleri tercih ettikleri, tercihi kendilerinin yapmadıkları, temaya yönelik olarak her şeyi çalabilecekleri, sanat müziğini de tercih ettikleri, Latin caz tercih ettikleri, başlangıç seviyesinde olanların basit çocuk şarkıları çaldıkları,

Duyusal olarak kolluk kuvvetleri araçlarının seslerinden etkilendikleri, ışığa duyarlılarının çok olduğu (ışıkta rahatsız oldukları), balonun patlayabilmesi ihtimalinden dolayı balonlu ortamlardan uzak durmak istedikleri, gök gürültüsünden etkilendikleri yani fiziki çevrenin yapısından çok dışarıdan gelen ses ve ışıktan etkilendikleri,

Profesyonel bir biçimde sahneye hazırlandıkları, kıyafetlerine oldukça özen gösterdikleri, gayet sakin bir tavırda oldukları, gün boyu coşkulu bir şekilde hareket ettikleri, heyecanını dile getirdikleri fakat bunun heyecan olduğunun farkında oldukları için mi yoksa dışarıdan bu şekilde duydukları için mi dile getirdiklerinin bilinmemesi, kendilerini rahat hissetmedikleri durumlarda gerilmeye başladıkları, performans sergilemeden önce piyanonun belirli tuşlarına basıp çalmaya başladıkları,

Performans sonrası mutlu oldukları, performans sonrası karmaşa olduğu için kendini güvende hissetmediğinden ailelerin öğrencilerin yanlarına gidip onlara güven verdikleri, sahneden hemen ayrılmak istedikleri, iyi bir şey yaptığının farkında oldukları, etraftaki insanlardan taktir beklemedikleri, kıyafetleriyle gün boyu dolaşmak istedikleri, alkış almaktan oldukça hoşlandıkları,

Temizliğe dikkat ettikleri, çaldığı eseri tamamlamak istedikleri, performansa başlamadan önce eser değişikliği olursa gergin oldukları, açık havada performans sergileniyorsa notaların hareket etmesinden etkilendikleri,

Sahne becerilerinin geliştirilmesi gerektiği (selam verme gibi), refakatle oturup kalkması gerektiği, çoğunluğun böyle bir problem yaşamadığı bu nedenle de performansa etkisinin olmadığı,

Yüksek sestten etkilendikleri fakat bunu sahneye oldukça az yansıtmaya çalıştıkları, özellikle belirli seslerden çok etkilendikleri (balon patlaması, matkap sesi, amfilerden gelen bas sesler, bir anda oluşan yüksek ses ve çocuk ağlaması),

Duygusal değişimler yaşadığından dolayı bu durumdan etkilendikleri, tehlikelerin gelebileceğini düşündükleri zaman kendilerini kapattıkları, kendi sıralarını beklerken sıkılıp ağlama davranışı gösterebildikleri, bir anda nedensel gülmeye başladıkları, bazı hayvan fobilerinin olduğu ve görürse çalamayacak duruma gelebilecekleri,

Çoğunun dil gelişimi ve iletişim becerilerinin zayıf olduğu, müziğin dil gelişimini etkilediği fakat sahne performansına olumsuz bir etki yaratmadığı,

Güvende hissettikleri yerlerde daha iyi performans sergiledikleri, sosyal iletişimde yetersiz olsalar da sevgi, dostluk, sadakat gibi duyguları jest ve mimiklerinden belli ettikleri, eğitim performanslarına olumlu etkisinin olduğu, müziğin etkisiyle sosyal becerilerinin geliştiği,

Ezber yeteneğinin kesinlikle zeka gelişimine etkisi olduğunu, görsel hafızasını da etkilediğini, kolay ezberleyemeyenlerde problem yaşandığını, ezberlediği eserlerin performanslarını daha iyi sergilediğini,

Çoğunluğunda bireysel problemler olsa da performansını kesinlikle etkilemediği, birkaçının ise az etkilendiği,

Selam vermeden sahneden inme, kendisiyle ilgilenilmediğinde sert tepki, korkma ve sahneden atlama, iletişim kurmama, sahnede yaşanan ilginçliklerin normal yaşamda da tesiri, teknik donanım konusunda yaşanan tedirginlikler, ailelere komik gelen durumların dışarıdan bireylere ilginç gelmesi, otizmlili yeteneklerin çok realist olmaları ve kendileri ile barışık olmaları, gerçekçi uyarılar, sıra dışı tepkiler, yaşadığı ikilemler, komut verilmeden hareket edememe, seyirci tepkisinden etkilenmedikleri,

Sahne performansında karşılaşılan olayların detaylı olarak paylaşılmasının; bir sonraki performans için hazırlık sağlayacağı, müzik öğretmenleriyle paylaşılması gerektiği, oluşabilecek durumları diğer aile ve eğitimcilerle paylaşmanın yaşanacak kötü olayları aza indirgenmesini sağlayacağı, öncelik tanınması gerektiği, hoşgörünün artmasında fayda sağlayacağı, pekiştireç olabileceği,

Motivasyon kaynaklarının; öğrencilerin mutluluğu, yaşanan olayları kendi lehlerine çevirmek, başarılı bir şekilde performansını tamamlaması, öğrenciyle söylenen takdir sözleri, karaoke, belirledikleri bazı kelimeler, çocuklar, yaşanan olayların çok üzerinde durmamak, alkışlanmak, sarılıp başarısın demek, gezdirmek motivasyon kaynakları olduğu belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

Yukarıdaki sonuçlar doğrultusunda;

Öğrencilerin sahne performansı sırasında kendilerini güvende ve mutlu hissedeceği ortamlar yaratılabileceği,

Öğrencilerin, öğretmenleriyle neden sahneye çıkmak istedikleri araştırılabilir ve tercih belirtme konusunda yeni çalışmalar yapılabilir,

Öğrencilerin daha iyi bir performans sergilemesi için eksikliklerinin belirlenip bu durumlarla yönelik çalışmalar yapılabilir,

Öğrencilerin, duygusal özelliklerini doğru yerde kullanmaları ya da duygusal özelliklerini kazanmaları bakımlarından sosyal iletişimlerinin güçlendirilmesi için çalışmalar yapılabilir,

Dil gelişimi ve iletişim becerileri iyi olan öğrencilerle kısıtlı olan öğrencilerin sahne performanslarındaki etkileri üzerine çalışmalar yapıp bu konuyla alakalı bir etki olup olmayacağını belirlenmesi,

Öğrencilerin, sosyal gelişimleri ilerledikçe daha iyi bir performans sergileyecekleri düşünülmekle beraber sosyal becerileri kazanmak için daha çok birlikte müzik yapabilecekleri,

Öğrencilerin sahne performansı öncesinde bazı beceriler edinmesine yönelik çalışmalar ve öğretiler geliştirilebilir,

Öğrencilerin sahne performansı sırasında işaretle bulunmamaları için sahne kültürüne alışmaları açısından çalışmalar yapılabilir,

Öğrencilerin seyirci tercihiyle ilgili fikirlerinin öğrenilmesi için çalışmalar yapılabilir,

Ezber yeteneklerinin gelişebileceği göz önünde bulundurularak ezber çalmayanların bu yönlerinin güçlendirilmesi için çalışmalar yapılabilir,

Çalacakları eseri tercih ettirme konusunda çalışmalar yapılabilir,

Ses yalıtımı olan yerlerde performans sergilemeleri,

Öğrencilerin performans öncesi rahatlayacakları (esneme, ses açma, yürüyüş, yeme/içme gibi) aktivite/etkinlik yapabilecekleri,

Sahneye daha çok çıkmaları hem sosyal açıdan hem de müzikal anlamda onlara başarı saylayacağı düşünülerek arttırılabileceği,

Öğrencilerin, daha iyi bir performans sergilemesi için ani oluşabilecek seslere karşı tedbir alınması ve öğrencilerin bu seslere alışmaları için çalışmalar yapılacağı,

Öğrencilerin, daha iyi bir performans sergilemesi adına duygusal özelliklerini anlamaya yönelik çalışmalar yapılabileceği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Arıoğlu, İ. Ö. (2018). Serhan'la Otizm Sınavımız, Karahan Kitapevi, Adana.
- Aronson, E., Wilson, T. D., Akert, R. (2012). Sosyal Psikoloji, Çev: Okhan Gündüz, Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Balanlı, M. (2019). Kadim ve Bütüncül Şifa Sistemi Titreşim Tıbbı İnsan Fıtratına Uygun Temiz Tıp, Ezgi Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti., İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2019). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (2007). İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çankır, B. (2020). Müziğe Yetenekli Otizmlı Çocukları Olan Ailelerin Sorunlarının Betimlenmesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Demir, O. Ö. (2010). “Nitel Araştırma Yöntemleri”, Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Edt: Kaan Böke, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Ekici, B. (2017). Bana Otizmden Bahset, Ekinoks Yayınevi, İstanbul.
- Ergün, E. (2022). Merhaba, Ben Otizm, Kripto Kitaplar, Ankara.
- Göklen, A. ve Evginer, G. (2022). “Müziğe Yetenekli Otizmlı Bireylerin Eğitimlerini Destekleyici Çalışmalar: Otizm ve Müzik Yaz Okulu Örneği”. Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi 8(15).
- Hortaçsu, N. (2012). En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- İnceoğlu, M. (2004). Tutum Algı İletişim, Elips Kitap, Ankara.
- Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., Ankara.
- Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Korkmaz, B. (2017). Ah Şu Otizm, Aba Organizasyon, Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti., İstanbul.
- Küçükaksoy, F. M. (2022). “Etnomüzikolojide Performans Teorileri”, Etnomüzikolojide Kùltürler ve Müzikler, Hazırlayanlar; Ulaş Özdemir, Mehtap Demir, Evrim Hikmet Öđüt, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Mukaddes, N. (2018). Bebeklikten Erişkinliğe Otizm Aileler İçin Kılavuz, Nobel Tıp

- Kitabevleri Tic. Ltd. Şti, İstanbul.
- Özbay, M. C. (2023). Öğretmenlerin Mesleki Öğrenme Düzeyleri İle Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.
- Özbey, Ç. (2009). Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- Özsökmen, A. (2019). Görme Engelli Öğrencisi Olan Konservatuvar Eğitimcilerinin Eğitim Sürecine İlişkin görüşlerinin Betimlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Pektaş, S. (2016). Otizm Spektrum Bozukluğu Tanısı Almış Çocuklarda Müzik Eğitiminin Önemi. Sanat Eğitimi Dergisi, 4(1), 95-110. DOI: 10.7816/sed-04-01-06.
- Senemoğlu, N. (2004). Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Sucuoğlu, B. (2010). Zihin Engelliler ve Eğitimleri, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Türkmen, E. F. (2020). Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
- Türkyılmaz, A. (2016). Öğrenme Stratejileri Öğretiminin Öğretmen Adaylarının Akademik Başarılarına, Öğrenme Güdülerine, Kullandıkları Öğrenme Stratejilerine Ve Yürütücü Bilişlerine Olan Etkisinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Uçan, A. (2018). Müzik Eğitimi Temel Kavramlar – İlkeler – Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- Ulusoy, A. (2011). ‘‘Eğitim-Öğrenme İlişkisi ve Temel Kavramlar, Eğitim Psikolojisi, Edt: Aytan Ulusoy, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Üzülen, E. D. (2022). Müzik Öğretmeni Adaylarının Performans Kaygıları İle Çalgı Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

EKLER

EK 1

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM METNİ

Sizi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Anasanat dalı Yüksek Lisans öğrencisi İpek Aktürk tarafından yürütülen “**Otizimli Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi**” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Yüksek Lisans tezi için bilgi edinme ve durum tespiti yapabilmektir. Araştırmada sizden tahminen 1 saat (süreyi saat veya dakika olarak belirtebilirsiniz) ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 15 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmacının E- Posta Adresi:

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

Adınız Soyadınız/İmzanız

EK 2

AİLE GÖRÜŞME FORMU

YÖNERGE

Bu form Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı “*Otizmlili Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi*” konulu Yüksek Lisans tezi için bilgi edinme ve durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Sizden çocuğunuzun sahne performansında (konser, dinleti vb.) yaşamış olduğu tutum ve davranışları yazmanız istenmektedir. Görüşleriniz bu amaçla hazırlanmış olan çalışmaya destek olacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

İpek AKTÜRK
ÇOMÜ LEE Müzik ASD
Yüksek Lisans Öğrencisi

AİLE GÖRÜŞME FORMU

Demografik Bilgiler:

Anne ()
Baba ()
Çocuğunuzun Yaşı ()
Çocuğunuzun Cinsiyeti ()
Çocuğunuzun Yetersizlik Türü ()
Çocuğunuzun Çalgısı ()

Görüşme Soruları:

1. Sahne performansında sözlü (kişisel söylemleri) davranışları nelerdir?
2. Sahne performansında sözsüz (işaretleri vb.) davranışları nelerdir?
3. Dinleyicilerden (konuşmalarından, telefonla oynamalarından, sakız çiğnemelerinden, sağa sola bakmalarından vb.) etkilenme durumu nasıldır?
4. Performans tercihi (seyircili, seyircisiz, anne-babalı, anne babasız, öğretmenli-öğretmensiz vb.) nedir?
5. Performansta ezber çalma ya da söyleme tercihi nedir?
6. Performansta repertuvar tercihi nedir?
7. Fiziki çevreden etkilenme durumu nasıldır?

8. Performans öncesi tutum ve davranışları nasıldır?
9. Performans sonrası tutum ve davranışları, tepkileri nasıldır?
10. Performans sürecinde takıntılarının (nesne, simetri vb.) performansa etkisi nedir?
11. Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin (oturma, ayakta durma vb.) performansa etkisi nedir?
12. Duyusal özelliklerinin (yüksek sestene etkilenme vb.) performansa etkisi nedir?
13. Duyusal özelliklerinin (nedensel ağlama, gülme, tehlikelerden korkma vb.) performansa etkisi nedir?
14. Dil gelişimi ve iletişim becerilerinin (konuşmayı iletişim aracı olarak kullanma vb.) performansa etkisi nedir?
15. Sosyal gelişimlerinin (sevgi, duygu, dostluk, sadakat, bağlılık vb.) performansa etkisi nedir?
16. Zekâ gelişimlerinin (ezber yeteneği vb.) performansa etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
17. Bireysel problemlerin (uyku bozukluğu, yeme vb.) performansa etkisi nedir?
18. Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayları detaylı olarak anlatır mısınız?
19. Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayların detaylı olarak paylaşılması sizce ne fayda sağlar?
20. Sahne performanslarında karşılaştığınız sorunlar karşısında motivasyon kaynağınız nelerdir?

EK 3

EĞİTİMCİ GÖRÜŞME FORMU

YÖNERGE

Bu form Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı “*Otizmlili Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi*” konulu Yüksek Lisans tezi için bilgi edinme ve durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmada sizden çalıştığınız öğrencinizin sahne performansı sırasındaki tutum ve davranışları hakkında bilgi vermeniz istenmektedir. Görüşleriniz bu amaçla hazırlanmış olan çalışmaya destek olacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

İpek AKTÜRK
ÇOMÜ LEE Müzik ASD
Yüksek Lisans Öğrencisi

EĞİTİMCİ GÖRÜŞME FORMU

Demografik Bilgiler:

Cinsiyetiniz:

Mezun Olduğunuz Üniversite-Fakülte-Bölüm Adı:

Lisans:.....

Yüksek Lisans:.....

Doktora/Sanatta Yeterlik:.....

Çalgınız:

Görev yaptığınız kurum:

Meslekteki kıdem yılınız:

Otizmlili Bireylere kaç yıldır eğitim vermektесiniz?

Çalıştığınız öğrencinin işitme yeteneği durumu

Absolüt

(...)

Bağlı

(...)

Çalıştığınız Öğrencinizin

Yaş

(...)

Cinsiyet

(...)

Çalgısı

(.....)

Görüşme Soruları:

1. Sahne performansında sözlü (kişisel söylemleri) davranışları nelerdir?
2. Sahne performansında sözsüz (işaretleri vb.) davranışları nelerdir?
3. Dinleyicilerden (konuşmalarından, telefonla oynamalarından, sakız çiğnemelerinden, sağa sola bakmalarından vb.) etkilenme durumu nasıldır?

4. Performans tercihi (seyircili, seyircisiz, anne-babalı, anne babasız, öğretmenli-öğretmensiz vb.) nedir?
5. Performansta ezber çalma (ya da söyleme) tercihi nedir?
6. Performansta repertuvar tercihi nedir?
7. Fiziki çevreden etkilenme durumu nasıldır?
8. Performans öncesi tutum ve davranışları nasıldır?
9. Performans sonrası tutum ve davranışları, tepkileri nasıldır?
10. Performans sürecinde takıntılarının (nesne, simetri vb.) performansa etkisi nedir?
11. Bedensel gelişiminin ve motor becerilerinin (oturma, ayakta durma vb.) performansa etkisi nedir?
12. Duyusal özelliklerinin (yüksek sestem etkilenme vb.) performansa etkisi nedir?
13. Duyusal özelliklerinin (nedensel ağlama, gülme, tehlikelerden korkma vb.) performansa etkisi nedir?
14. Dil gelişimi ve İletişim becerilerinin (konuşmayı iletişim aracı olarak kullanma vb.) performansa etkisi nedir?
15. Sosyal gelişimlerinin (sevgi, duygu, dostluk, sadakat, bağlılık vb.) performansa etkisi nedir?
16. Zekâ gelişimlerinin (ezber yeteneği vb.) performansa etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
17. Bireysel problemlerin (uyku bozukluğu, yeme vb.) performansa etkisi nedir?
18. Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayları detaylı olarak anlatır mısınız?
19. Sahne performansında karşılaştığınız ilginç, komik, trajikomik olayların detaylı olarak paylaşılması sizce ne fayda sağlar?
20. Sahne performanslarında karşılaştığınız sorunlar karşısında motivasyon kaynağınız nelerdir?

ETİK KURUL İZİNİ

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu Bilimsel Araştırma Etik Kurulu

Sayı: E-84026528-050.01.04-2300062346

13.03.2023

Konu: Başvuru İncelenmesi

Sayın İpek AKTÜRK

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2023-YÖNP-0167 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 09.03.2023 tarih ve 03/24 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 24- Sorumlu yürütücülüğünü Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN'in yaptığı ve proje araştırmacısı İpek AKTÜRK tarafından gerçekleştirilen “Otizmli Bireylerin Müzik Eğitimleri ve Sahne Performansları Sürecinde Yaşadıkları Olayların Betimlenmesi” başlıklı araştırmanın, Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna sunulması koşulu ile Etik Kurul ilkelerine **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Kurul Başkanı

EK 5

ULUSLARARASI BİLDİRİ BEYANI

Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu
International Hisarlı Ahmet Symposium

20.05.2022

Sayın: İpek AKTÜRK

9-12 Haziran 2022 tarihleri arasında düzenlenecek olan “Müzik ve İklim” temalı 12. Uluslararası Hisarlı Ahmet Sempozyumu’na göndermiş olduğunuz **“Otizmli Bireylerin İletişim Güçlüğüne Yenmelerinde Binarual Dalgalar ve Meditasyon’un Yeri”** başlıklı bildiri özetiniz bilim kurulu tarafından değerlendirilmiş ve *“sözlü sunum”* olarak kabul edilmiştir. Sizi aramızda görmekten mutluluk duyacağımızı bilmenizi ister, davet etmekten onur duyar, çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz.

9-12 HAZİRAN 2022
9-12 JUNE 2022

KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ
KUTAHYA HEALTH SCIENCES UNIVERSITY

Müzik ve İklim / Music and Climate

